

BESZÁMOLÓ

a hajléktalanok átmeneti szállásainak körében végzett kutatásról

2008. március

A Hajléktalanokért Közalapítvány megbízásából készülő kutatás keretében a hajléktalan embereket ellátó intézmények közül megkerestük az országban működő összes átmeneti szállást is. Jelen tanulmány az átmeneti szállások által 2007. december 3. és 2008. január 15. között kitöltött és visszaküldött (önkitöltős) kérdőívek alapján készült.

A Hajléktalanokért Közalapítvány adatai szerint az adatfelvétel kezdetén, azaz 2007. decemberében az országban összesen 85 átmeneti szállás működött, melyek közül 66 küldött vissza kitöltött kérdőívet, tehát a visszaküldési arány 77,6%-os. Az egyes megyékben működő, illetve az onnan visszaküldött kérdőívek számát az alábbi, 1. számú táblázat tartalmazza.

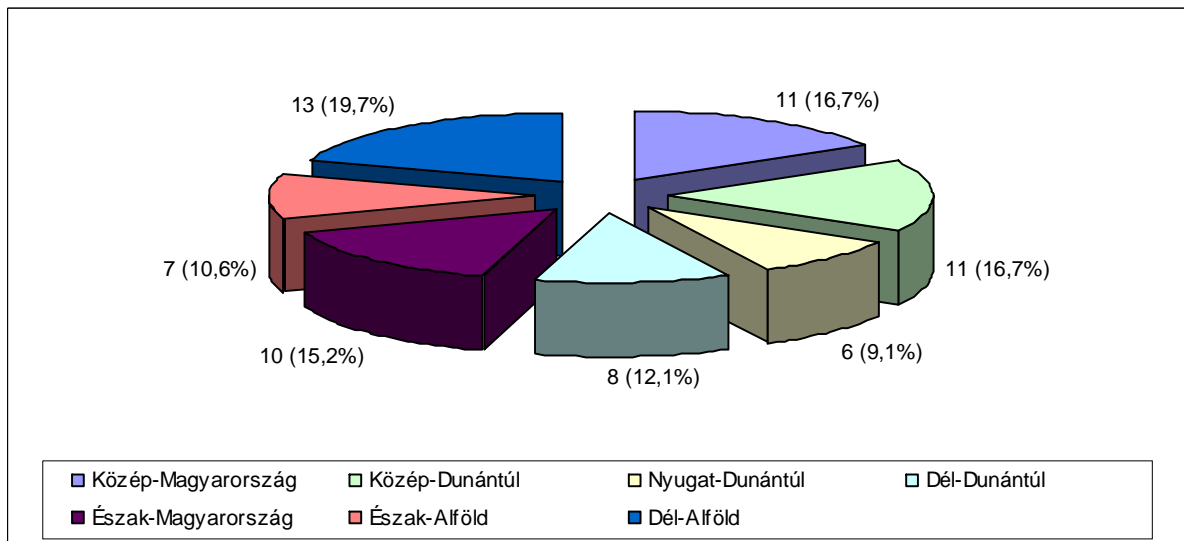
1. számú táblázat: Az átmeneti szállások és a válaszadók megyei megoszlása

Megye	Az összes intézmény száma	Aránya (%)	Válaszadók száma	Válaszadási aránya (%)
Bács-Kiskun	6	7,1	4	66,7
Baranya	5	5,9	5	100,0
Békés	5	5,9	5	100,0
Borsod-Abaúj-Zemplén	5	5,9	5	100,0
Csongrád	4	4,7	4	100,0
Fejér	6	7,1	6	100,0
Győr-Moson-Sopron	3	3,5	3	100,0
Hajdú-Bihar	2	2,4	1	50,0
Heves	2	2,4	2	100,0
Jász-Nagykun-Szolnok	1	1,2	1	100,0
Komárom-Esztergom	3	3,5	1	33,3
Nógrád	3	3,5	3	100,0
Pest	4	4,7	2	50,0
Somogy	1	1,2	1	100,0
Szabolcs-Szatmár-Bereg	5	5,9	5	100,0
Tolna	2	2,4	2	100,0
Vas	1	1,2	1	100,0
Veszprém	5	5,9	4	80,0
Zala	2	2,4	2	100,0
Budapest	20	23,5	9	45,0
Összesen	85	100,0	66	77,6

Az 1. számú táblázatban látható az átmeneti szállások megyénkénti száma és aránya, valamint a válaszadás megyénkénti arányszáma. Láthatjuk, hogy a legalacsonyabb válaszadási arány Komárom-Esztergom megyében (33,3%) és Budapesten (45,0%) tapasztalható, miközben mind számosságát, mind arányait tekintve ott van a legtöbb átmeneti szállás. (Erre az adatok elemzésekor szükséges figyelemmel lenni.)

A válaszadó szervezetek regionális megoszlása az alábbiépp alakul (lásd 1. számú ábra).

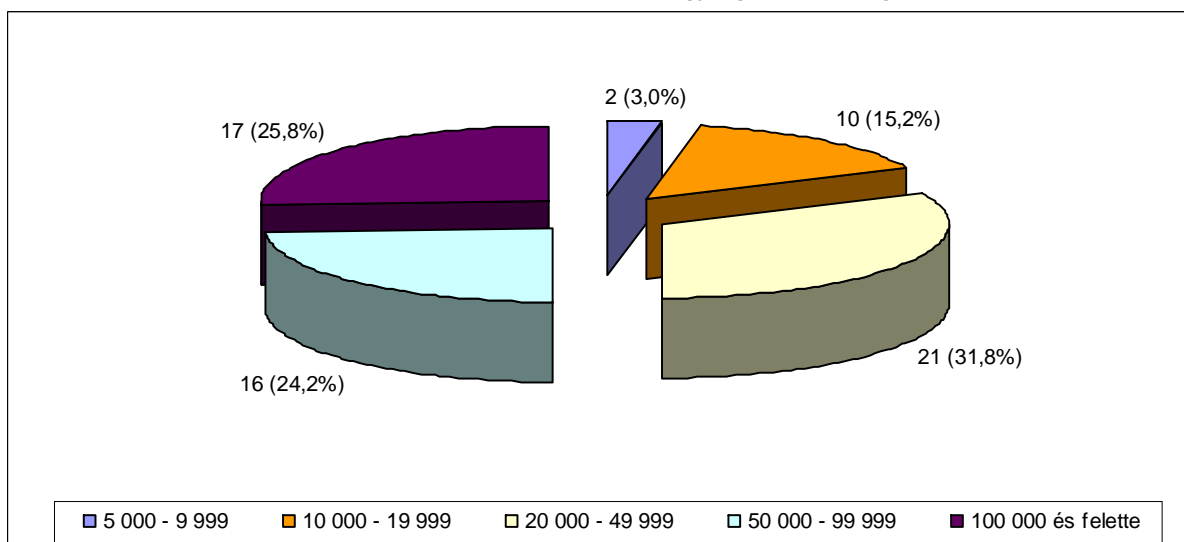
1. számú ábra: A válaszadó átmeneti szállások regionális megoszlása

Tehát a legtöbb visszaküldött kérdőív a Dél-alföldi, Közép-magyarországi és a Közép-dunántúli régióból érkezett, a legkevesebb pedig a Nyugat-dunántúli régióból.

A Magyar Köztársaság Helységnévkönyvének adatai szerint a legkisebb település, melyen válaszadó átmeneti szállás működik 8472 főt számlált 2007. január 1-jén, míg a legnagyobb 204.124 főt. A könnyebb áttekinthetőség érdekében adatainkat kategóriákba rendeztük. E szerint a válaszadók az alábbiépp oszlanak meg a település méretét tekintve (lásd 2. számú ábra).

2. számú ábra: A válaszadók településnagyság szerinti megoszlása

Az adatbázisban található intézmények közel egyharmada húsz- és ötvenezer fő közötti, egynegyede százezer fős vagy annál nagyobb lakosság számú településen működik, további egynegyede ötven- és százezer fő közötti lélekszámú településen. Tíz- és húsz ezer fő közötti

lélekszámú településeken működik a válaszadó átmeneti szállások 15,2%-a, a tízezer főnél kevesebb lelket számláló településeken található aránya pedig 3,0% (ami összesen két intézményt jelent).

A település lélekszáma és a régiók kapcsolatát a 2. számú táblázat tartalmazza.

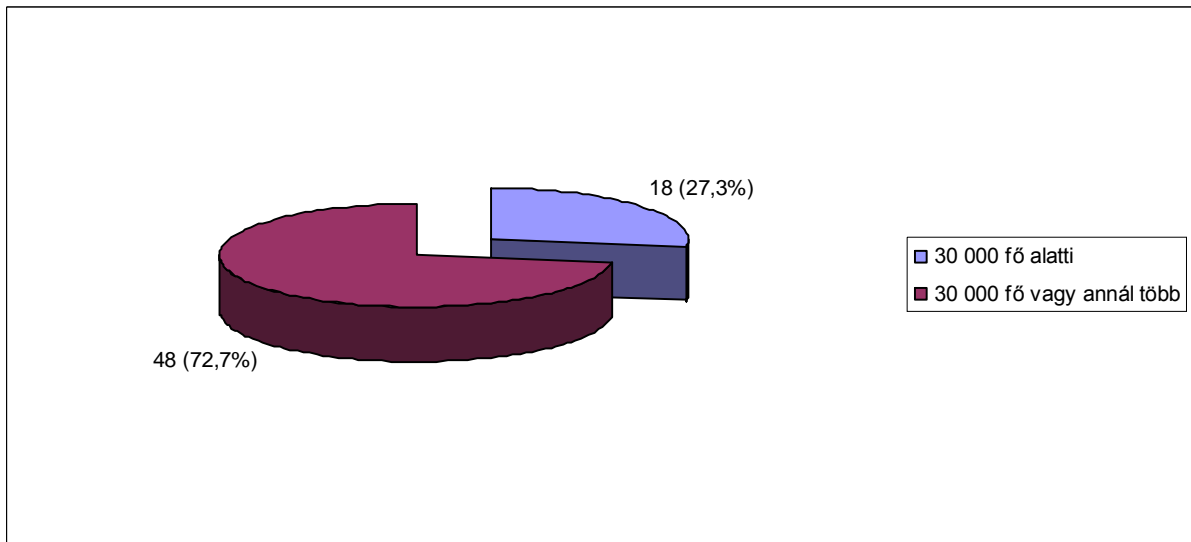
2. számú táblázat: A válaszadó intézmények száma a település lélekszáma és a régió szerinti csoportosításban

A település lélekszáma (fő)		Régió							Összesen
		Közép-Magyaró.	Közép-Dunántúl	Nyugat-Dunántúl	Dél-Dunántúl	Észak-Magyaró.	Észak-Alföld	Dél-Alföld	
5 000 – 9 999	intézmény	-	-	-	-	-	2	-	2
	%	-	-	-	-	-	28,6	-	3,0
10 000 – 19 999	intézmény	-	3	-	2	2	2	1	10
	%	-	27,3	-	25,0	20,0	28,6	7,7	15,2
20 000 – 49 999	intézmény	2	3	1	3	4	-	8	21
	%	18,2	27,3	16,7	37,5	40,0	-	61,5	31,8
50 000 – 99 999	intézmény	6	2	4	1	1	1	1	16
	%	54,5	18,2	66,7	12,5	10,0	14,3	7,7	24,2
100 000 és felette	intézmény	3	3	1	2	3	2	3	17
	%	27,3	27,3	16,7	25,0	30,0	28,6	23,1	25,8
Összesen	intézmény	11	11	6	8	10	7	13	66
	%	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Adatbázisunkban tehát a tízezer fő alatti lakosság számú településen működő intézményekről csak az Észak-Alföldről vannak adataink, ellenben ötvétezer főnél több lelkes településen működő intézményt minden régióban találunk.

Miután az 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról a harmincezer főnél nagyobb települések számára írja elő átmeneti elhelyezési formák kötelező biztosítását, e lélekszám határ mentén is megvizsgáltuk az adatokat, melyeket összefoglalóan a 3. számú ábra tartalmaz.

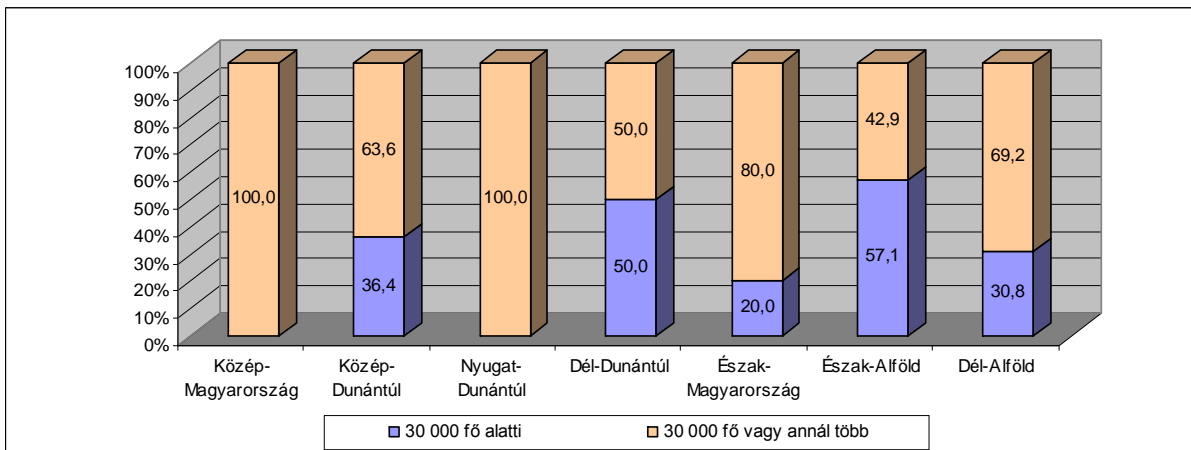
3. számú ábra: Az átmeneti elhelyezés biztosítására kötelezett, illetve nem kötelezett intézmények aránya az adatbázisban

A 3. számú ábra adatai alapján az adatbázisunkban szereplő intézmények több mint egynegyede nem kötelezett hajléktalan emberek számára átmeneti elhelyezést, így átmeneti szállást sem működtetni.

Regionális csoportosításban az adatok a 4. számú ábrában láthatók.

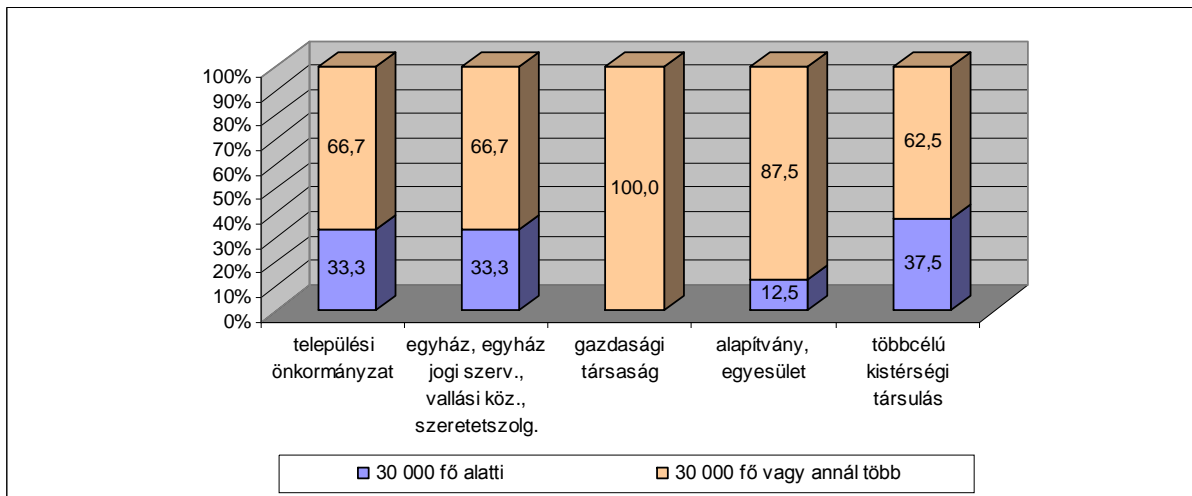
4. számú ábra: Az átmeneti elhelyezés biztosítására kötelezett, illetve nem kötelezett intézmények aránya az adatbázisban – regionális bontásban

A 4. számú ábra azt mutatja, hogy ellátásra nem kötelezett települések leginkább az Észak-alföldi és Dél-dunántúli régióban biztosítanak átmeneti szállást hajléktalan emberek számára, míg a Közép-magyarországi és Nyugat-dunántúli régióban egyáltalán nem.

Végül a fenntartó szervezeti formája szerinti csoportosítás alapján a következő kép alakul (lásd 5. számú ábra).

5. számú ábra: Az átmeneti elhelyezés biztosítására kötelezett, illetve nem kötelezett intézmények aránya az adatbázisban – fenntartó szerinti bontásban

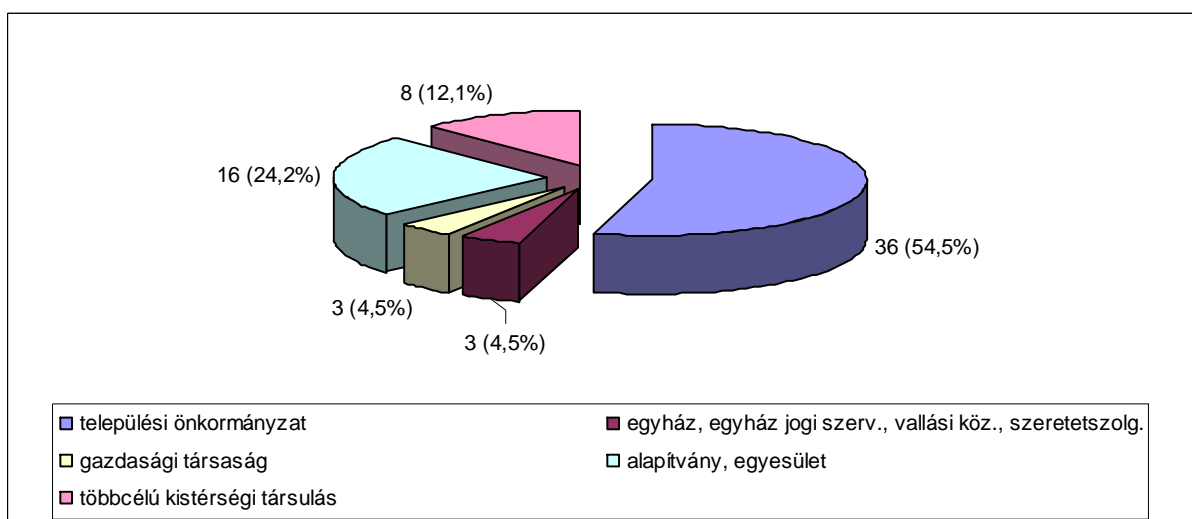

Az 5. számú ábra szerint a települési önkormányzatok, a többcélú kistérségi társulások és az egyházi szervezetek által fenntartott intézmények körében egyaránt egyharmad körüli azon válaszadók aránya, melyek harmincezer főnél kisebb lélekszámú településen működnek. A gazdasági társaság által fenntartott átmeneti szállások között nem találunk olyat, amelyik harmincezer főnél kisebb lakosság számú településen működne.

II. Az intézmény működési keretei

A válaszadó átmeneti szállások **fenntartó szervezeti formája** szerinti megoszlását a 6. számú ábra tartalmazza.

6. számú ábra: A válaszadók megoszlása fenntartó szervezeti formája szerint

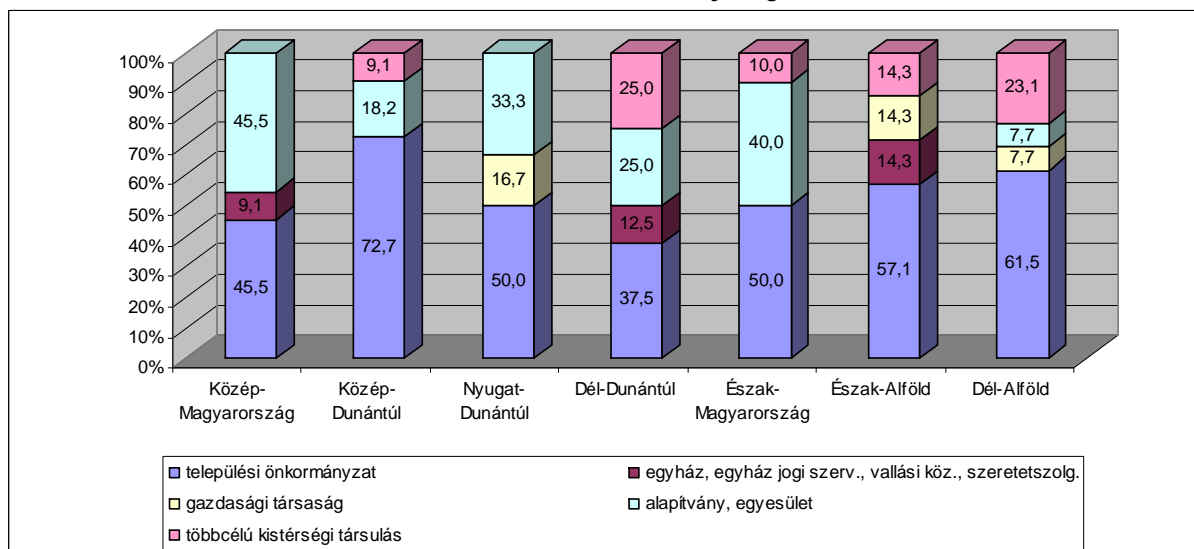
Láthatjuk a 6. számú ábrából, hogy az intézmények több mint felét települési önkormányzatok (köztük 4 átmeneti szállást a fővárosi önkormányzat) tartják fenn, egynegyedét alapítványok,

egyesületek. Az egyházi szervezet és gazdasági társaság által fenntartott intézmények aránya igen alacsony.

(Itt jegyezzük meg, hogy a fenntartó szervezeti formája minden válaszadó esetében megegyezik a működtető szervezeti formájával, így a későbbiekben pusztán a fenntartó szervezeti formájának vonatkozásában vizsgáljuk az adatokat.)

Azt, hogy regionálisan milyen különbségeket tapasztalunk a fenntartókkal kapcsolatban, a 7. számú ábrában láthatjuk.

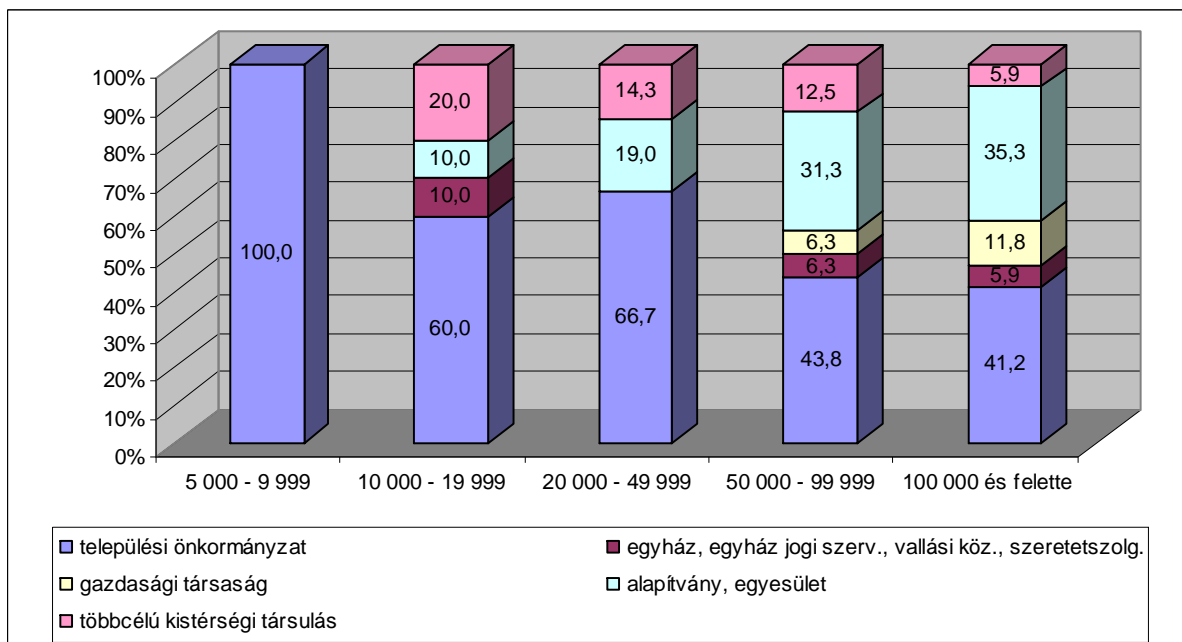
7. számú ábra: A fenntartók aránya régióként

A Közép-dunántúli régióban tapasztaljuk a települési önkormányzatok által fenntartott átmeneti szállások legnagyobb arányát. Az alapítványok, egyesületek által fenntartott intézmények aránya a Közép-magyarországi régióban a legmagasabb. A többcélú kistérségi társulások által fenntartott szálláshelyek aránya pedig a Dél-dunántúli régióban a legmagasabb. (Gazdasági társaság és egyházi szervezet által fenntartott intézményeket három-három régióban találunk, mindegyikben egyet-egyet.)

A település lélekszáma szerint vizsgálva az intézmények fenntartónkénti megoszlását, az alábbiakat tapasztaljuk (lásd 8. számú ábra).

8. számú ábra: A fenntartók aránya a település nagysága szerint

A 8. számú ábrából látható, hogy az adatbázisban található intézmények esetében a tízezer főnél kisebb településeken kizárólag települési önkormányzatok vannak jelen az átmeneti szállások fenntartójaként. Az ötven- és százezer fő közötti és a százezer főnél nagyobb lélekszámú településeken már minden fenntartó megjelenik, de legjellemzőbb minden településnagyság-kategória esetén a települési önkormányzatok által fenntartott intézmények jelenléte. Látható az ábrából, hogy minél nagyobb településnagyság-kategóriát vizsgálunk, annál nagyobb arányban vannak az alapítvány, egyesület által fenntartott átmeneti szállások.

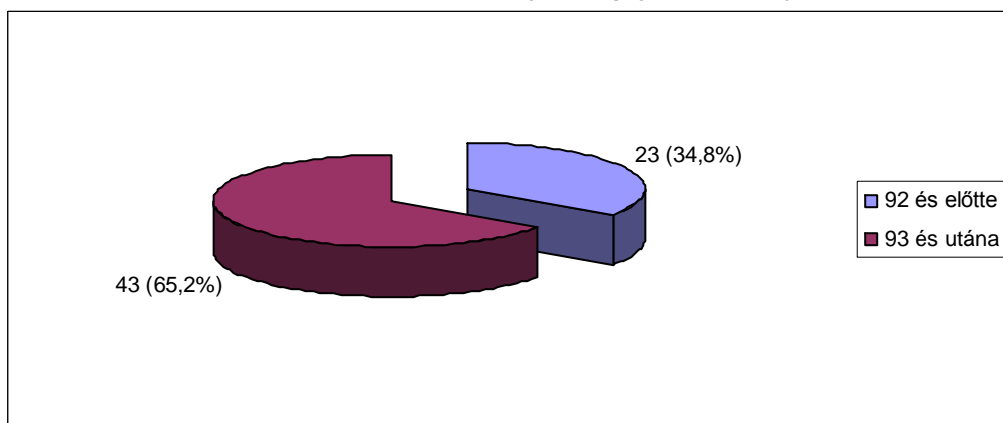
A válaszadó intézmények 1986 és 2007 között **kezdték meg tevékenységüket**, a legtöbben (9 intézmény, 13,6%) 1993-ban nyitották meg kapuikat, amint azt az összesített adatokat tartalmazó 3. számú táblázat tartalmazza. (És egyben az is látható, hogy 2 intézményről nem rendelkezünk ezzel az információval.)

3. számú táblázat: A válaszadó intézmények megnyitásának éve

A nyitás éve	Intézmény	%
1986	1	1,5
1989	2	3,0
1990	4	6,1
1991	8	12,1
1992	8	12,1
1993	9	13,6
1994	8	12,1
1995	1	1,5
1996	5	7,6
1997	4	6,1
1998	4	6,1
2000	1	1,5
2001	1	1,5
2002	1	1,5
2004	2	3,0
2005	3	4,5
2007	2	3,0
nincs válasz	2	3,0
Összesen	66	100,0

Az adatokat összevontuk annak érdekében, hogy látható legyen, hogy hány intézmény kezdte meg működését a szociális törvény megszületése előtt és után, azaz a szerint vizsgáljuk az alábbiakban az átmeneti szállásokat, hogy 1993 előtt vagy 1993-ban és utána nyitottak-e meg. E szerint a csoportosítás szerint az intézmények a következőképp oszlanak meg (lásd 9. számú ábra).

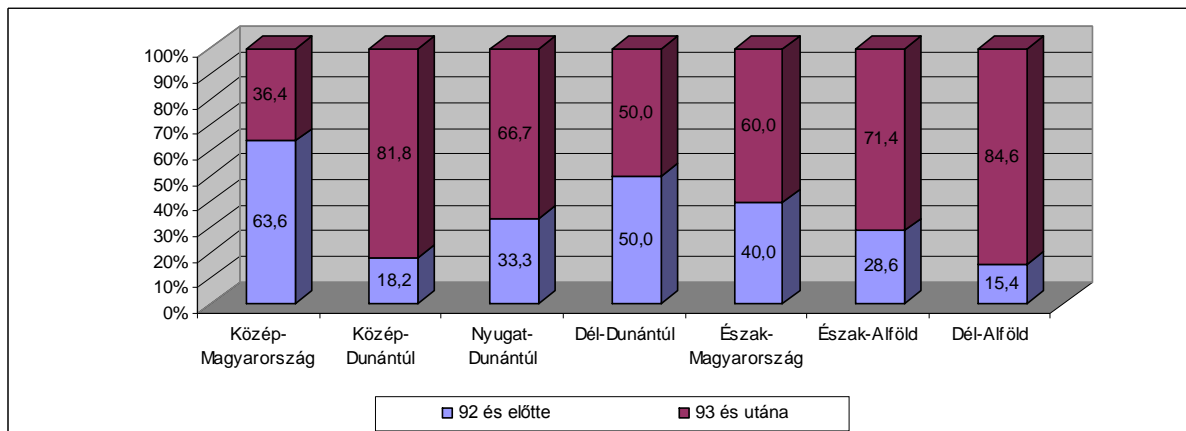
9. számú ábra: Az intézmények megnyitásának ideje

Azt látjuk tehát, hogy válaszadóink kétharmada a szociális törvény megszületésének évében, azaz 1993-ban vagy az után kezdte meg működését, egyharmada pedig előtte.

A megnyitásra vonatkozó adatokat regionális bontásban vizsgálva a következőket tapasztaljuk (lásd 10. számú ábra).

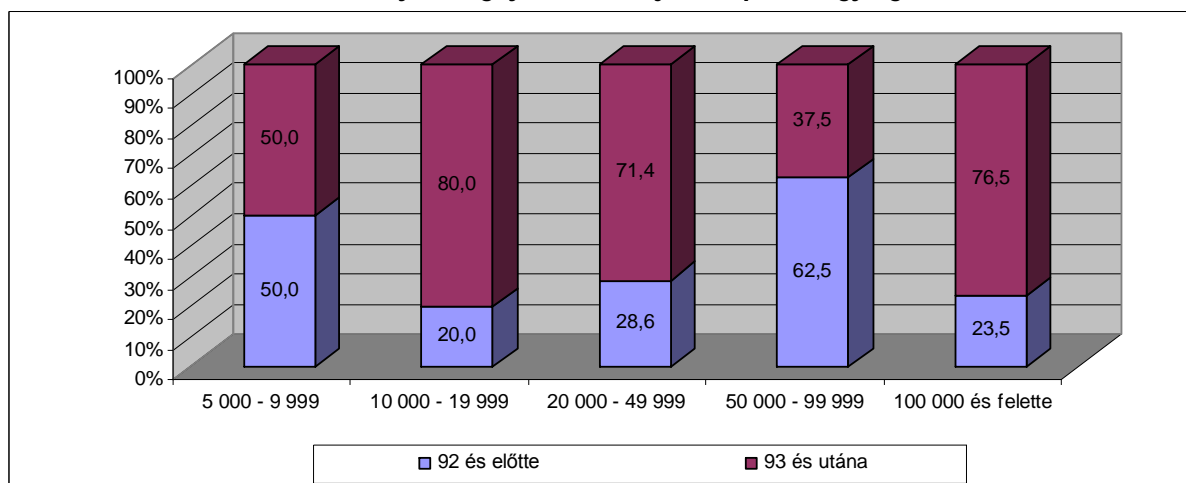
10. számú ábra: Az intézmények megnyitásának ideje regionális bontásban

A régiók között eltéréseket tapasztalunk. A Közép-magyarországi régióban található intézmények közel kétharmada, a Dél-dunántúli régióban található intézmények fele már működött 1992-ben vagy azt megelőzően. Az összes többi régióban az 1993-ban és utána megnyíló intézmények vannak többségben. A Dél-alföldi és Közép-dunántúli régiókban működő átmeneti szállások négyötöde 1993-ban vagy azt követően nyitott meg.

A 11. számú ábra az intézmények megnyitásának idejét a település nagyságával való összevetésben mutatja.

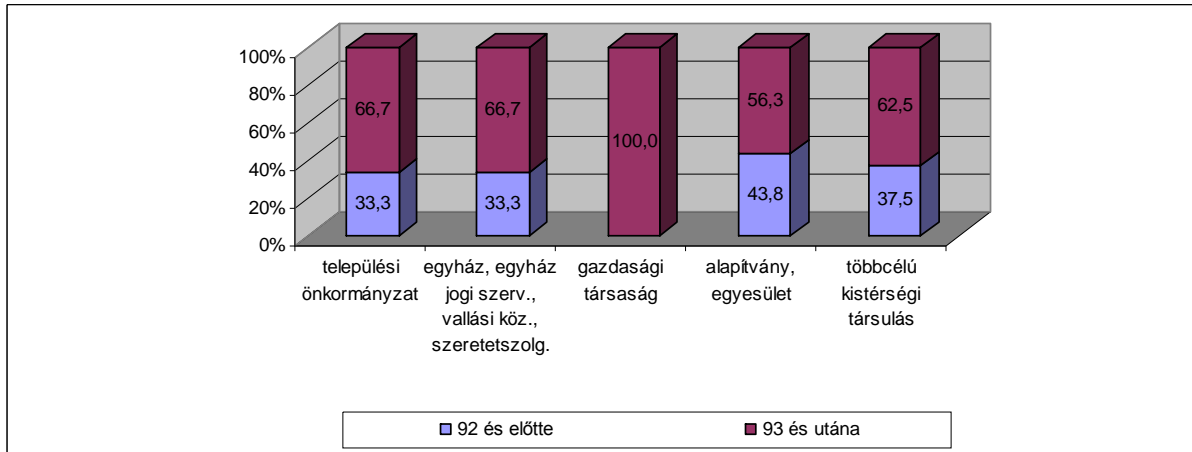
11. számú ábra: Az intézmények megnyitásának ideje a település nagysága szerinti bontásban

Az ötven- és százezer fő közötti lakosságszámú településeken működő intézmények közel kétharmada a szociális törvény megszületése előtt nyitotta meg kapuit. A többi településnagyság-kategóriában jellemzően az 1993-ban vagy azt követően megnyíló intézmények vannak többségben (kivételt képez ez alól az öt- és tízezer fő közötti lélekszámú településeken látható megoszlás – 50,0%-50,0% -, ahol azonban összesen két intézmény található).

Végül a fenntartóval való összevetésből az alábbiak derülnek ki (lásd 12. számú ábra).

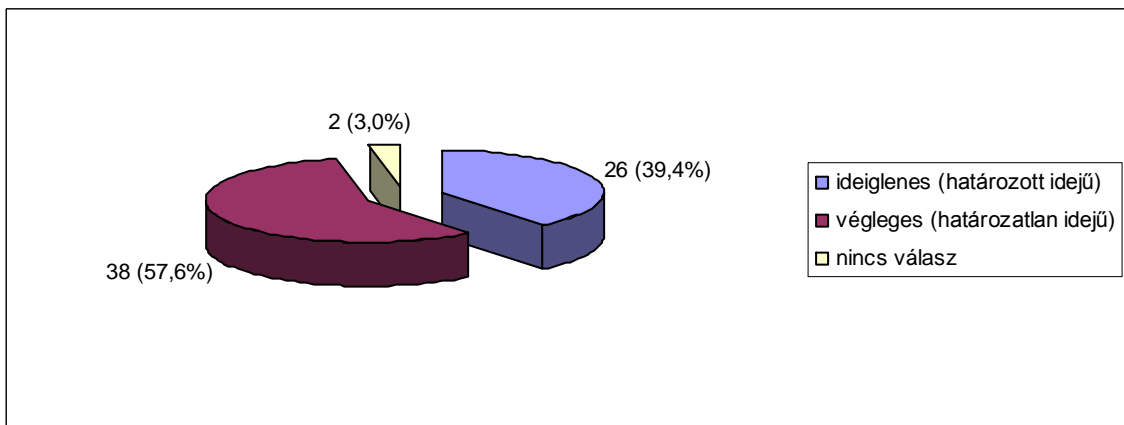
12. számú ábra: Az intézmények megnyitásának ideje a fenntartó szerinti bontásban

Az adatbázisunkban szereplő gazdasági társaságok által fenntartott intézmények mindegyike 1993-ban vagy azt követően nyitott meg. Az 1993 előtti időszakban megnyitott intézmények aránya pedig az alaptványok, egyesületek által fenntartott válaszadók között a legmagasabb.

A működési keretek között vizsgáltuk a működési engedély létét vagy hiányát, illetőleg típusát. Válaszadóink adatai e szempontból a 13. számú ábrában olvashatók.

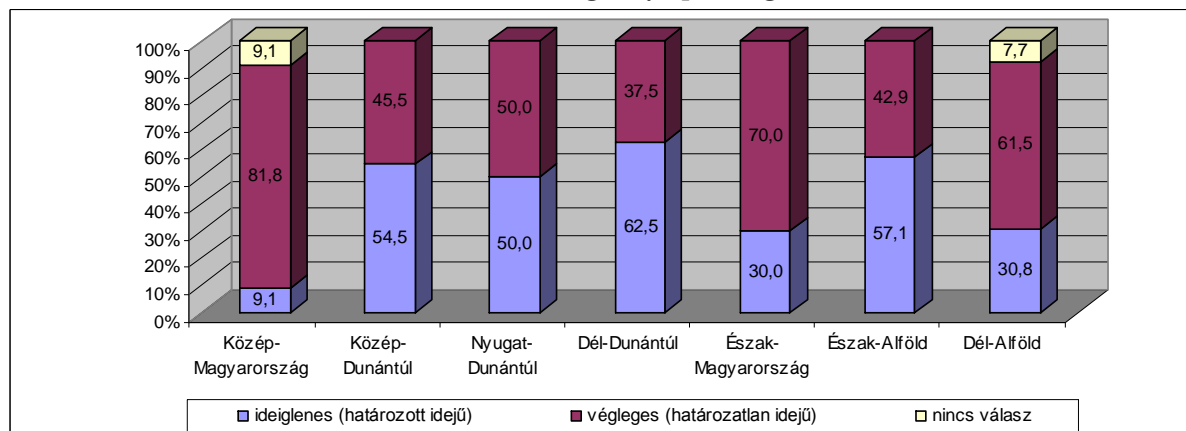
13. számú ábra: A válaszadók megoszlása működési engedélyük típusa szerint

A válaszadók mindegyike rendelkezik működési engedéllyel, több mint felének végleges működési engedélye van, míg több mint egyharmadának ideiglenes működési engedélye. Két intézmény esetében nem ismerjük a vonatkozó adatot.

A 14. számú ábrában a regionális csoportosítást láthatjuk.

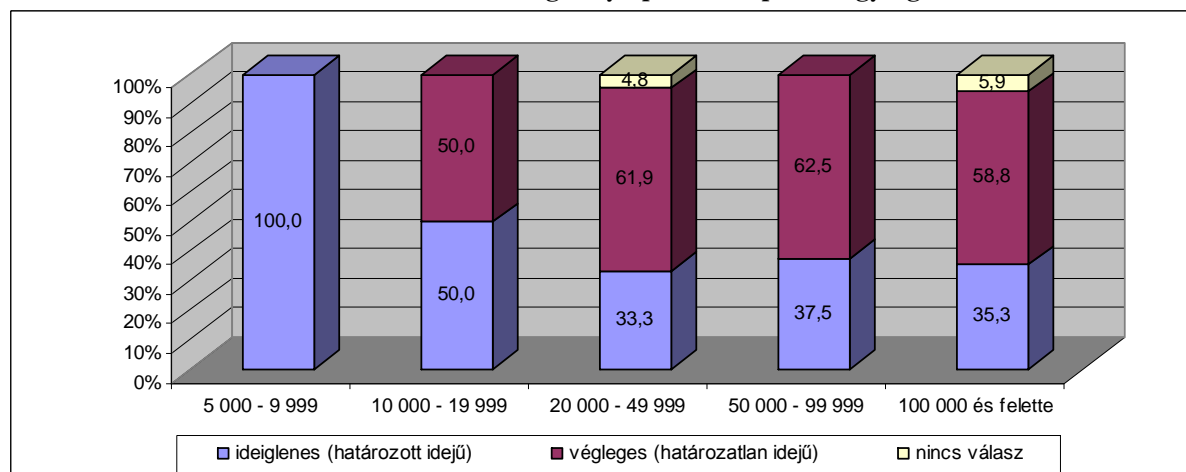
14. számú ábra: A működési engedély típusa regionális bontásban

Látható, hogy a végleges működési engedély a Közép-magyarországi régióban a legjellemzőbb, de az Észak-magyarországi, Dél-alföldi régióban is magas arányt tapasztalunk. Az ideiglenes működési engedéllyel rendelkező intézmények a Dél-dunántúli, Észak-alföldi és Közép-dunántúli régiókban vannak többségben. A Nyugat-dunántúli régióban pedig azonos arányban találhatók a végleges és ideiglenes működési engedéllyel bíró átmeneti szállások.

Ha a településnagyság szerinti csoportosítást nézzük, a következőket tapasztaljuk a működési engedélyeket illetően (lásd 15. számú ábra).

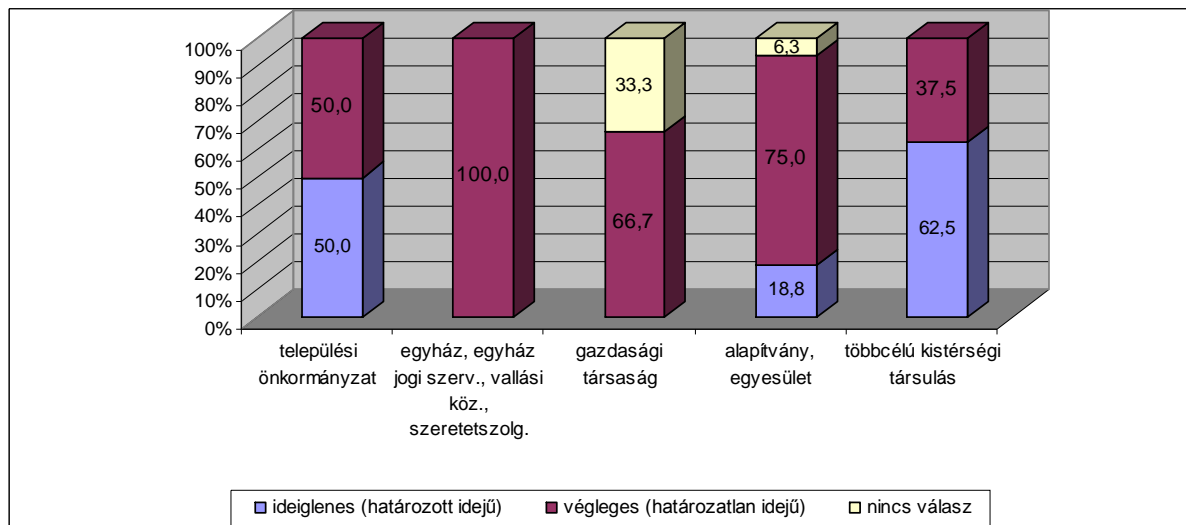
15. számú ábra: A működési engedély típusa a település nagysága szerint

Az adatok azt mutatják, hogy minél nagyobb a település lélekszáma, annál kisebb az ideiglenes működési engedéllyel rendelkező intézmények aránya. A végleges működési engedélyek legnagyobb arányát az ötven- és százezer fő közötti lélekszámú településeken működő átmeneti szállások esetében tapasztaljuk.

Ha a fenntartó szervezeti formája szerinti bontást alkalmazzuk, adataink a 16. számú ábra szerint alakulnak.

16. számú ábra: A működési engedély típusa fenntartó szerinti bontásban

E tekintetben az látható, hogy az egyházi szervezetek és a gazdasági társaságok által fenntartott intézmények mindegyike végleges működési engedéllyel rendelkezik, de az alapítványok, egyesületek által fenntartottak háromnegyede is. A többcélú kistérségi társulások által fenntartott átmeneti szállások közel kétharmada ideiglenes működési engedéllyel bír, a települési önkormányzat által fenntartott intézmények pedig fele-fele arányban rendelkeznek ideiglenes és végleges működési engedéllyel.

Az ideiglenes működési engedéllyel rendelkező intézmények közül négy intézmény engedélyét még 2000 előtt adták ki (1996-ban, 1992-ben, 1991-ben és 1989-ben). A többi intézmény 2003 és 2007 között kapott ideiglenes működési engedélyt. Az ideiglenes engedélyek érvényességi ideje 4 válaszadó esetében (15,4%) 2007, 18 válaszadó esetében (69,2%) 2008, végül 2 válaszadó esetében (7,7%) 2009. Két intézményről nincs erre vonatkozóan adatunk.

A végleges működési engedélyek kiadásának legkorábbi időpontja 1992, míg a legkésőbbi a lekérdezés éve, vagyis 2007. A válaszadók körében a legtöbb végleges működési engedélyt 2005-ben adták ki, 7 intézmény (18,4%) kapta ekkor.

E kérdés kapcsán felvetődik, hogy a kiadott **működési engedély hány fő ellátására jogosítja fel az intézményeket**. Erre a kérdésre minden intézmény válaszolt. Ez alapján azt tudjuk, hogy legkevesebb 10 fő, maximum pedig 326 fő ellátását engedélyezték a válaszadóknak. Az adatbázisban szereplő átmeneti szállások összesen 2814 hajléktalan embert láthatnak el. Az átlagos érték 42,6, míg a válaszadó intézmények esetében a 20 férőhely a leggyakoribb (8 intézmény, 12,1%).

A végleges működési engedéllyel rendelkező intézményekben összesen 1923 az engedélyezett férőhelyszám, a legkisebb 10, a legmagasabb 326, az átlag pedig 50,6 (a leggyakoribb férőhelyszám ez esetben is 20).

Az ideiglenes működési engedéllyel rendelkező intézményekben összesen 850 az engedélyezett férőhelyszám, a legkisebb 10, a legmagasabb 150, az átlag pedig 32,7 (a leggyakoribb férőhelyszám ez esetben a 10 és a 30).

A működési engedély típusára nem válaszoló két intézményben összesen 41 az engedélyezett férőhelyszám (10 az egyikben, 31 a másikban).

A működési engedélyekben szereplő férőhely-adatok regionális megoszlása a 4. számú táblázatban olvasható.

4. számú táblázat: A működési engedélyben szereplő férőhelyszám régióként

Régió	Válaszó intézmények száma	A működési engedélyben szereplő férőhelyszám				
		összesen	minimum	maximum	átlag	módusz
Közép-Magyarország	11	1062	10	326	96,5	10
Közép-Dunántúl	11	348	14	50	31,6	20 és 40
Nyugat-Dunántúl	6	370	28	150	61,7	-
Dél-Dunántúl	8	168	10	40	21,0	-
Észak-Magyarország	10	374	10	100	37,4	50
Észak-Alföld	7	163	11	50	23,3	-
Dél-Alföld	13	329	10	50	25,3	30

Az összes férőhely több mint egyharmada (37,7%) a Közép-magyarországi régióban működő intézményekben található. A legmagasabb maximum és átlagos férőhelyszámot is a Közép-magyarországi régióban tapasztaljuk.

A férőhelyszám adatokat a településnagysággal összevetve az 5. számú táblázatban mutatjuk be.

5. számú táblázat: A működési engedélyben szereplő férőhelyszám településnagyság szerint

A település lélekszáma	Válaszó intézmények száma	A működési engedélyben szereplő férőhelyszám				
		összesen	minimum	maximum	átlag	módusz
5 000 - 9 999	2	28	11	17	14,0	-
10 000 - 19 999	10	206	12	32	20,6	20
20 000 - 49 999	21	534	10	50	25,4	10 és 20
50 000 - 99 999	16	729	10	129	45,6	10 és 45
100 000 és felette	17	1317	14	326	77,5	50

Látható az 5. számú táblázatból, hogy minél nagyobb településnagyság-kategóriát vizsgálunk, annál magasabbak a férőhelyszámra vonatkozó értékek. A százezer fős és annál nagyobb

lélekszámú településeken található az átmeneti szállást biztosító férőhelyek közel fele (46,8%), s az átlagos érték is itt a legmagasabb (77,5).

A fenntartó szervezeti formája szerint vizsgálva a férőhely adatokat, az alábbiakat tapasztaljuk (lásd 6. számú táblázat).

6. számú táblázat: A működési engedélyben szereplő férőhelyszám a fenntartó szervezeti formája szerint

A fenntartó szervezeti formája	Válaszadó intézmények száma	A működési engedélyben szereplő férőhelyszám				
		összesen	minimum	maximum	átlag	módusz
települési önkormányzat ¹	36	1604	10	326	44,6	20
egyház, egyház jogi szerv., vallási köz., szeretetszolg.	3	137	18	100	45,7	-
gazdasági társaság	3	151	31	70	50,3	-
alapítvány, egyesület	16	744	10	197	46,5	40
többcélú kistérségi társulás	8	178	12	32	22,3	-

A 6. számú táblázatban olvasható adatok szerint a települési (és fővárosi) önkormányzatok tartják fenn az átmeneti szállások férőhelyeinek több mint felét (57,0%). A legnagyobb átlagos igénybevevői létszámmal a gazdasági társaságok által fenntartott átmeneti szállások működnek, míg a legkisebb értéket a többcélú kistérségi társulások esetében találjuk.

És még továbbra is a működés feltételi között maradva, kérdéseket tettünk fel az intézményeknek a jogszabályban előírt infrastrukturális és személyi kérdésekkel kapcsolatban is². Az első kérdés, melyet feltettünk, az **ÁNTSZ engedélyre** vonatkozott, mellyel 97,0% rendelkezik, 3,0% pedig nem válaszolt.

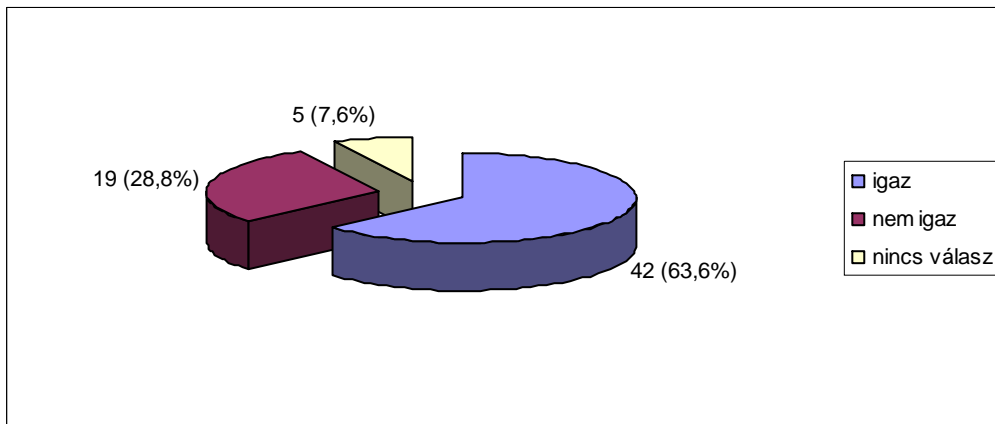
Tűzoltósági engedéllyel az átmeneti szállások 98,5%-a rendelkezik, 1,5% nem adott választ.

Az **egy főre jutó lakóterület** kapcsán azonban már nem ennyire pozitív a kép. A vonatkozó válaszok megoszlása a 17. számú ábrán látható.

¹ Ahogy fentebb már jeleztük, e kategóriába tartozik 4 fővárosi önkormányzat által fenntartott válaszadó intézmény is.

² A tárgyi feltételeket a tanulmány IX. fejezetében más szempontból is vizsgáljuk.

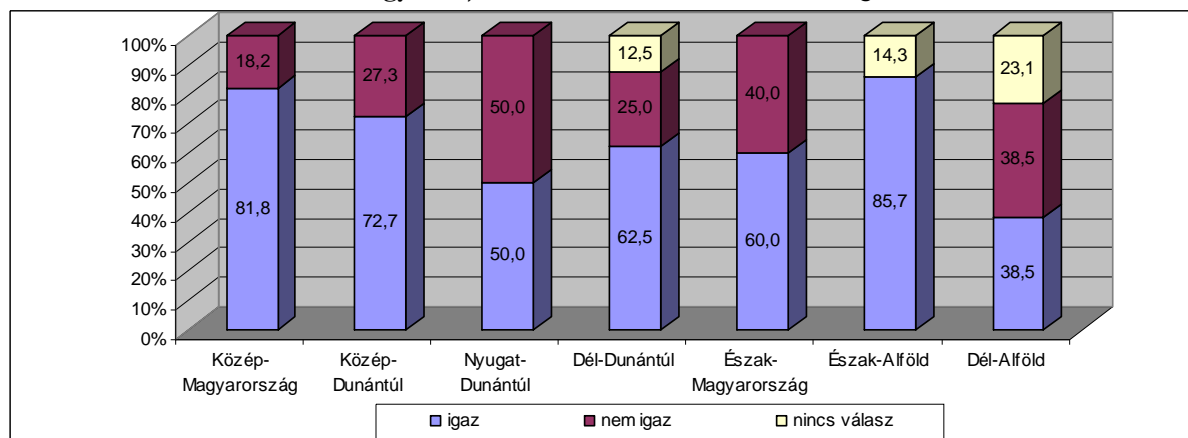
17. számú ábra: „Az egy főre jutó lakóterület eléri a 4 m²-t.”

Láthatjuk a 17. számú ábrából, hogy az intézmények közel kétharmadában teljesül az egy főre jutó lakóterületre vonatkozó előírás, de több mint egynegyedükben nem, és 7,6% esetében nem ismerjük a választ.

Regionális bontásban a következőképpen alakul a helyzet (lásd 18. számú ábra).

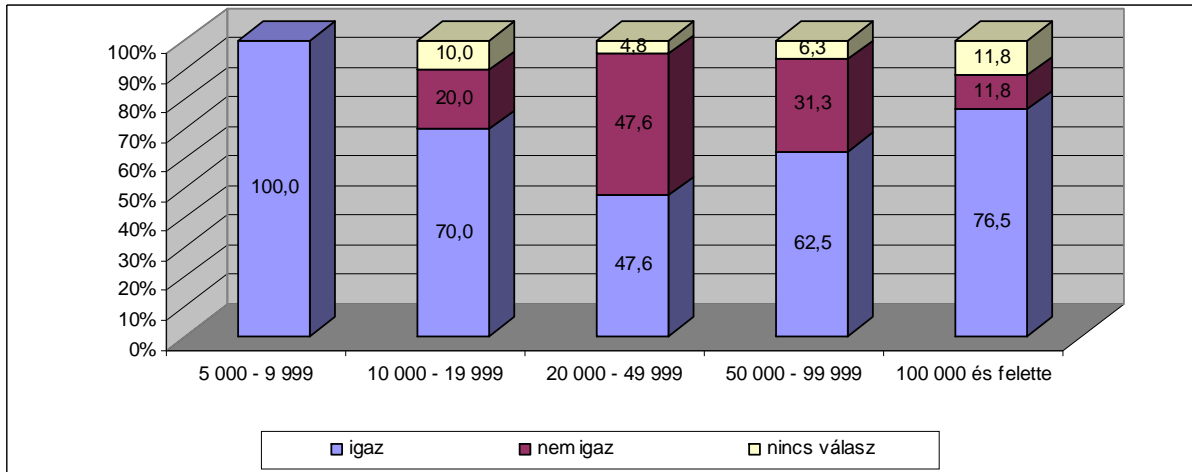
18. számú ábra: „Az egy főre jutó lakóterület eléri a 4 m²-t.” – regionális bontásban

Azt látjuk, hogy az egy főre jutó lakóterület nagysága szempontjából a Közép-magyarországi és az Észak-alföldi régiókban a legjobb a helyzet, hiszen ott az intézmények több mint 80,0%-ában teljesül az előírás. A Nyugat-dunántúli régióban azonban az intézmények felében 4m² alatt van az egy főre jutó lakóterület.

Az, hogy a település nagysága milyen kapcsolatban áll e kérdéssel, a 19. ábrában látható.

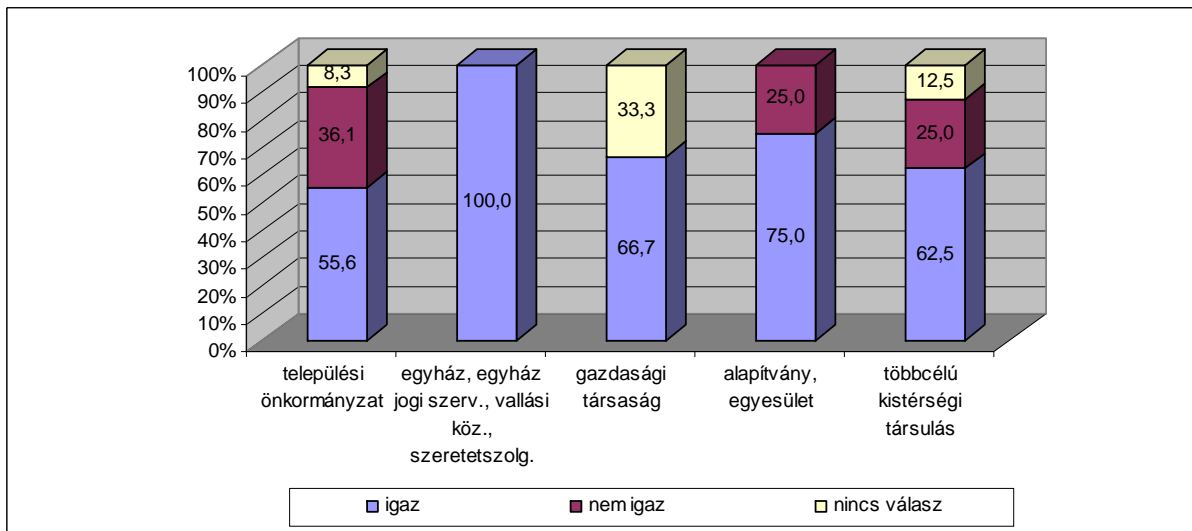
19. számú ábra: „Az egy főre jutó lakóterület eléri a 4 m²-t.” – településnagyság szerinti bontásban

Az öt- és tízezer fő közötti lélekszámú településeken működő intézmények teljesítik ezt a feltételt. A húsz- és ötvenezer fő közötti lélekszámú településeken működő átmeneti szállások közel felében az egy főre jutó lakóterület az elvárt nagyság alatt marad.

A fenntartó szervezeti formájával is összevetettük az egy főre jutó lakóterületre vonatkozó adatokat (lásd 20. számú ábra).

20. számú ábra: „Az egy főre jutó lakóterület eléri a 4 m²-t.” – fenntartónkénti bontásban

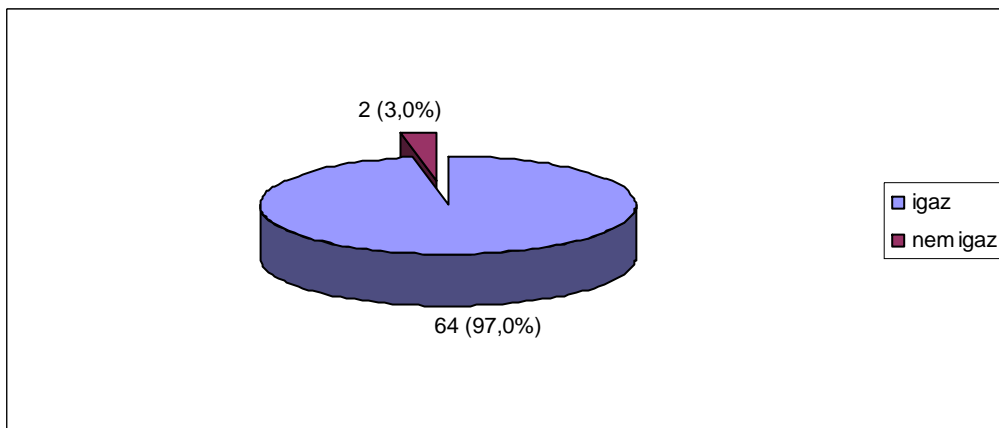

A 20. számú ábra adatai alapján az egyházi fenntartású szervezetek teljesítik az elemzett feltételt. Ugyanez az alapítványok, egyesületek által fenntartott intézmények háromnegyedére igaz, települési (és fővárosi) önkormányzat által fenntartottak esetében pedig már csak 55,6%-ra.

Az egy főre jutó lakóterület nagyságát összevetettük az intézmények működési engedélyének típusával. Ez alapján azt mondhatjuk, hogy a felmérésben szereplő átmeneti szállások 15,8%-ában az egy főre jutó lakóterület az elvárt nagyság alatt marad, ugyanakkor végleges működési engedéllyel rendelkeznek.

A következő vizsgált feltételre vonatkozó állítás a következőképp hangzik: „**Nincs olyan lakószoba az intézményben, ahol több mint 15 fő lakik.**” A válaszok alakulását mutatja a 21. számú ábra.

21. számú ábra: „Nincs olyan lakószoba az intézményben, ahol több mint 15 fő lakik.”

Amint az ábrából is látható, e feltételnél lényegesen kedvezőbb a helyzet az előzőhöz képest, hiszen a válaszadók 97,0%-ában nincs olyan szoba, ahol több mint 15 fő lakik, 3,0% esetében (két intézmény) pedig van ilyen lakószoba.

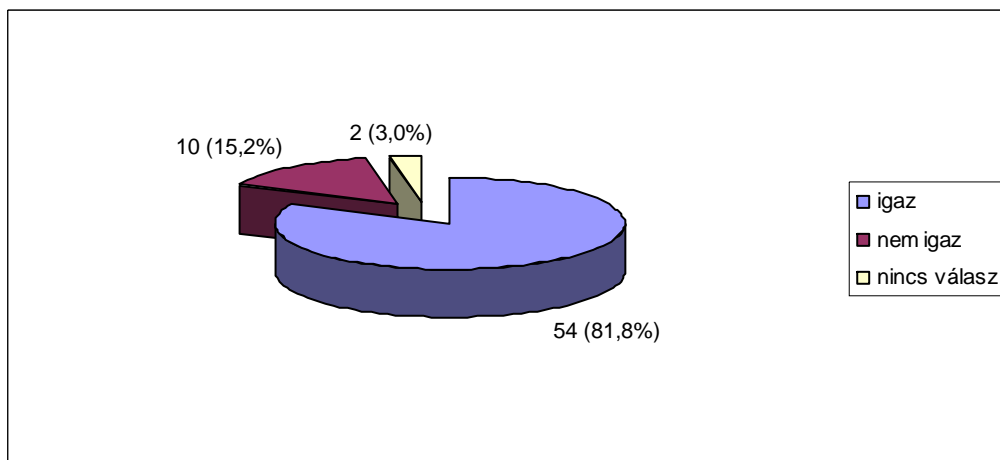
A regionális különbségeket illetően: a Közép-magyarországi és Dél-alföldi régióban, százezer főnél nagyobb lélekszámú településeken található az a két intézmény, melyekben van olyan lakószoba, ahol több mint 15 fő lakik. Az egyik intézmény fenntartója települési önkormányzat, a másiké pedig civil szervezet.

Az egy lakószobában lakók számát összevetve az intézmény működési engedélyének típusával, megállapítható, hogy mindkét intézmény – ahol van olyan lakószoba, melyben több mint 15 fő lakik – végleges működési engedéllyel rendelkezik.

A különböző feltételekre vonatkozó kérdések között a következő arra vonatkozott, hogy az intézményben **megvan-e jogszabály által előírt alkalmazotti létszám**³. Az e kérdéssel kapcsolatos adatainkat a 22. számú ábra tartalmazza.

³ Az adatbázisban szereplő intézmények munkatársaival, illetve tevékenységükkel kapcsolatos legfontosabb információkat egy külön tanulmány keretében ismertetjük.

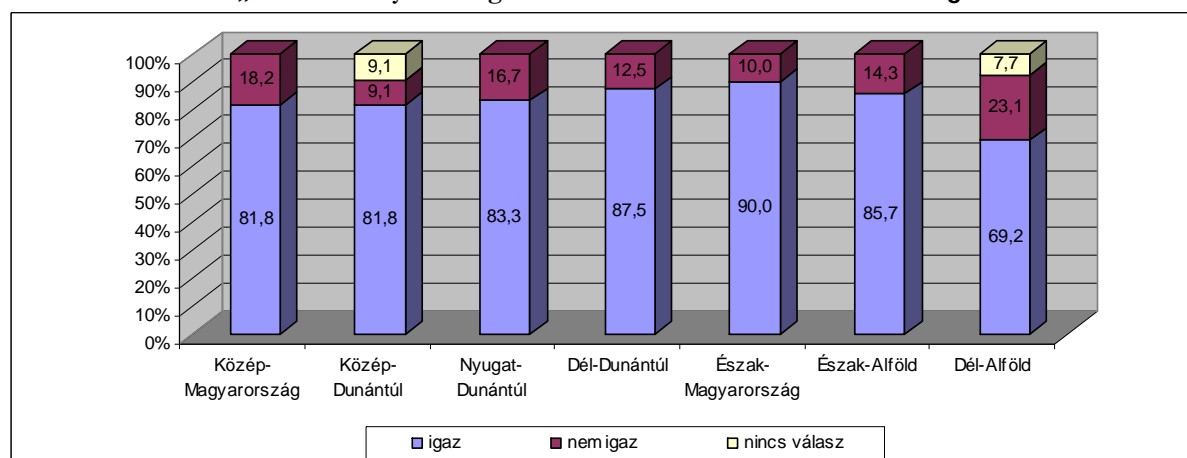
22. számú ábra: „Az intézményben megvan a jogszabály által előírt alkalmazotti létszám.”

Mint látható, az intézmények 81,8%-ában megvan, 15,2%-ában nincs meg a jogszabály által előírt alkalmazotti létszám, 3,0% pedig nem válaszolt.

Az alkalmazotti létszám kapcsán az alábbi regionális kép rajzolódik ki (lásd 23. számú ábra).

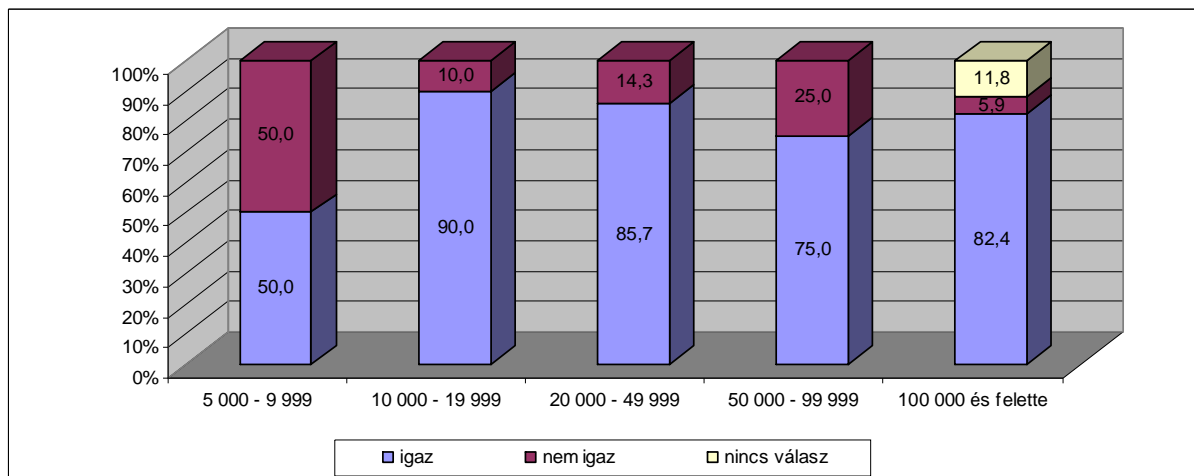
23. számú ábra: „Az intézményben megvan az előírt alkalmazotti létszám.” – regionális bontásban

Az adatok szerint az Észak-magyarországi és Dél-dunántúli régiókban működő intézmények esetében legnagyobb az alkalmazotti létszám tekintetében a jogszabályi előírásoknak megfelelő aránya. Ezt a feltételt nem teljesítő átmeneti szállások a Dél-alföldi régióban vannak a legmagasabb arányban.

Ha az alkalmazotti létszámra vonatkozó adatainkat összevetjük a település lélekszámával, a következőket tapasztaljuk (lásd 24. számú ábra).

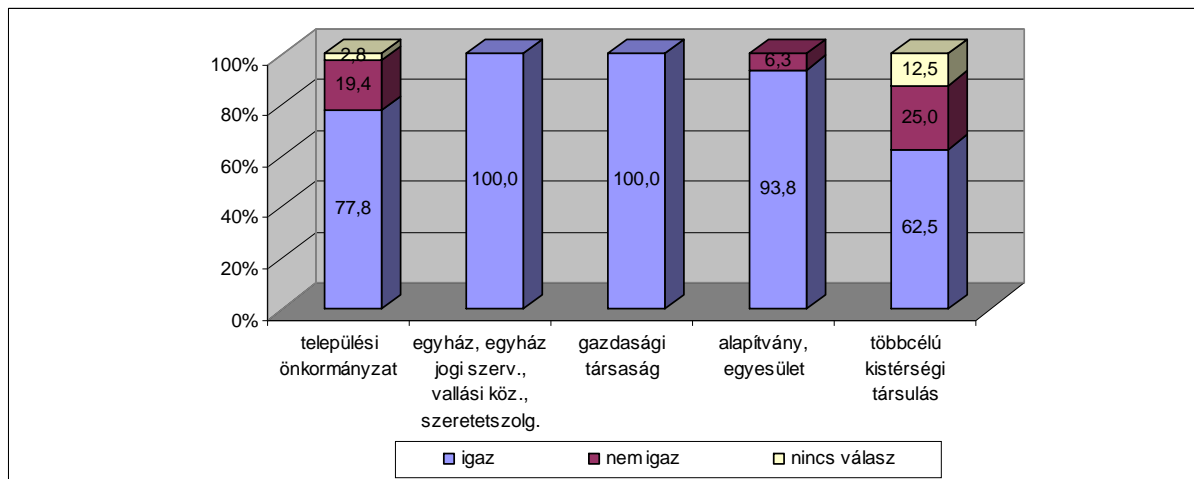
24. számú ábra: „Az intézményben megvan az előírt alkalmazotti létszám.” – településnagyság szerinti bontásban

Azt tapasztaljuk, hogy e szempontból legkedvezőtlenebb a helyzet az öt- és tízezer fő közötti lélekszámú településeken található intézményekben, de itt hangsúlyoznunk kell, hogy összesen két intézmény van ebben a településnagyság-kategóriában. Az ötven- és százezer fő közötti lélekszámú településeken található intézmények egynegyedében sem felel meg az alkalmazottak száma a jogszabályban foglaltaknak.

A fenntartó szervezeti formája szerinti csoportosítást a 25. számú ábrában láthatjuk.

25. számú ábra: „Az intézményben megvan az előírt alkalmazotti létszám.” – fenntartó szerinti bontásban

Az egyházi fenntartású intézmények, valamint a gazdasági társaságok által fenntartott válaszadók mindegyike esetében megfelel az alkalmazotti létszám az előírásoknak, míg ez a többcélú kistérségi társulások által fenntartott intézményeknek alig kétharmadáról mondható el.

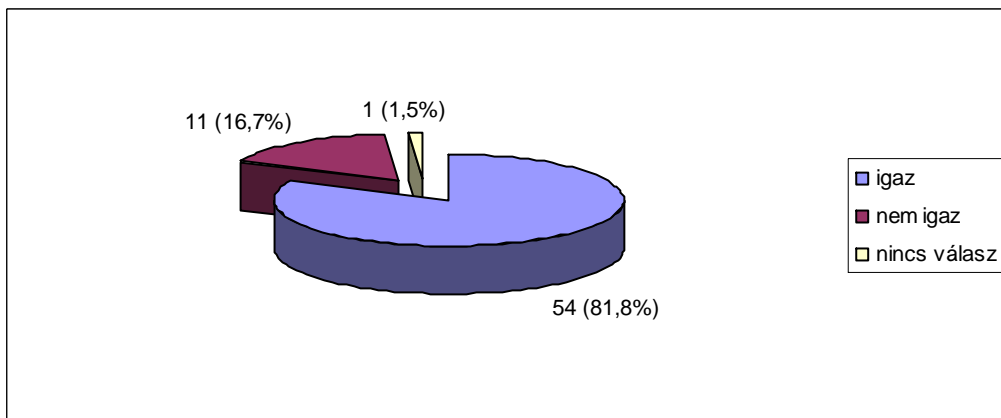
A felmérésben szereplő átmeneti szállások 7,9%-a végleges működési engedéllyel rendelkezik, de a jogszabály által előírt alkalmazotti létszámot nem teljesíti.

A következő feltétel, melyet vizsgáltunk, az intézményben alkalmazottak szakképzettségére vonatkozott és pontosan a következőképp hangzott: **„Az intézmény**

igénybevevőivel közvetlenül foglalkozó alkalmazottak legalább 80%-ának szakképzettsége megfelel az előírásoknak.” Ez esetben mind a 66 intézmény az „igaz” választ jelölte meg.

Kérdést tettünk fel arra vonatkozóan is, hogy az intézmény rendelkezik-e a törvényben előírt összes helyiséggel. A válaszokat a 26. számú ábra összesíti.

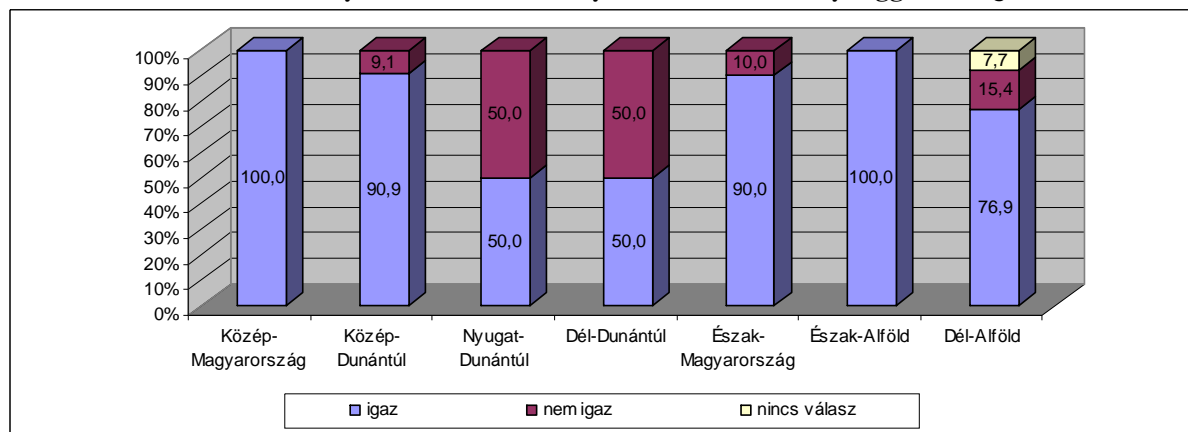
26. számú ábra: „Az intézmény rendelkezik a törvényben előírt összes helyiséggel.”

A 26. számú ábra adatai alapján a válaszadó intézmények több mint négyötödében minden előírt helyiség az igénybevevők rendelkezésére áll.

A regionális csoportosítás e feltétel esetén az alábbiaképp alakul (lásd 27. számú ábra).

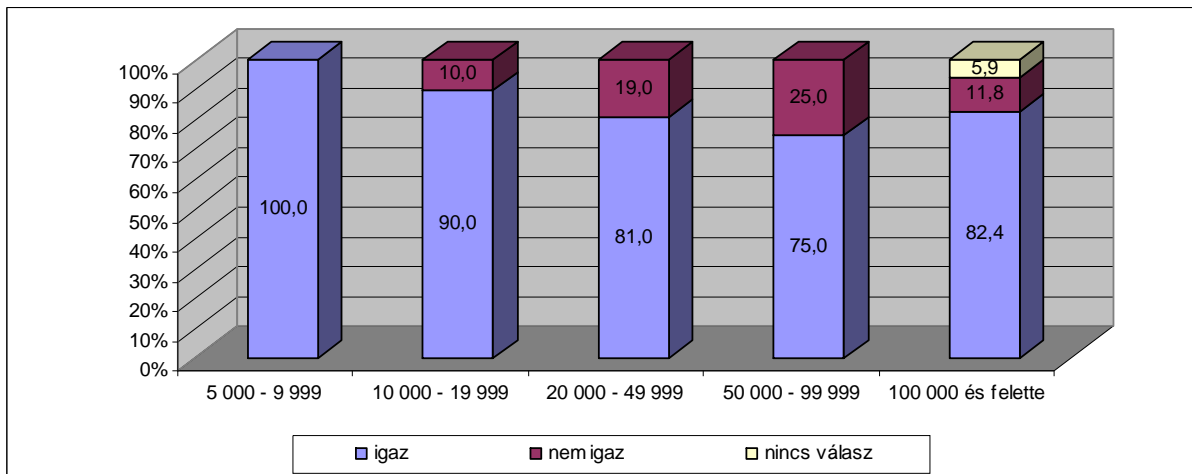
27. számú ábra: „Az intézmény rendelkezik a törvényben előírt összes helyiséggel.” – regionális bontásban

A legkedvezőbb helyzetet a Közép-magyarországi és Észak-alföldi régió intézményeiben találjuk. A Dél- és Nyugat-dunántúli régiókban azonban csak az intézmények feléről mondhatjuk el, hogy rendelkezik az összes jogszabályban előírt helyiséggel.

A település nagysága szerint a következőket tapasztaljuk (lásd 28. számú ábra).

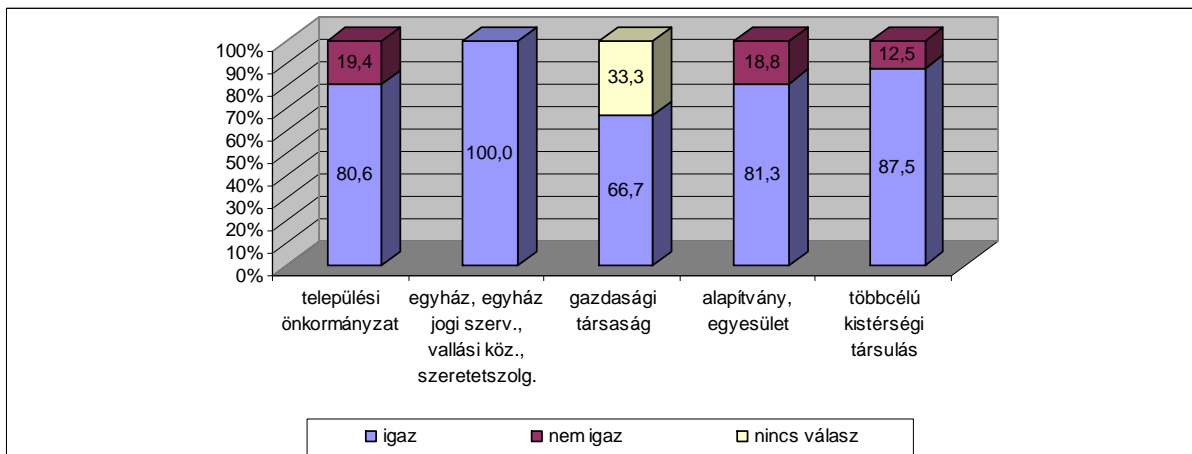
28. számú ábra: „Az intézmény rendelkezik a törvényben előírt összes helyiséggel.” – településnagyság szerinti bontásban

A legkedvezőbb helyzetet a legkisebb települések esetében találjuk, de nem szabad elfelejteni, hogy e csoportban mindössze két válaszadó van.

A fenntartó szervezeti formája szerint csoportosított adatokat a 29. számú ábra mutatja.

29. számú ábra: „Az intézmény rendelkezik a törvényben előírt összes helyiséggel.” – fenntartó szerinti bontásban

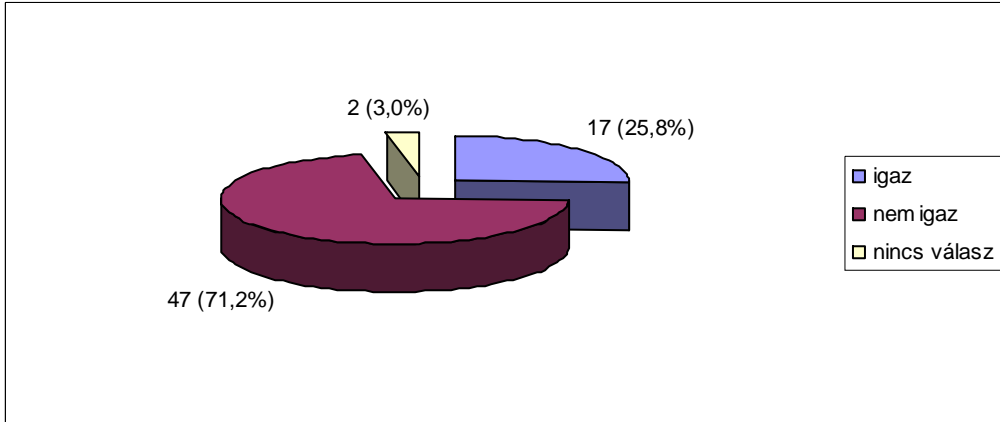

Az egyházi fenntartású intézmények, illetve a válaszadó gazdasági társaságok által fenntartott intézmények minden helyiséggel rendelkeznek. Ugyanez a többi típusba tartozó fenntartójú átmeneti szállások kb. négyötödére igaz.

A felmérésben szereplő intézmények 5,3%-ánál tapasztaljuk azt, hogy végleges működési engedélye van, de nem rendelkezik az összes jogszabály által előírt helyiséggel.

E kérdéscsoport utolsó eleme az akadálymentességre kérdezett rá és a következőképp hangzott: **„Az intézményben teljes mértékben biztosított az akadálymentes közlekedés.”** Az összesített válaszokat a 30. számú ábra tartalmazza.

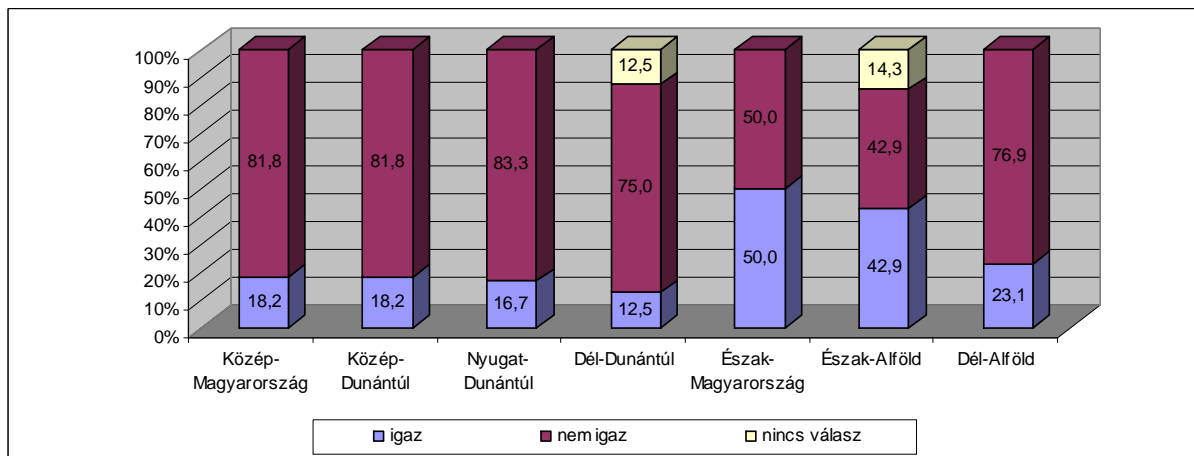
30. számú ábra: „Az intézményben teljes mértékben biztosított az akadálymentes közlekedés.”

Látható, hogy az összes eddig vizsgált feltétel közül az akadálymentesség kapcsán tapasztaljuk a legnagyobb hiányosságokat, hiszen mindössze a válaszadó intézmények egynegyede (25,8%) akadálymentes teljes mértékben.

A 31. számú ábra mutatja, hogy regionálisan milyen különbségeket tapasztalunk.

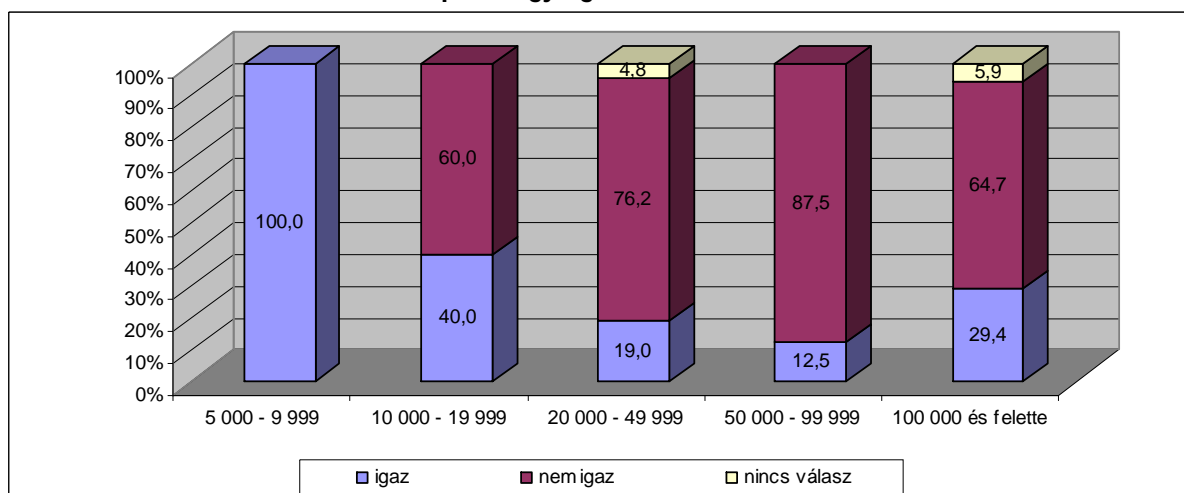
31. számú ábra: „Az intézményben teljes mértékben biztosított az akadálymentes közlekedés.” – regionális bontásban

A legkisebb arányban a Dél- és Nyugat-dunántúli régiókban működő intézményekben biztosított teljes mértékben az akadálymentes közlekedés, míg az Észak-magyarországi és Észak-alföldi régiókban a legkedvezőbb a helyzet.

A település lélekszáma szerint csoportosított adatokat a 32. számú ábra mutatja.

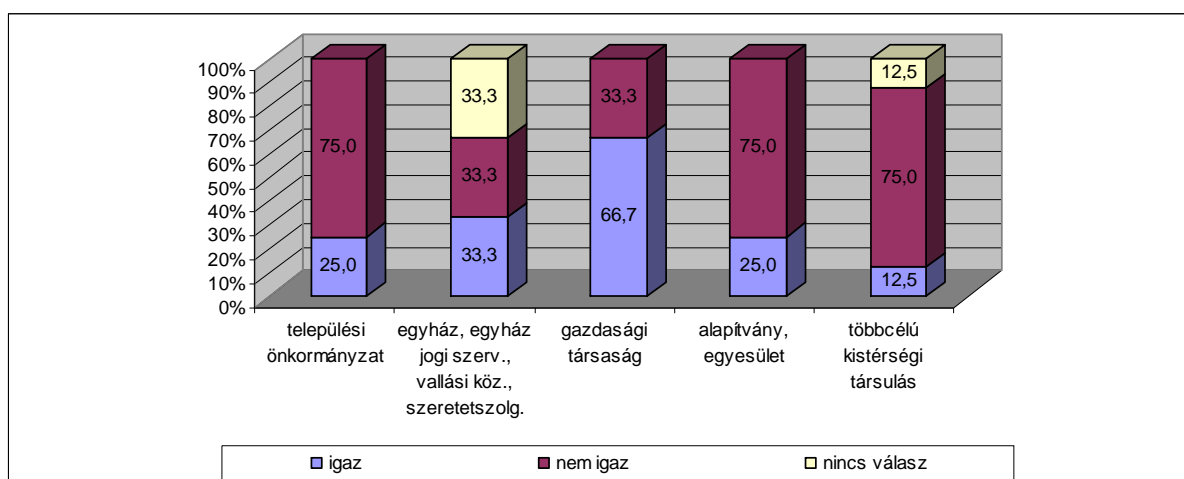
32. számú ábra: „Az intézményben teljes mértékben biztosított az akadálymentes közlekedés.” – településnagyság szerinti bontásban

A százezer fős és annál nagyobb településeken működő intézmények közel egyharmada teljes mértékben akadálymentes. A többi településnagyság-kategória esetén elmondhatjuk, hogy minél nagyobb a település lélekszáma, annál kisebb arányban van teljes körű akadálymentesítés az intézményekben.

A fenntartó szervezeti formája szerint vizsgálva az átmeneti szállások akadálymentességét, a következő képet kaptuk (lásd 33. számú ábra).

33. számú ábra: „Az intézményben teljes mértékben biztosított az akadálymentes közlekedés.” – fenntartó szerinti bontásban

A legkedvezőtlenebb helyzetet a kistérségi társulások által fenntartott intézményekben tapasztaljuk. A gazdasági társaságok által fenntartott intézmények kétharmadában azonban teljes mértékben biztosított az akadálymentes közlekedés.

Az adatbázisban szereplő intézmények több mint felében (57,9%) nem biztosított teljes mértékben az akadálymentes közlekedés, ugyanakkor végleges működési engedéllyel rendelkeznek.

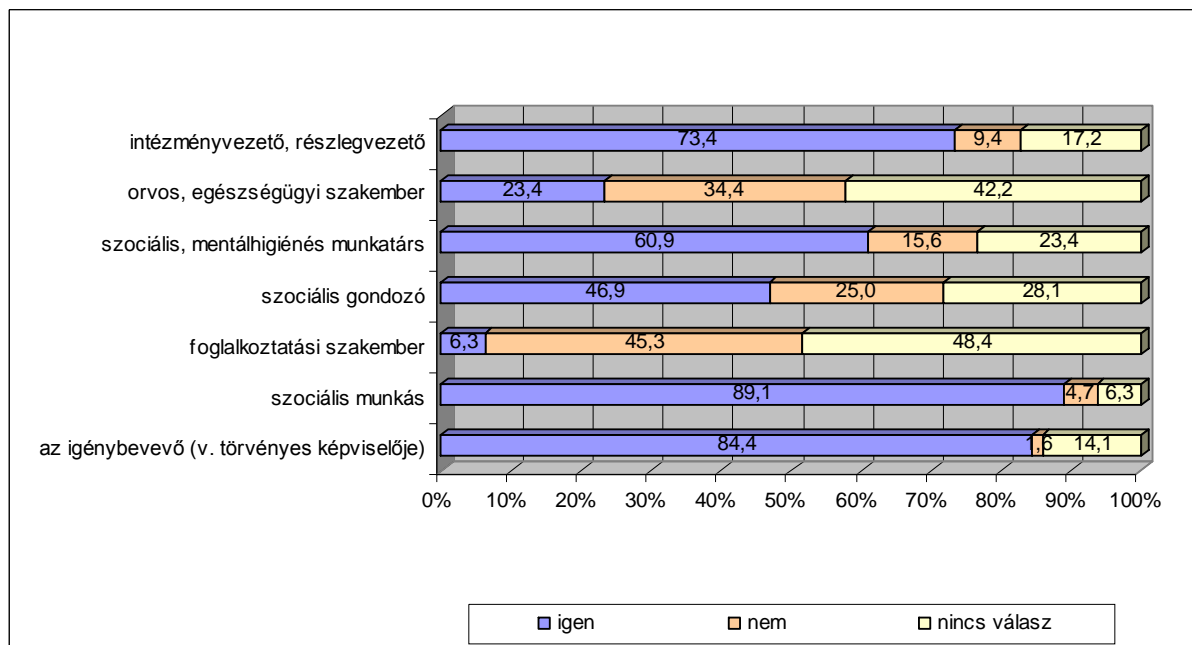
III. Az intézményben végzett munka szakmai keretei

Ebben a fejezetben többek között a gondozási tervvel kapcsolatos kérdéseket tettük fel, melyek közül az volt az első, hogy a válaszadó intézményekben **készítenek-e gondozási tervet**. Az átmeneti szállások 93,9%-ában készítenek, 4,5%-ában nem készítenek gondozási tervet, 1,5% (egy intézmény) pedig nem adott választ.

A gondozási tervet készítő intézmények kétharmadában (67,7%) **munkacsoport végzi a gondozási terv elkészítését**, közel egyharmadában nem (30,6%), és két intézmény nem adott választ (3,0%).

Függetlenül attól, hogy munkacsoportban készül-e a dokumentum vagy sem, megkérdeztük a válaszadókat, hogy **kik vesznek részt a terv készítésében**. A válaszokat a 34. számú ábra mutatja.

34. számú ábra: A gondozási terv készítésében résztvevők

A 34. számú ábra adatai szerint az igénybevevők az intézmények 84,4%-ában részt vesznek a gondozási terv készítésében. Ennél nagyobb arányban találjuk meg a folyamatban a szociális munkásokat (89,1%). Az intézmény- vagy részlegvezető az átmeneti szállások háromnegyedében (73,4%) vesz részt a gondozási terv készítésében. Az intézmények több mint felében szociális, mentálhigiénés munkatárs is részese a folyamatnak, közel felében szociális gondozó is, míg orvos, egészségügyi szakember, és foglalkoztatási szakember csak kevesebb intézményben vesz részt a terv készítésében. Az ábrában olvasható szakemberek mellett egyéb – a gondozási terv készítésében résztvevő – szakemberek megnevezésére is lehetősége volt a válaszadóknak, ahol

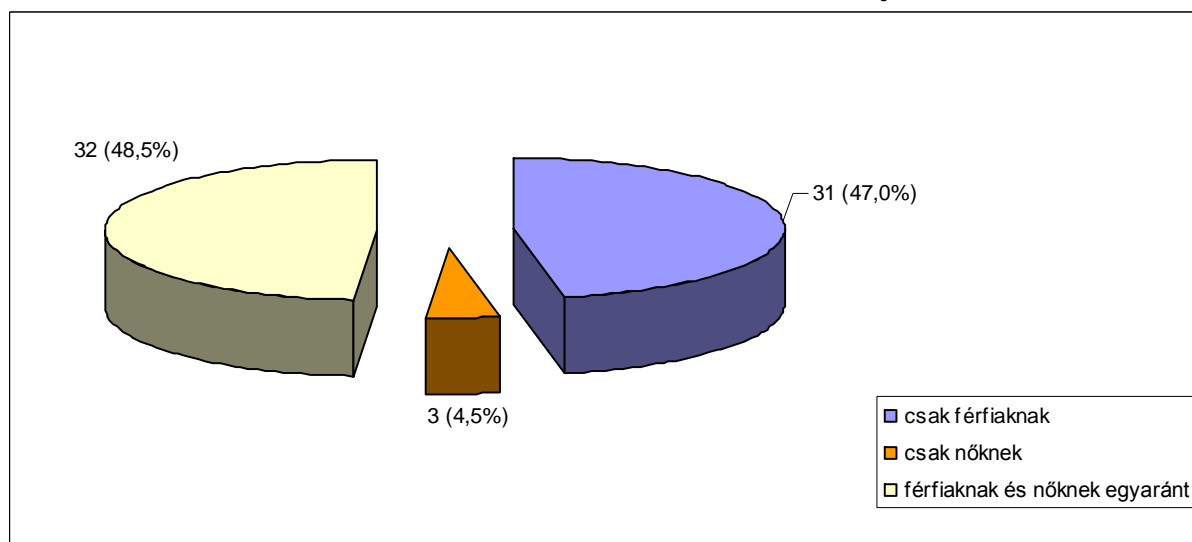
egy-egy intézményből a következőket tüntették fel: pszichológus, szociális asszisztens, munkaügyi tanácsadó, lakhatási referens.

Kérdést tettünk fel arra vonatkozóan is, hogy az adatfelvétel időpontjában az átmeneti szállás lakói közül **hány fő részére készített az intézmény gondozási tervet**. Összesen 2113 fő részére készült egyéni gondozási terv 61 válaszadó intézményben. E kérdésnél azonban az abszolút számok kevesebb információt hordoznak, így szükségesnek látszik összevetésük más adatokkal. Ez esetben az intézmény engedélyezett férőhelyszámával vetettük össze. Ilyen képzett adatunk tehát 61 intézmény esetében van. Ezek alapján azt mondhatjuk, hogy legkevesebb az igénybevevők 7,5% és legtöbb 320,0%-a részére készítették gondozási tervet az intézmények. Egyébként összesen 6 intézmény esetében kaptunk 100,0% feletti arányt. A válaszadó intézmények egynegyedében (24,6%) minden lakó számára készítenek gondozási tervet. (A módusz is 100,0%, az átlag pedig 84,2%.) Azt mondhatjuk, hogy a válaszadók 49,2%-ában (30 intézményben) a gondozási tervvel rendelkező igénybevevők aránya 50,0% és 99,0% között alakul, 10 intézményben (16,4%) az igénybevevők kevesebb, mint fele esetében készült gondozási terv.

IV. Az intézmény igénybevétele

E fejezetben elsőként arra kerestük a választ, hogy **kiknek áll rendelkezésére az intézmény**. Ezt a kérdést két szempontból tettük fel: egyfelől a nemet, másfelől az életkort vettük alapul. A nemek kapcsán kapott válaszokat a 35. számú táblázat mutatja be.

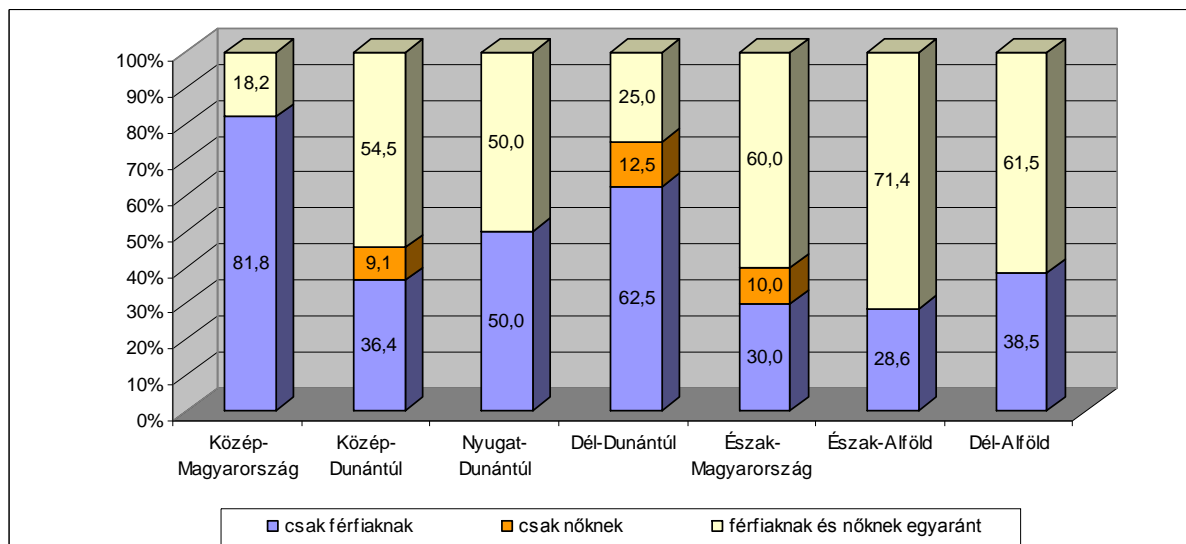
35. számú ábra: Kiknek áll rendelkezésére az intézmény / 1?

A 35. számú ábra adataiból látható, hogy a válaszadók közel fele mindkét nem számára egyaránt nyújtja szolgáltatásait, 47,0%-a csak férfiak számára, és 4,5%-a csak nők számára.

A vonatkozó regionális különbségeket a 36. számú ábra mutatja.

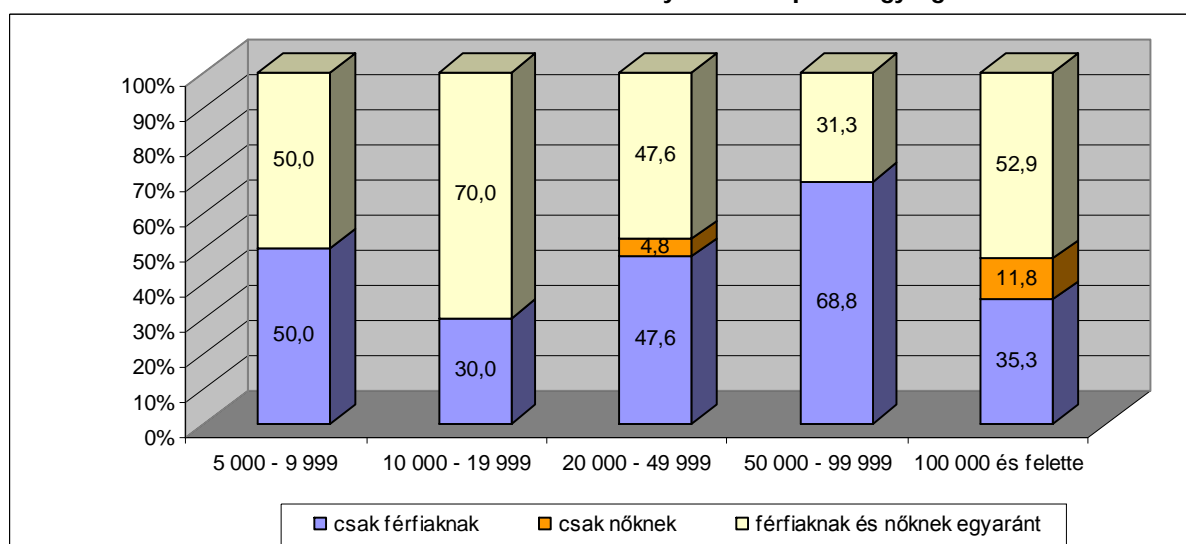
36. számú ábra: Kiknek áll rendelkezésére az intézmény / ? – regionális bontásban

A kizárólag férfiaknak fenntartott intézmények aránya az adatok szerint Közép-Magyarországon a legmagasabb, 81,8%. Észak- és Dél-Alföldön azok az intézmények vannak legnagyobb arányban, amelyek mind férfiak, mind nők számára nyújtanak szolgáltatásokat. Csak nőknek fenntartott intézményekkel három – Dél- és Közép-dunántúli, valamint Észak-magyarországi – találkozunk (mindegyikben egy-egy intézménnyel).

A településnagyság szerinti bontás az alábbi módon differenciálja az adatokat (lásd 37. számú ábra).

37. számú ábra: Kiknek áll rendelkezésére az intézmény / ? – településnagyság szerinti bontásban

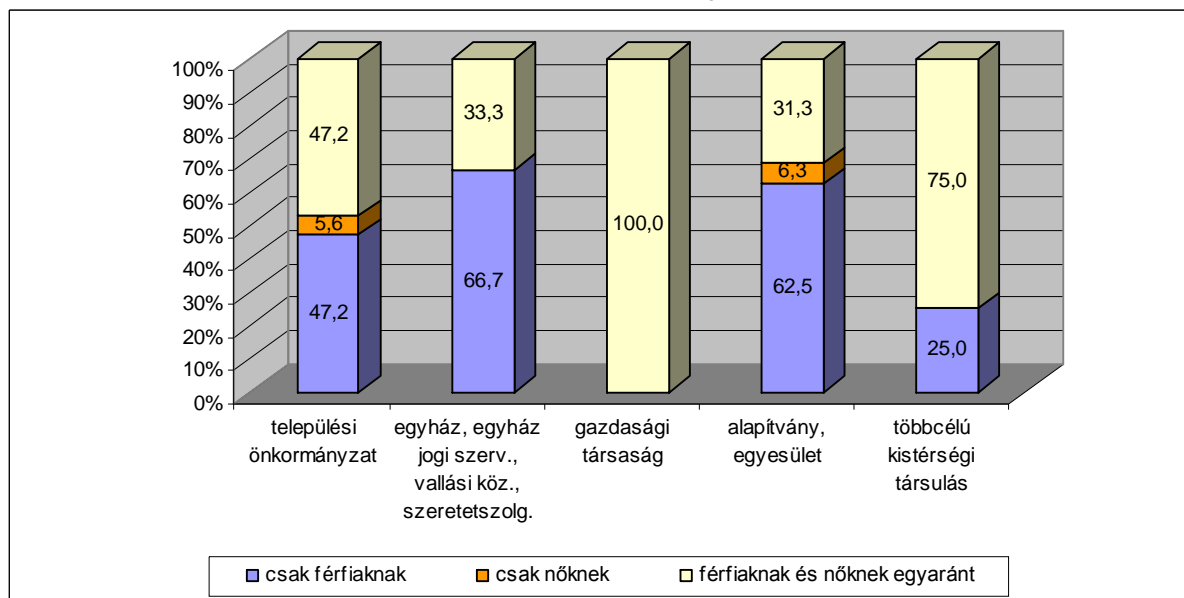

A csak férfiaknak fenntartott intézmények aránya az ötven- és százezer fő közötti lélekszámú településeken a legmagasabb (68,8%). A férfiak és nők számára is rendelkezésre álló átmeneti szállások a tíz- és húsz ezer fő közötti lélekszámú településeken a legmagasabb (70,0%). A

szolgáltatásait kizárólag nőknek nyújtó intézmények közül kettőt a százezer főnél nagyobb, egyet pedig a húsz- és ötvenezer fő közötti lélekszámú településeken találjuk.

A fenntartó szervezeti formája alapján történő csoportosítás eredményét a 38. számú ábrában mutatjuk be.

38. számú ábra: Kiknek áll rendelkezésére az intézmény / 1? – fenntartó szerinti bontásban

Látható, hogy a gazdasági társaságok által fenntartott átmeneti szállások mindegyike férfiak és nők számára egyaránt rendelkezésre áll. A csak férfiak számára fenntartott intézmények az egyházi fenntartású intézmények és a civil szervezetek körében vannak a legnagyobb arányban. A kizárólag nők számára fenntartott intézmények közül kettőt települési önkormányzat, egyet pedig civil szervezet tart fenn.

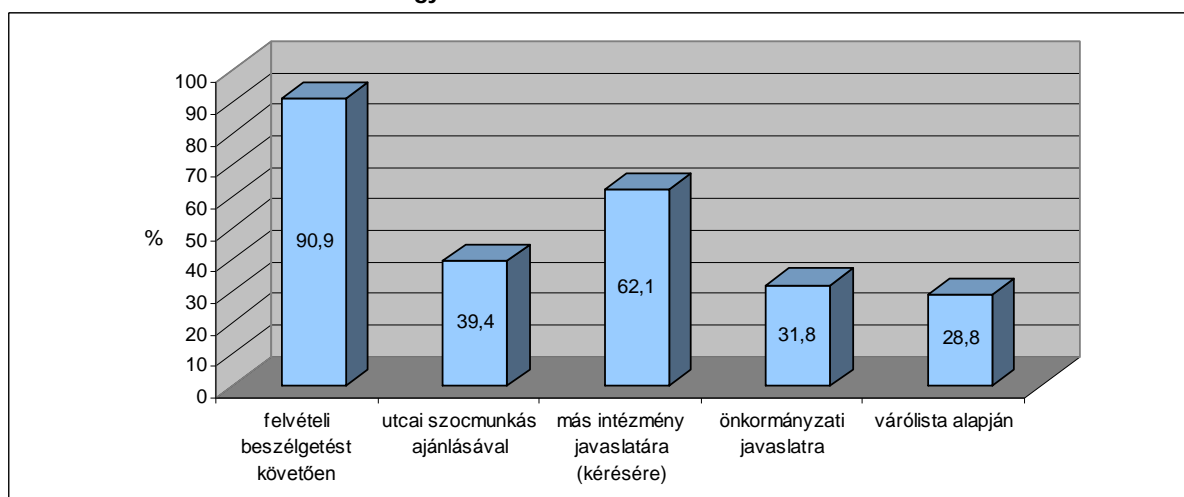
A „Kiknek áll rendelkezésére az intézmény?” kérdést az **életkorral kapcsolatosan** is feltettük, ahol a lehetséges válaszok a következők voltak: csak 18 éven felülieknek; 18 év alattiaknak is – saját jogon; 18 év alattiaknak is – hozzátartozóval. Az átmeneti szállások 90,9%-a a „csak 18 éven felülieknek” választ jelölte meg, 9,1%-a pedig a „18 év alattiaknak is – hozzátartozóval” választ.

Nyitott kérdés formájában rákérdeztünk arra is, hogy **ki vagy kik döntenek** arról, hogy ki veheti igénybe az intézményt. Ezzel kapcsolatosan 33 intézmény (50,0%) jelezte, hogy a vezető (intézmény/szakmai/részlegvezető) egy személyben hozza meg a döntést, 12 intézmény (18,2%) esetében a vezető mellett más munkatársak (szociális gondozók, szociális munkások, orvos, szociális, mentálhigiénés munkatárs) is részt vesznek a döntéshozatalban, 17 intézményben

(25,8%) több szociális szakember/munkacsoport együttesen dönt, végül 4 intézményben (6,1%) a szociális munkás döntése határozza meg az igénybevételt.

Megkérdeztük azt is, hogy **hogyan történik a lakók felvétele** az átmeneti szálláson, ez esetben több válasz megjelölésére is lehetőség volt. A különböző válaszok, felvételi módok gyakoriságát mutatja a 39. számú ábra.

39. számú ábra: Hogyan történik a lakók felvétele az átmeneti szállásra?

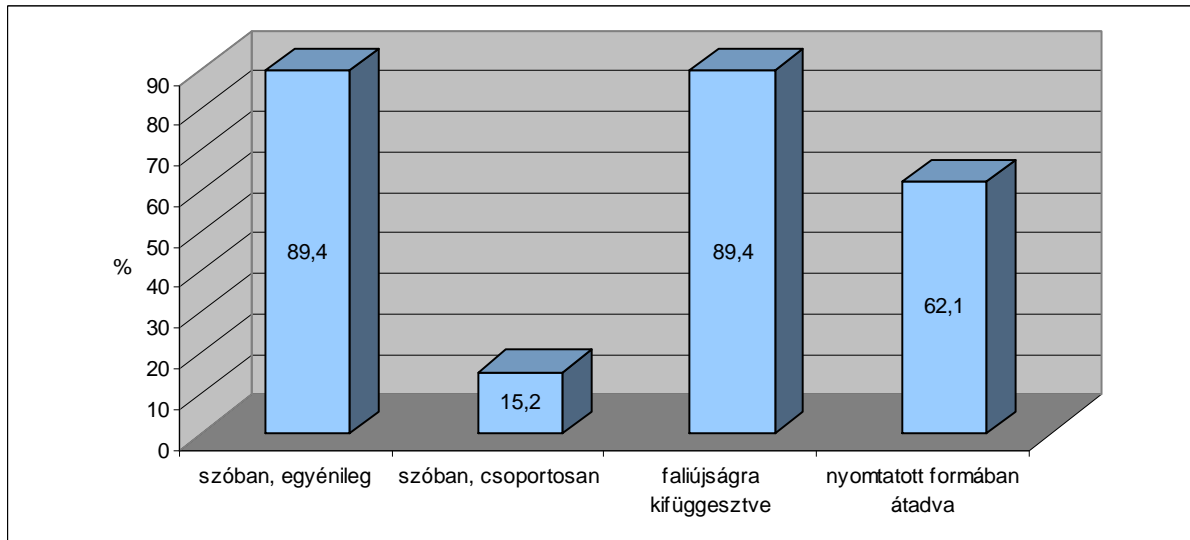

Láthatjuk, hogy a felvételi beszélgetés majdnem minden (60) intézményben gyakorlat. Az átmeneti szállások közel kétharmadában más intézmény javaslatára, kérésére is vesznek fel lakókat. Az intézmények egyharmadában gyakorlat, hogy utcai szociális munkás vagy az önkormányzat javaslatára történik a felvétel. A legkevésbé – a szálláshelyek egynegyedében – jellemző a várólista alapján történő felvétel. Egyéb válasz kifejtésére is lehetőség volt, ahol a következő felvételi módok fordultak elő: az ellátást igénylő saját kérelmére, intézményen belüli áthelyezéssel, orvosi igazolás bemutatását követően, krízishelyzetekben sürgős elhelyezés, előgondozást követően.

Minden intézményben van módja a jelentkezőknek **megtekinteni az intézményt** a felvételi kérelem benyújtása előtt, és kivétel nélkül minden intézményben **ismertetik a házirend tartalmát az újonnan beköltözőkkel**.

Kíváncsiak voltunk arra is, hogy a házirend ismertetése **milyen formában** történik, erről ad tájékoztatást a 40. számú ábra (a kitöltők több választ is megjelölhettek).

40. számú ábra: Milyen formában történik a házirend tartalmának ismertetése?

A 40. számú ábra alapján a leggyakoribb ismertetési mód az, hogy szóban, egyénileg, valamint a faliújságra kifüggesztve ismertetik az igénybevevőkkel a házirend tartalmát. Az, hogy nyomtatott formában átadják a házirendet az igénybevevőknek, az intézmények kétharmadában jellemző. A legkevésbé gyakori, hogy szóban, csoportosan ismertetik. Az egyéb módon történő ismertetés egyébként hat intézmény esetében azt jelenti, hogy átadják és aláírják az igénybevevővel a házirendet, egy intézményben elolvastatják velük (egyénileg), egy intézményben megbeszélik az igénybevevővel és egy intézményben minden lakószobában kifüggesztik azt.

Természetesen fontos adat, hogy egyes **szempontok milyen mértékben vannak jelen a döntési folyamatban**. Az előre megadott szempontok mentén arra kértük a válaszadókat, jelöljék egy hatfokozatú skálán az adott szempont befolyását a felvételi döntésre. (A skála 1-es értéke jelölte, ha az adott szempont egyáltalán nem befolyásolja a felvételi döntést, a 6-os érték pedig, ha maximálisan befolyásolja.)

7. számú táblázat: A felvételi döntést befolyásoló szempontok az átlagos értékek szerint

A felvételi döntést befolyásoló tényező	Átlagos érték
a jelentkező egészségi állapota	4,1
a jelentkező együttműködési képessége	4,0
a jelentkező önellátási képessége	4,9
illetékességi területen meglévő (állandó vagy ideiglenes) lakcím	2,2
a támogató környezet megléte	1,5
a jelentkező jövedelmi és vagyoni helyzete	2,6
a jelentkező szenvedélybetegsége	2,8
a jelentkező neme	3,2
a jelentkező életkora	2,4
a jelentkező családi állapota	1,2
illetékességi területen történő életvitelszerű tartózkodás	2,6
a jelentkező foglalkoztathatósága	2,1
a jelentkezőt ajánló/közvetítő személye	2,1

Látható a táblázat adataiból, hogy legerőteljesebben a jelentkező önellátási képessége, egészségi állapota és együttműködési készsége, képessége befolyásolja a felvételi döntést. Az összes többi szempontról elmondható az átlagos értékek alapján, hogy nem játszanak szerepet a felvételi döntésben. Egyéb befolyásoló tényezőt négy válaszadó említett, ezek a következők: fertőző betegség, hajlandóság a változtatásra, munkából származó jövedelem, veszélyeztetettség.

A felmérésben szereplő intézmények 93,9%-ában regisztrálják írásban a jelentkezőket, 6,1%-ában nem. Az elutasított jelentkezőket azonban csak az intézmények kétharmadában (65,2%) regisztrálják, 28,8%-ában nem, 6,1% pedig nem adott választ.

Az intézménybe történő felvétel kapcsán arra is vonatkozott kérdés, hogy **hány fő kérte felvételét és hány főt vettek fel**. A 2006. évben 2450 fő kérte felvételét a felmérésben szereplő átmeneti szállásokra, a ténylegesen felvételt nyertek száma azonban lényegesen több: 3021 fő. A 2007. év I. félévében pedig 1475 fő jelentkezett, és 1651 fő nyert felvételt.

Körüljártuk azt a kérdést, hogy az intézmények milyen esetekben utasítanak el elhelyezés iránti kérelmet. Természetesen az **elutasításnak** – esetenként – több oka is lehet, ennek megfelelően a kitöltőknek több válasz megjelölésére is módjuk volt (azaz egy elutasított jelentkezőt több elutasítási oknál is feltüntethettek). A válaszlehetőségeket, valamint az elutasításban érintett hajléktalan emberek és intézmények számát mutatja a 8. számú táblázat.

8. számú táblázat: A felvételi kérelem elutasításának okai és az érintett hajléktalan emberek száma

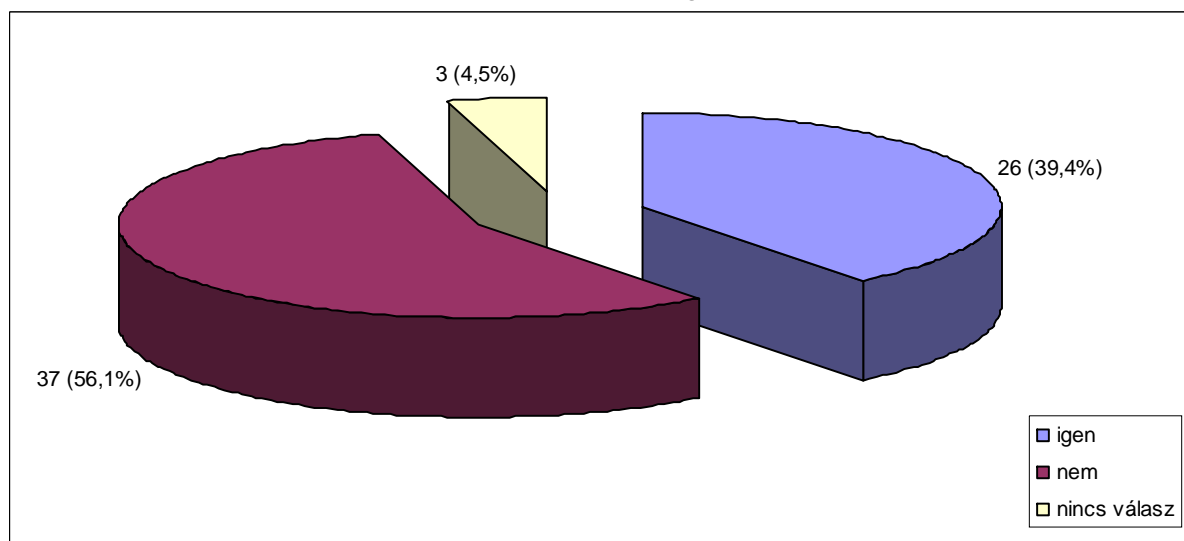
A felvételi kérelem elutasításának oka	Hány intézményben és hány fő esetében?			
	2006. évben		2007. I. félévében	
	fő	intézmény	fő	intézmény
férőhely hiánya	120	9	28	7
a kérelmező állapota alapján egészségügyi ellátást igényelt	38	18	25	15
a kérelmező állapota alapján más típusú szociális ellátást igényelt	50	15	30	15
tudomásuk volt arról, hogy a kérelmező más lakhatási lehetőséggel is rendelkezik	36	5	3	3
a kérelmező nem képes az önálló életvitelre	22	11	11	7
a kérelmezőnek nincs igazolása arról, hogy nem fertőző beteg	18	2	13	3
a kérelmező nem rendelkezik jövedelemmel	6	3	11	5
a kérelmező rendelkezik a lakhatása megoldásához szükséges jövedelemmel	12	6	13	4
a kérelmező ellátási területen kívülről jelentkezett	14	5	15	6
egyéb	28	6	5	5

A 8. számú táblázat adataiból látható, hogy az elutasított jelentkezők számát tekintve a kérelem elutasításának leggyakoribb oka a férőhely hiánya. Szintén viszonylag magas számban fordult elő, hogy a kérelmező állapota alapján más típusú szociális ellátást vagy egészségügyi ellátást igényelt, ezért utasították el. Ha az adott indokkal elutasító intézmények számát tekintjük, akkor láthatjuk, hogy e két utóbbi tényező alapján történő elutasításoknál legmagasabb a számuk mindkét vizsgált időszakban.

Az egyéb okok között a következő válaszok fordultak elő: korábbi fegyelmi ügy, a felvételi engedély ellenére nem költözött be, nem jelent meg a felvételi beszélgetésen, nem erősítette meg a felvételi kérelmét, megvolt a támogató családi háttere, alkohol okozta viselkedés.

Az alábbi, 41. számú ábra mutatja az átmeneti szállások megoszlását aszerint, hogy **vezetnek-e várólistát.**

41. számú ábra: Az átmeneti szállások megoszlása a várólista vezetése szerint

Láthatjuk, hogy az intézmények alig több mint egyharmadában vezetnek, több mint felében nem vezetnek várólistát és 4,5% (3 intézmény) válaszát nem ismerjük.

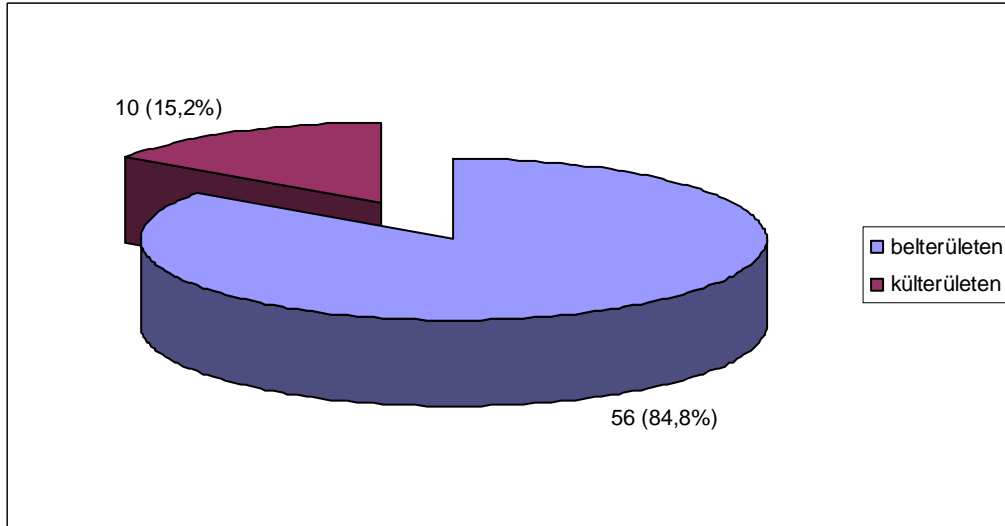
A várólistát vezető 26 intézményből 22 válaszolt arra a kérdésre, hogy hány fő került várólistára 2006-ban és 2007. I. félévében. Az adatok szerint ezekben az intézményekben 2006-ban összesen 326 fő, 2007. I. félévében pedig 191 fő kerül várólistára.

Kíváncsiak voltunk arra is, hogy a felmérésben szereplő intézményekben az adatfelvétel időpontjában **hány fő várapozott a beköltözésre** – függetlenül attól, hogy vezetnek-e várólistát vagy sem. A válaszok szerint ekkor összesen 18 átmeneti szálláson 185 fő várt arra, hogy beköltözhessen. Közülük 61,1% kevesebb mint fél éve, míg 38,9% több mint fél éve várapozik.

Az adatfelvétel időpontjában beköltözésre várapozókról főként az ötvenezer főnél nagyobb lélekszámú településeken működő, települési (és fővárosi) önkormányzat és civil szervezet által fenntartott intézmények számoltak be.

Az intézmény igénybevételenek, elérhetőségének szempontjából fontos információ, hogy maga az **intézmény hol helyezkedik el**. Az e kérdésre kapott válaszokat a 42. számú ábra tartalmazza.

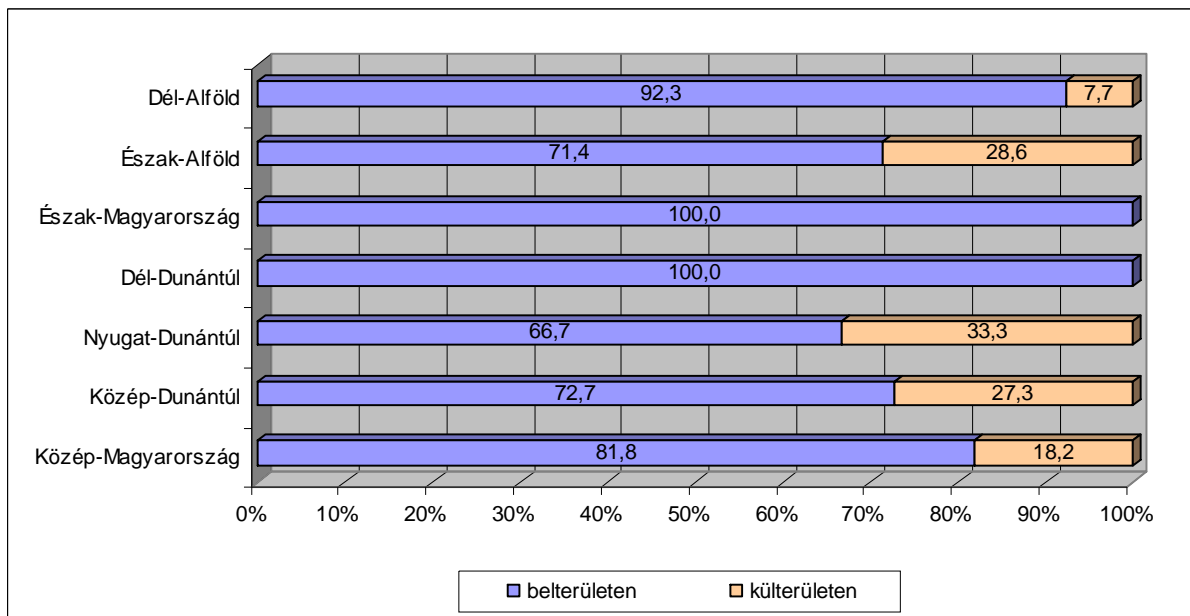
42. számú ábra: Hol található az átmeneti szállás?

Az adatbázisunkban szereplő intézmények jelentős hányada, több mint négyötöde belterületen található.

A regionális különbségek a 43. számú ábrában láthatók.

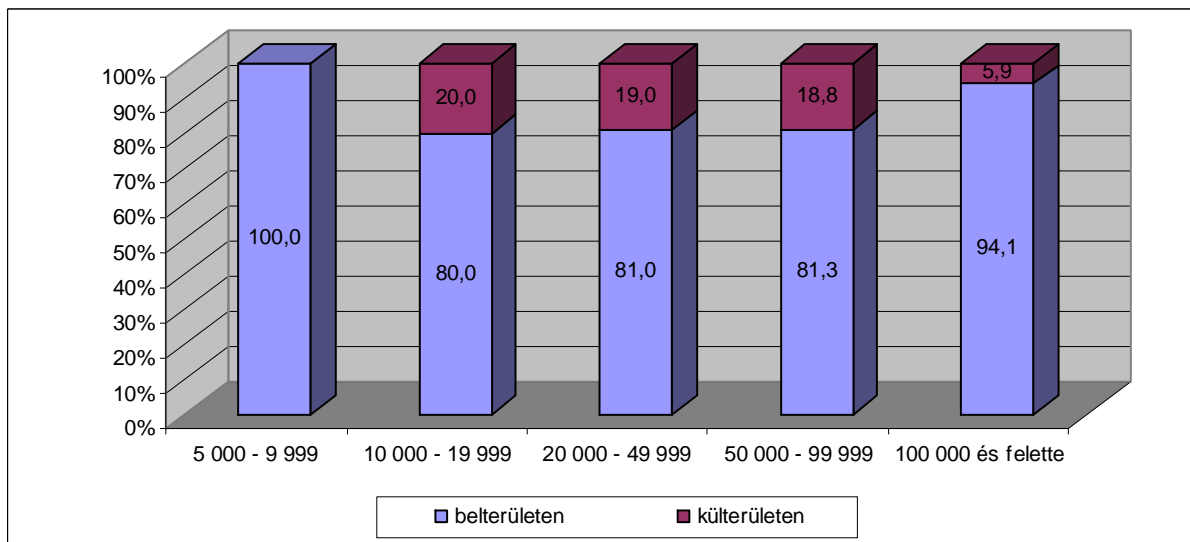
43. számú ábra: A bel- és külsőterületen található átmeneti szállások aránya régióként

A belterületen található intézmények legkisebb és legnagyobb aránya között az adatok alapján közel 40%-os eltérés mutatkozik. Míg Észak-Magyarországon és Dél-Dunántúlon az összes válaszadó intézmény belterületen található, addig Nyugat-Dunántúlon az intézményeknek a kétharmada. A külsőterületen található átmeneti szállások aránya a Nyugat-dunántúli és Észak-alföldi régióban a legmagasabb

A település nagyságával összevetve az átmeneti szállások elhelyezkedését, az alábbi képet kapjuk (lásd 44. számú ábra).

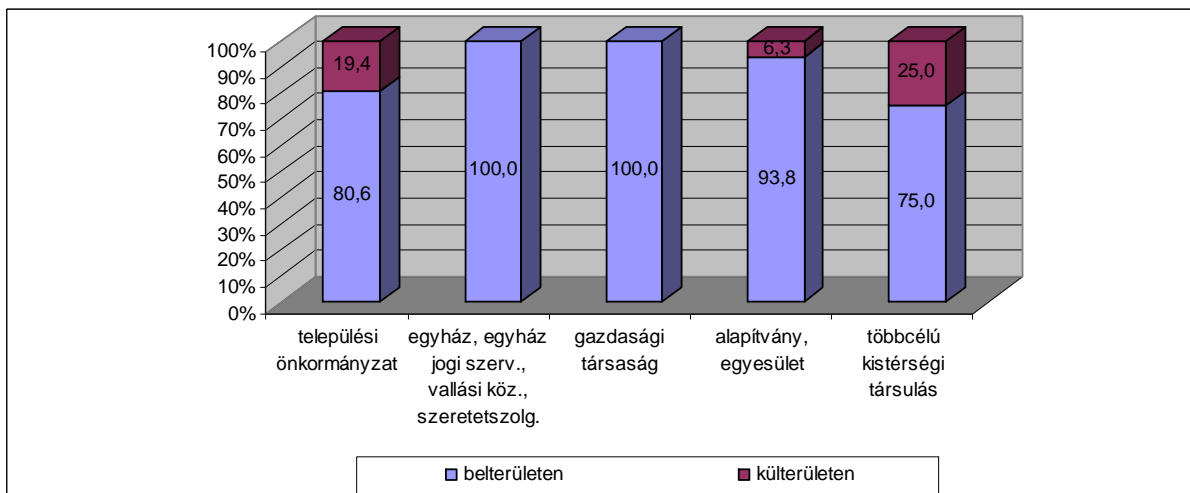
44. számú ábra: A bel- és külterületen található átmeneti szállások aránya településnagyság szerinti bontásban

A 44. számú ábrából látható, hogy a legkisebb településnagyság-kategóriát leszámítva mindegyik kategóriában találunk külterületen működő átmeneti szállást, és láthatjuk továbbá azt, hogy körükben csak a százezer főnél nagyobb lélekszámú településeken működő intézmények térnek el a külterületi intézmények arányát illetően.

A fenntartó szervezeti formája szerinti csoportosítást a 45. számú ábra tartalmazza.

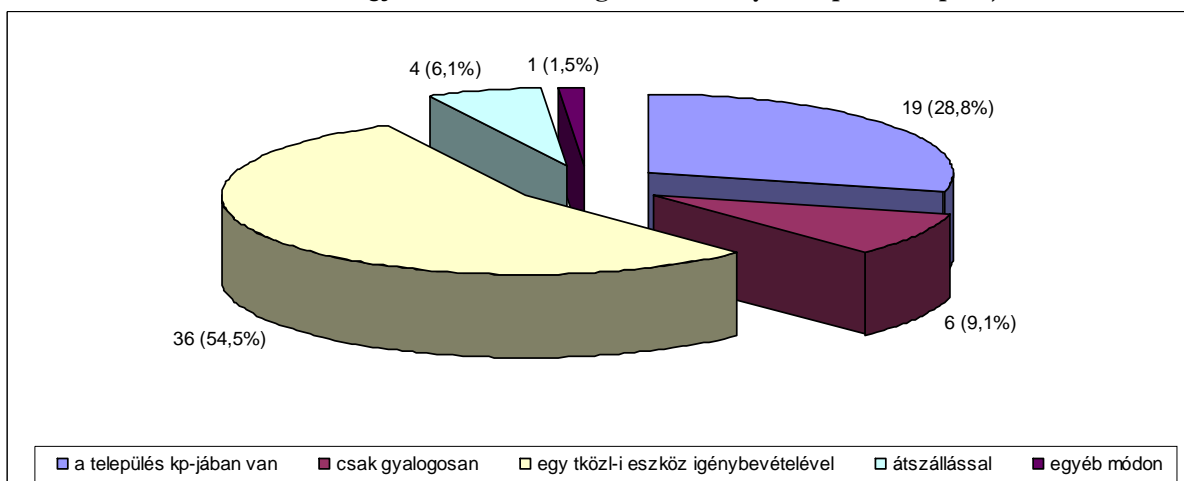
45. számú ábra: A bel- és külterületen található átmeneti szállások aránya fenntartó szerinti bontásban

Azt látjuk, hogy a gazdasági társaságok és egyházi szervezetek által fenntartott intézmények mindegyike belterületen található. A másik három kategóriában a külterületen működő intézmények aránya 6,3% és 25,0% között mozog.

Nem csak arra kérdeztünk rá, hogy hol található az átmeneti szállás, hanem arra is, hogy **hogyan közelíthető meg a település központjából**. Az e kérdésre kapott válaszok összesítését a 46. számú ábra tartalmazza.

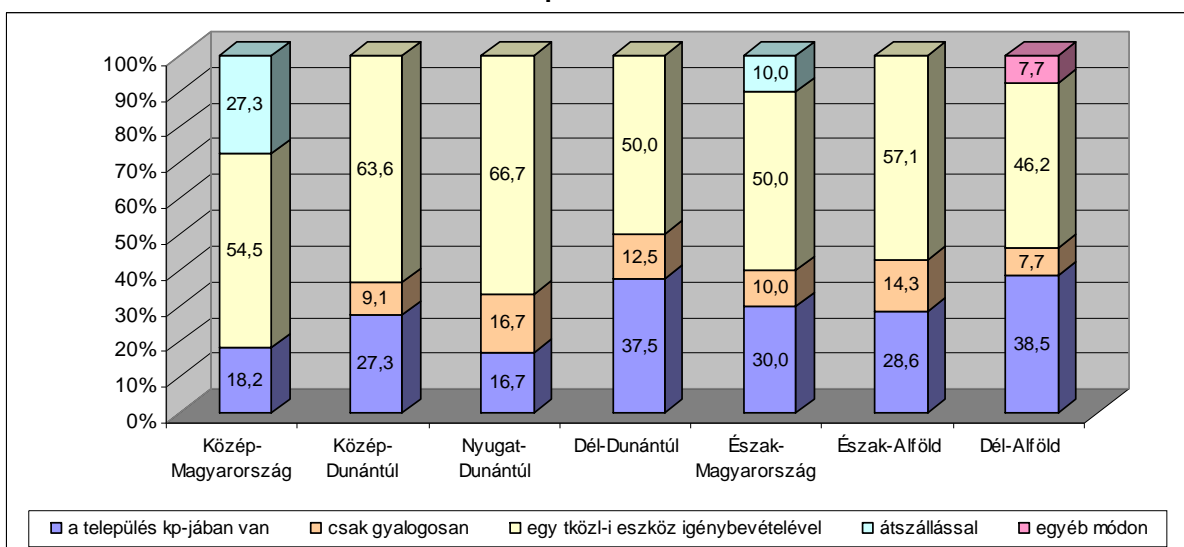
46. számú ábra: Hogyan közelíthető meg az intézmény a település központjából?

A válaszadók esetében a leggyakoribb tehát, hogy egy tömegközlekedési eszközzel lehet eljutni az intézményhez. Az átmeneti szállások több mint egynegyede a település központjában van. Az esetek 9,1%-ában csak gyalogosan lehet eljutni az intézménybe, 6,1%-ában pedig több tömegközlekedési eszközt kell igénybe venni.

A regionális eltéréseket a 47. számú ábrán ismertetjük.

47. számú ábra: Hogyan közelíthető meg az intézmény a település központjából – regionális csoportosításban

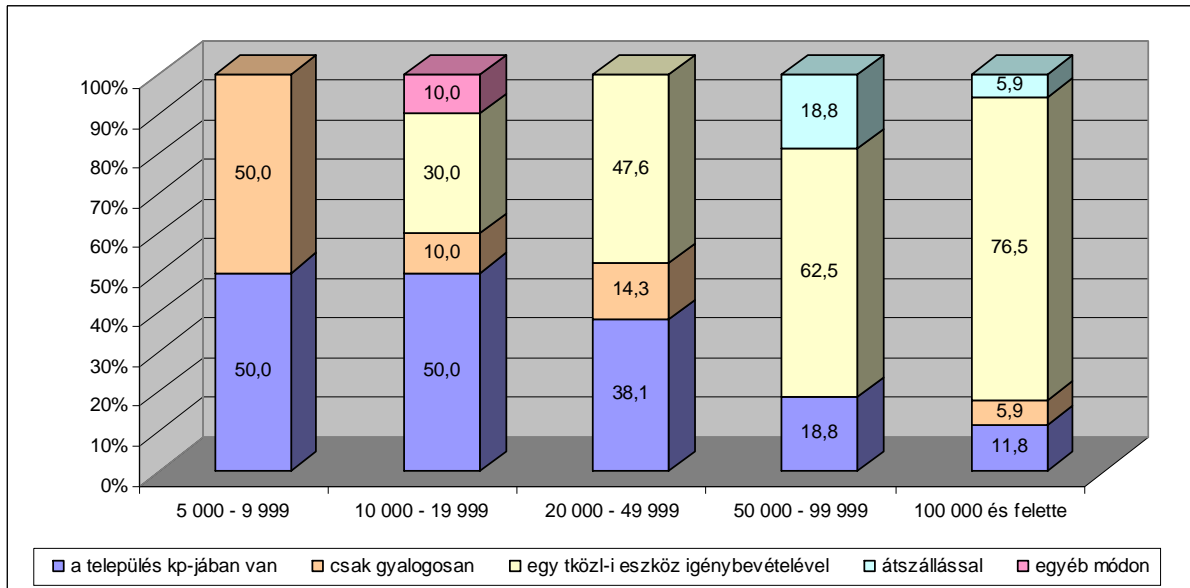

A 47. számú ábra adatai szerint a Dél-alföldi és Dél-dunántúli régióban az intézmények több mint egyharmada a település központjában van. Az Észak-alföldi régióban találjuk meg azokat az intézményeket legnagyobb arányban, melyeket csak gyalogosan lehet elérni a település központjából. A Közép- és Nyugat-Dunántúlon az intézmények kétharmadának megközelítéséhez egy tömegközlekedési eszközt igénybe kell venni. Az, hogy több tömegközlekedési eszközt is igénybe kell venni az átmeneti szállás eléréséhez, a Közép-

magyarországi régióban jellemző leginkább, ám ez érhető, ha a budapesti intézményekre gondolunk.

A település lélekszámával való összevetést a 48. számú ábra tartalmazza.

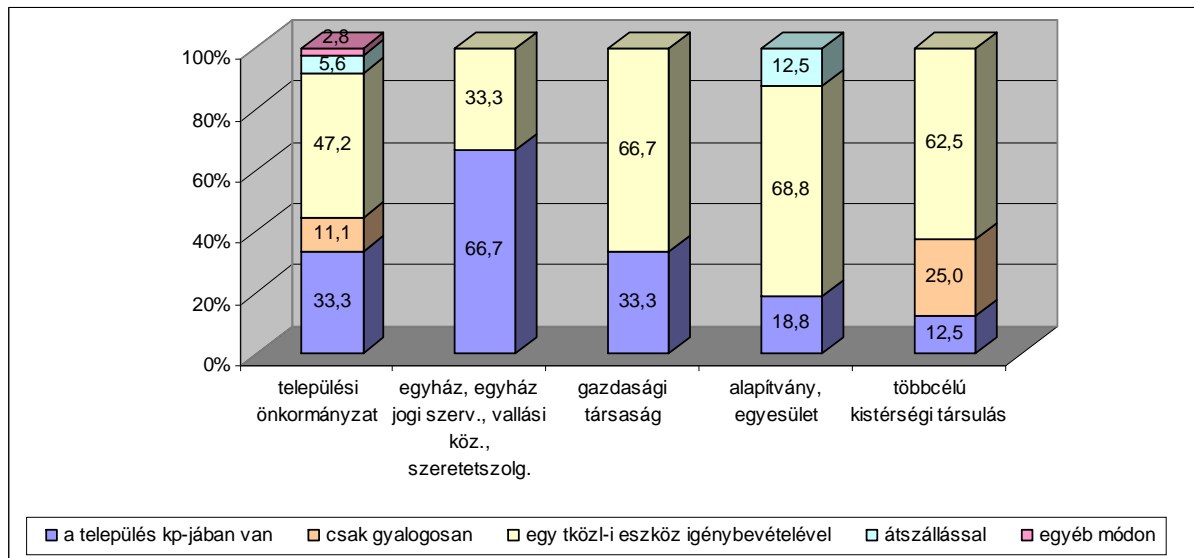
48. számú ábra: Hogyan közelíthető meg az intézmény a település központjából – településnagyság szerinti csoportosításban

Ahogy az a 48. számú ábrában látható: minél nagyobb településnagyság-kategóriát nézünk, annál kisebb a település központjában található intézmények aránya, és annál jellemzőbb, hogy egy tömegközlekedési eszközt igénybe kell venni, illetve át kell szállni az átmeneti szállás megközelítéséhez.

A fenntartó szervezeti formája szerinti különbségeket az alábbiakban mutatjuk be (lásd 49. számú ábra).

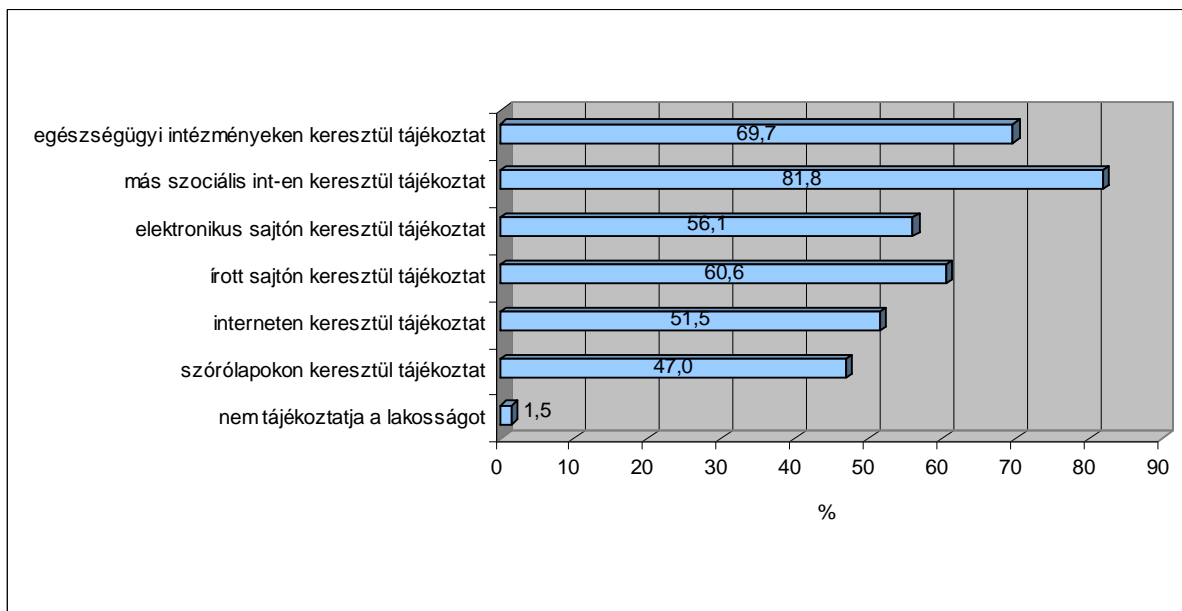
49. számú ábra: Hogyan közelíthető meg az intézmény a település központjából – fenntartó szerinti csoportosításban

Láthatjuk a 49. számú ábrából, hogy az egyházi szervezetek által fenntartott intézmények kétharmada a település központjában van, míg ez az arány a többi fenntartó esetében egyharmad vagy annál kisebb. A civil fenntartójú, a gazdasági társaság és a kistérségi társulások által fenntartott intézmények kétharmadában, a települési önkormányzatok által fenntartottak közel felében szükséges egy tömegközlekedési eszköz igénybevétele. Az, hogy több tömegközlekedési eszközt is igénybe kell venni az átmeneti szállás eléréshez, kizárólag a civil fenntartású és települési (és fővárosi) önkormányzat által fenntartott intézmények esetében jelenik meg.

E fejezetben belül kerestük a választ arra, hogy az átmeneti szállások **milyen módon tájékoztatják a településen élőket az intézmény szolgáltatásairól**. Erre a kérdésre egy intézmény azt jelölte meg, hogy egyáltalán nem tájékoztatja a lakosságot (aránya 1,5%). A fennmaradó 65 intézmény által megjelölt válaszokat összesítve az 50. számú ábrában ismertetjük.

50. számú ábra: A lakosság tájékoztatásának módja

Amint láthatjuk, a leggyakoribb tájékoztatási mód a más szociális intézményeken, valamint egészségügyi intézményeken keresztül történő tájékoztatást. Ezt követően az írott sajtó a leggyakoribb tájékoztatási eszköz. Az elektronikus sajtó, a szórólap, az internet megközelítőleg a válaszadók felére jellemző. Az egyéb módon történő tájékoztatás a legkevésbé gyakori (7 intézmény számolt be egyéb tájékoztatási módról). Válaszaik között az alábbiak jelennek meg:

- az intézmény szociális információs szolgálata, valamint a házi segítségnyújtásban, családsegítésben dolgozók által
- egyházi intézményeken keresztül
- kliensek közötti információcsere, érdeklődésre telefonos tájékoztatás
- más hajléktalan szolgáltatások
- nyitott nap, köztéri rendezvény
- rendőrség
- rendőrség, határőrség, egyházi karitatív szervezetek.

A regionális különbségeket illetően a következő szélső értékeket tapasztaltuk: a Középmagyarországi intézmények körében szórólapokon keresztül történő tájékoztatás a leggyakoribb (72,7%), míg az elektronikus sajtón keresztül történő a legkevésbé (9,1%). Közép-Dunántúlon a leggyakoribb módszer a más szociális intézményeken, valamint egészségügyi intézményeken keresztül történő tájékoztatás (81,8%-81,8%), a szórólapokon keresztül történő tájékoztatás pedig a legritkábban előforduló módszer (9,1%). Nyugat-Dunántúlon az írott és elektronikus sajtón keresztüli tájékoztatást minden intézmény alkalmazza, az interneten, valamint az egészségügyi intézményeken keresztül történő módszert azonban csak az itt található intézmények fele (50,0%-50,09%). Dél-Dunántúlon a más szociális intézményeken keresztüli tájékoztatás a leggyakoribb

(87,5%), míg a szórólap a legritkábban választott eszköz (12,5%). Észak-Magyarországon leginkább más szociális és egészségügyi intézmény segítségét veszik igénybe a tájékoztatáshoz (90,0%-90,0%), és legkisebb mértékben, de az intézmények felére jellemző módon használják az internetet és az elektronikus sajtót (50,0%-50,0%). Észak-Alföldön szintén a más szociális intézmények általi tájékoztatás a leggyakoribb (85,7%), és az internet a legkevésbé jellemző (28,6%). Dél-Alföldön a leggyakoribb módszer a más szociális intézményeken, valamint egészségügyi intézményeken keresztül történő tájékoztatás (92,3%-92,3), a legkevésbé jellemző pedig az interneten történő tájékoztatás (46,2%).

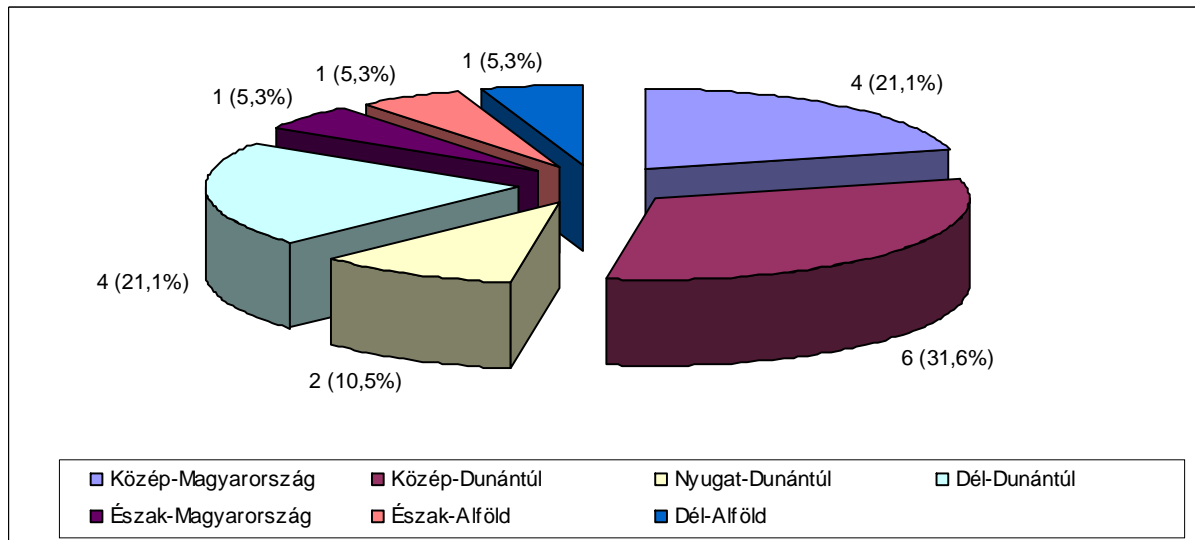
Ha a település lélekszámaival vetjük össze a tájékoztatás módjára vonatkozó adatokat, azt mondhatjuk, hogy az öt- és tízezer fő közötti lélekszámú településeken működő két intézmény kizárólag más szociális intézményeken, valamint egészségügyi intézményeken keresztül tájékoztat, a többi tájékoztatási formát nem használja. A tíz- és húsz ezer fő közötti lélekszámú településeken működő átmeneti szállások esetében is a más szociális intézményeken, valamint egészségügyi intézményeken keresztüli tájékoztatás a leggyakoribb (90,0%-90,0%), és az elektronikus sajtó és az internet a legkevésbé (20,0%-20,0%). A húsz- és ötvenezer fő közötti településeken működő intézményeknél szintén a más szociális intézmények „vezetnek” (95,2%), legkisebb arányban pedig az internet tájékoztatásra történő használata fordul elő (38,2%). Az ötven- és százezer fő közötti lakosságszámú települések elsősorban az internetet és az írott sajtót részesítik előnyben (68,8%-68,8%), legkevésbé pedig a szórólapot használják tájékoztatási célra (50,0%). A százezer fős vagy annál nagyobb lélekszámú településeken is a más szociális intézményeken keresztül történő információnyújtást preferálják leginkább (82,4%), legkevésbé az egészségügyi intézményeken keresztüli tájékoztatást (52,9%)

A fenntartó szervezeti formájával való összehasonításban a következőket tapasztaltuk a tájékoztatás módjairól: a települési (és fővárosi) önkormányzatok által fenntartott intézmények leginkább más szociális intézményeken keresztül tájékoztatnak (86,1%), míg legkevésbé a szórólapot használják (30,6%) tájékoztatásra. Az egyházi szervezet által fenntartott intézmények mindegyike alkalmazza a szórólapot és az írott sajtót, de az összes többi tájékoztatási forma is jellemző kétharmadukra. A gazdasági társaságok által fenntartott intézmények mindegyike alkalmazza a szórólapot, míg az írott és elektronikus sajtót, valamint az egészségügyi intézményeket egyharmaduk használja a tájékoztatás eszközeként. A civil fenntartású átmeneti szállások leginkább az interneten keresztül tájékoztatnak (87,5%), de érdekes, hogy legkisebb arányban az elektronikus sajtót veszik igénybe (56,3%). A többcélú kistérségi társulások mindegyike tájékoztat más szociális és egészségügyi intézményeken keresztül, és az írott sajtót használják legkevésbé e célból (37,5%).

A felmérésben szereplő átmeneti szállások több mint egynegyedében (28,8%) van **kötelező előtakarékosság**, 71,2%-ában nincs.

Az alábbi 51. számú ábrából láthatjuk, hogy a kötelező előtakarékosságot előíró 19 intézmény hogyan helyezkedik el regionálisan.

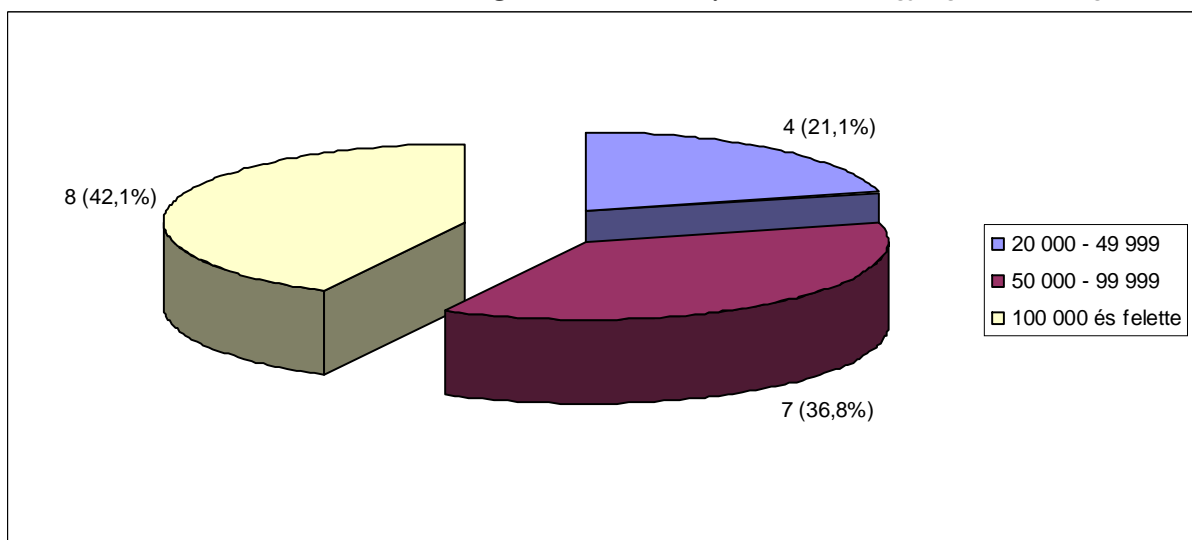
51. számú ábra: A kötelező előtakarékosságot előíró intézmények regionális megoszlása

Láthatjuk, hogy a kérdésben érintett intézményeknek közel egyharmada a Közép-Dunántúlon található, egyötöde Közép-Magyarországon, további egyötöde Dél-Dunántúlon, egytizede Nyugat-Dunántúlon. A többi régióban egy-egy kötelező előtakarékosságot előíró átmeneti szállást találunk.

A település nagyságával való összevetés eredményét az 52. számú ábra mutatja.

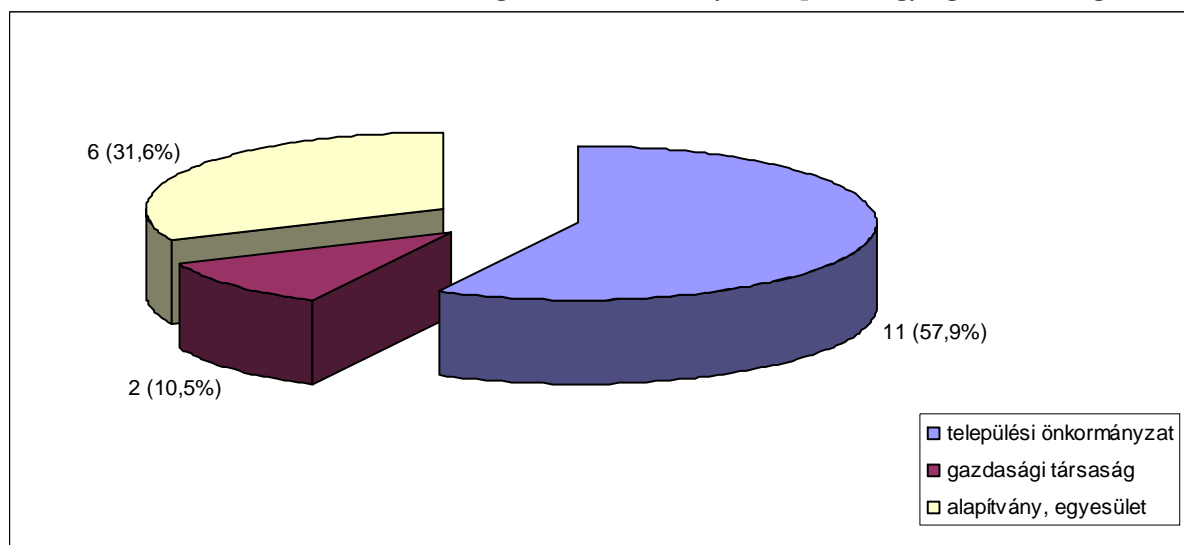
52. számú ábra: A kötelező előtakarékosságot előíró intézmények település nagyság szerinti megoszlása

Látható, hogy a húszezer főnél nagyobb településeken található intézményekben fordul elő a kötelező előtakarékoság, és körükben minél nagyobb településnagyság-kategóriát vizsgálunk, annál nagyobb arányban találunk kötelező előtakarékoságot előíró intézményeket.

A fenntartó szervezeti formája szerint csoportosítva az adatokat, láthatjuk, hogy három típusú fenntartó esetében jellemző a kötelező előtakarékoság (lásd 53. számú ábra).

53. számú ábra: A kötelező előtakarékoságot előíró intézmények település nagyság szerinti megoszlása

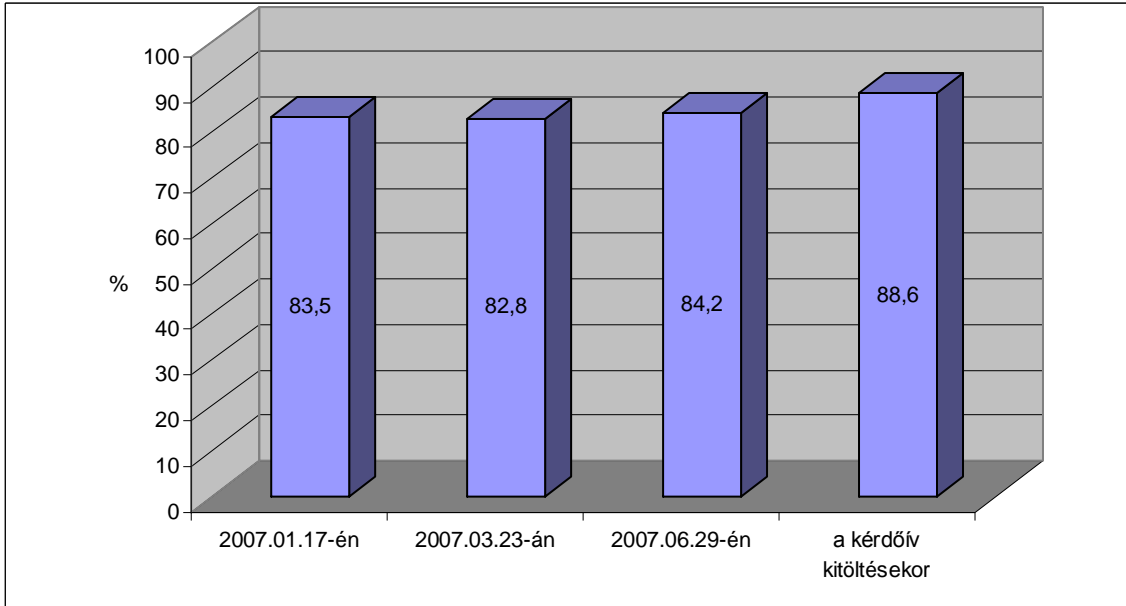
Az előtakarékoságot előíró intézmények több mint fele települési (és fővárosi) önkormányzat által fenntartott, közel egyharmada civil fenntartásúak és 10,5%-a gazdasági társaságok által fenntartott átmeneti szállás.

A felmérésben szereplő intézmények közül csupán egyben (1,5%) kell **letétet (kauciót) fizetni a beköltözéskor**, az összes többiben (98,5%) nem.

V. Adatok az ellátást igénybevevőkről

Ebben a fejezetben igyekeztünk minél több fontos információt összegyűjteni az átmeneti szállásokat igénybe vevő hajléktalan emberekkel kapcsolatban. E kérdéscsoportban elsőként arra kérdeztünk rá, hogy hány fő vette igénybe az intézményt az általunk megadott időpontokban. Ezek az időpontok konkrétan az alábbiak voltak: 2007. január 17., 2007. március 23., 2007. június 29., valamint a kérdőív kitöltését megelőző nap, mely jelen esetben 2007. december 3. és 2008. január 15. közé esett. Az 54. számú ábrából kiderül, hogy az adatbázisban szereplő intézmények összes férőhelyére vetítve milyen volt a kihasználtság az említett időpontokban.

54. számú ábra: Az adatbázisban szereplő átmeneti szállások férőhely-kihasználtsága

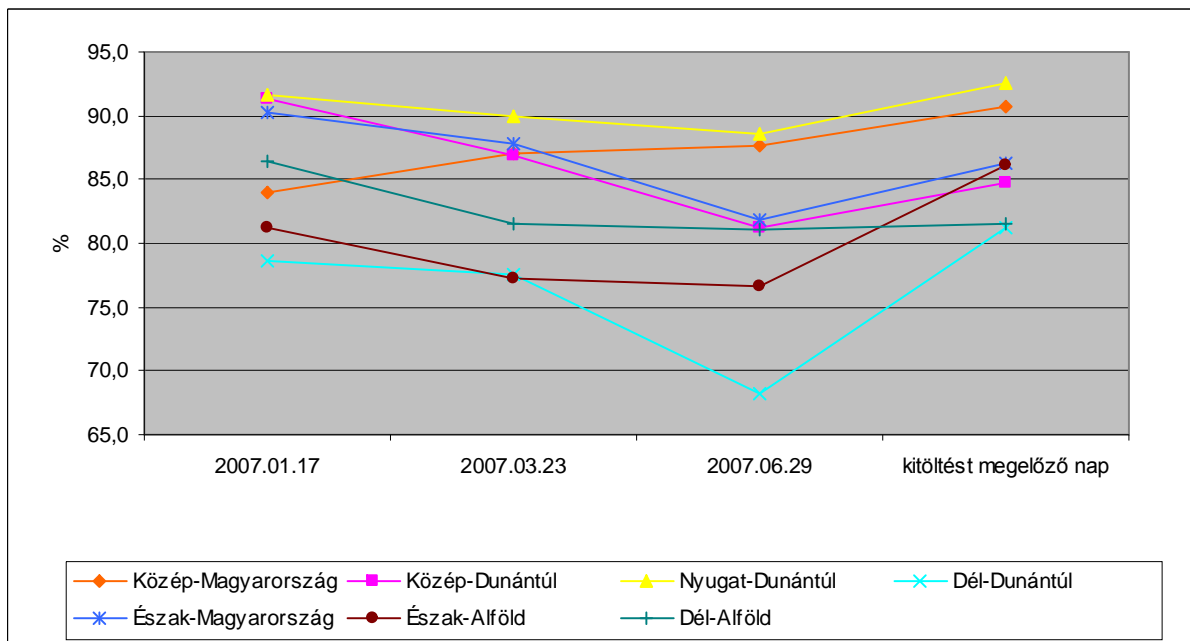

Látható az 54. számú ábrából, hogy egyik vizsgált időpontban sem éri el a 100,0%-ot a felmérésben szereplő intézmények kihasználtsága. A legmagasabb férőhely-kihasználtságot az adatfelvétel időszakában tapasztalhatjuk.

Természetesen nem csak összesítve, hanem az egyes intézményekre és az egyes időpontokra külön-külön is szükséges kiszámolni a kihasználtságot.

Ha ezen adatok átlagos értékeit nézzük, regionálisan az alábbi különbségeket tapasztaljuk (lásd 55. számú ábra).

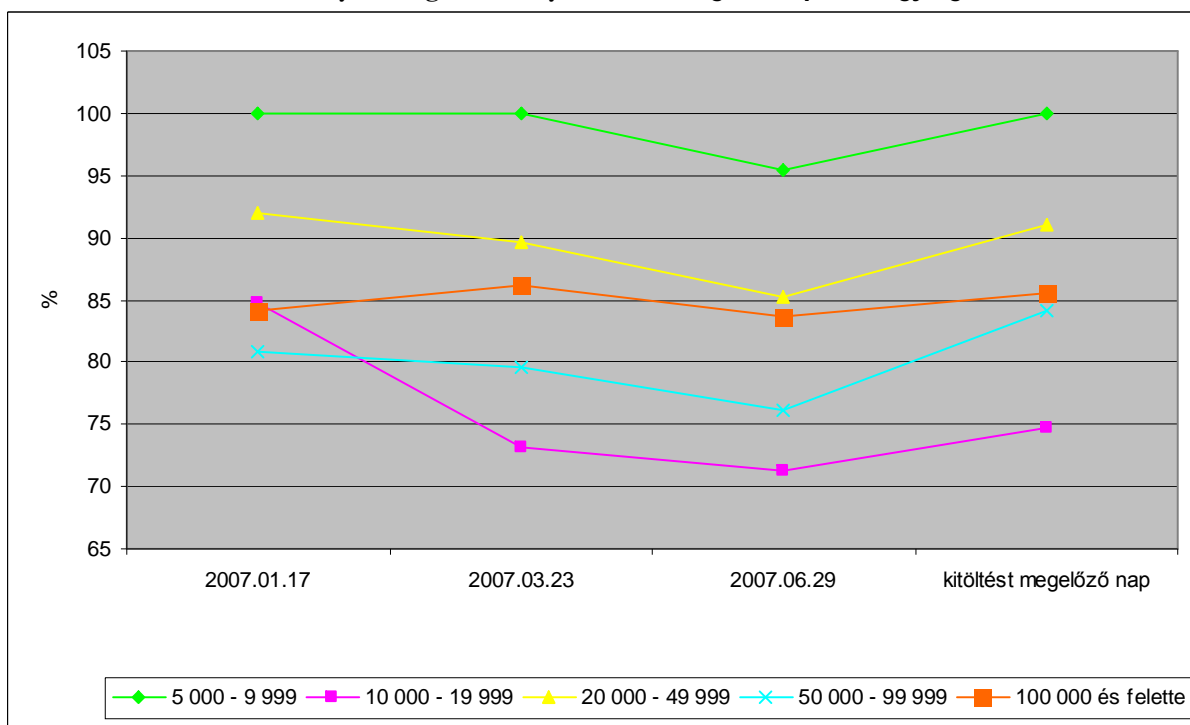
55. számú ábra: Az intézmények átlagos férőhely-kihasználtsága régióinként

Az 55. számú ábra adataiból láthatjuk, hogy a Nyugat-magyarországi régió intézményeinek átlagos férőhely-kihasználtsága a legmagasabb, emellett a Közép-magyarországi, Közép-dunántúli és Észak-magyarországi régiókban találunk 90,0%-ot elérő és kicsit meghaladó átlagos értékeket. A Dél-dunántúli intézmények átlagos kihasználtsága a legalacsonyabb, 68,2% és 81,3% között mozog a négy vizsgált időpontban.

Ha az egyes intézmények adatait a települések nagysága szerint csoportosítjuk, akkor az átlagos értékek a következőket mutatják (lásd 56. számú ábra).

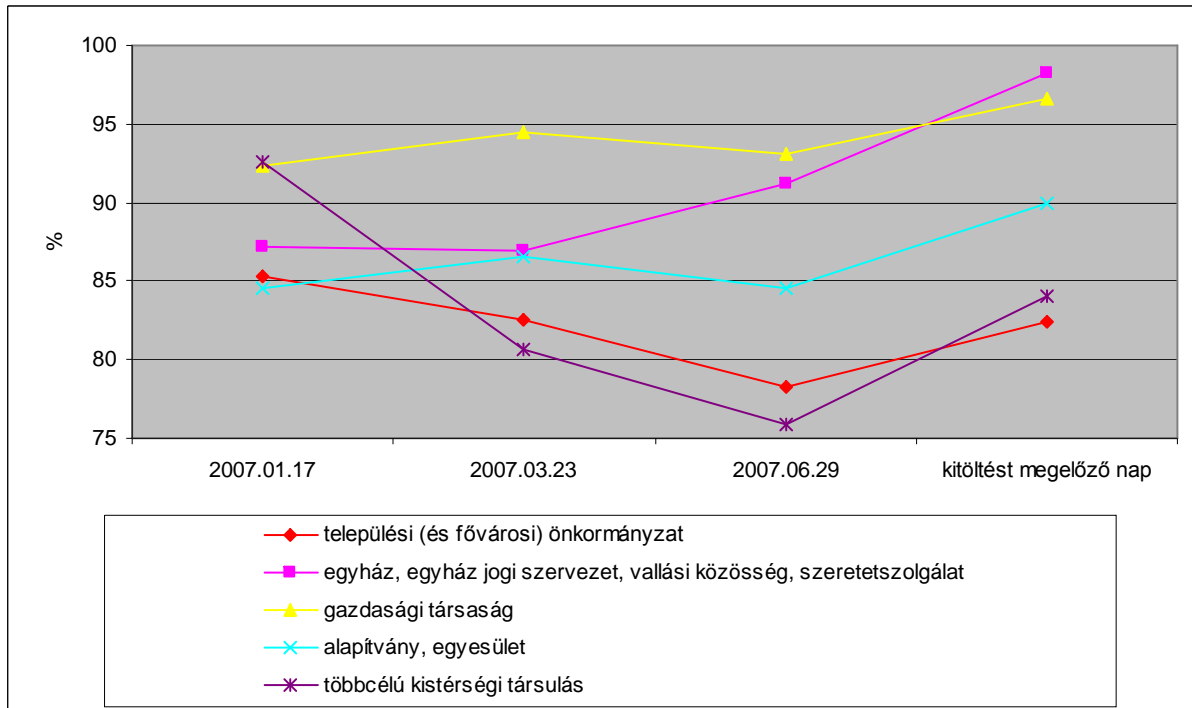
56. számú ábra: Az intézmények átlagos férőhely-kihasználtsága a település nagysága szerinti bontásban

Az 56. számú ábra érdekes adatokat mutat. Egyfelől a tíz- és húsz ezer fő közötti lélekszámú településeken működő intézmények kihasználtsága valamelyest alacsonyabb a többi településkategória kapcsán tapasztalt értékeknél három időpontban is. Egyben azt is láthatjuk, hogy a legnagyobb átlagos kihasználtsággal működő intézmények öt- és tízezer fő közötti településeken található, azonban ez összesen két intézményt jelent.

A fenntartó szervezeti formája szerint csoportosított férőhely-kihasználtság adatokat az 57. számú ábra tartalmazza.

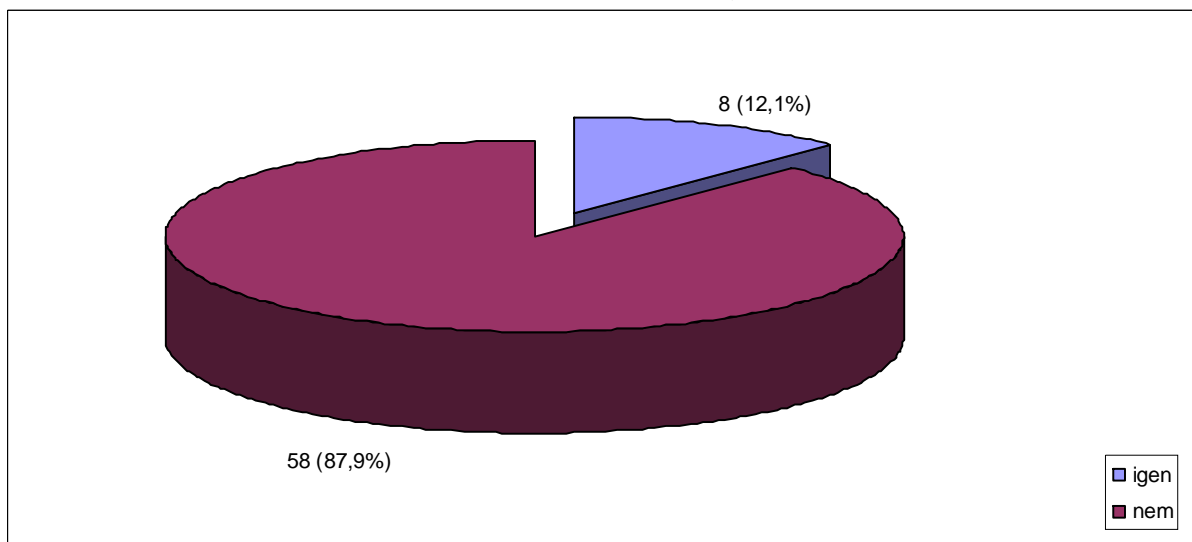
57. számú ábra: Az intézmények átlagos férőhely-kihasználtsága fenntartó szerinti bontásban

Azt láthatjuk az 57. számú ábrából, hogy a gazdasági társaságok által fenntartott intézmények körében tapasztalható a legmagasabb átlagos kihasználtság a vizsgált időpontok többségében.

A férőhelyek számához kapcsolódik az a következő kérdés, hogy 2006-ban az intézményekben sor került-e **időszakos férőhelyszám-bővítésre** a téli időszakban. Az e kérdésre adott összefoglaló válaszokat az 58. számú ábra tartalmazza.

58. számú ábra: A 2006. évben sor került-e időszakos férőhelyszám-bővítésre a téli időszakban?

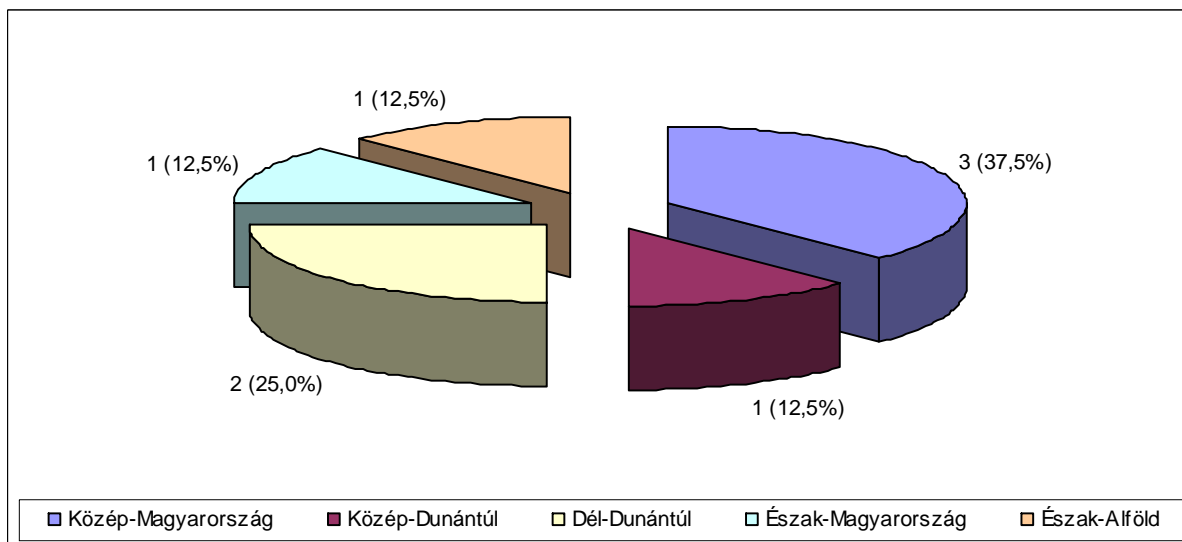

Az 58. számú ábra szerint a válaszadó átmeneti szállások csupán 12,1%-ában (8 intézményben) került sor időszakos férőhelyszám-bővítésre 2006-ban. Azt, hogy ezt összesen hány főt érintett, 5 intézmény adta meg. Válaszaik alapján az említett időszakban az időszakos férőhelyszám-bővítés

össességében 73 hajléktalan embert érintett, és ezen intézmények működési engedélyben szereplő férőhelyszámához (604) képest 12,1%-os növekményt jelentett. E férőhely-többlet legkevesebb 2, legtöbb 45 és átlagosan 15 férőhelyet jelent az egyes intézményekben.

Az alábbi 59. számú ábra mutatja a 2006-ban időszakos férőhely-bővítést alkalmazó átmeneti szállások regionális megoszlását.

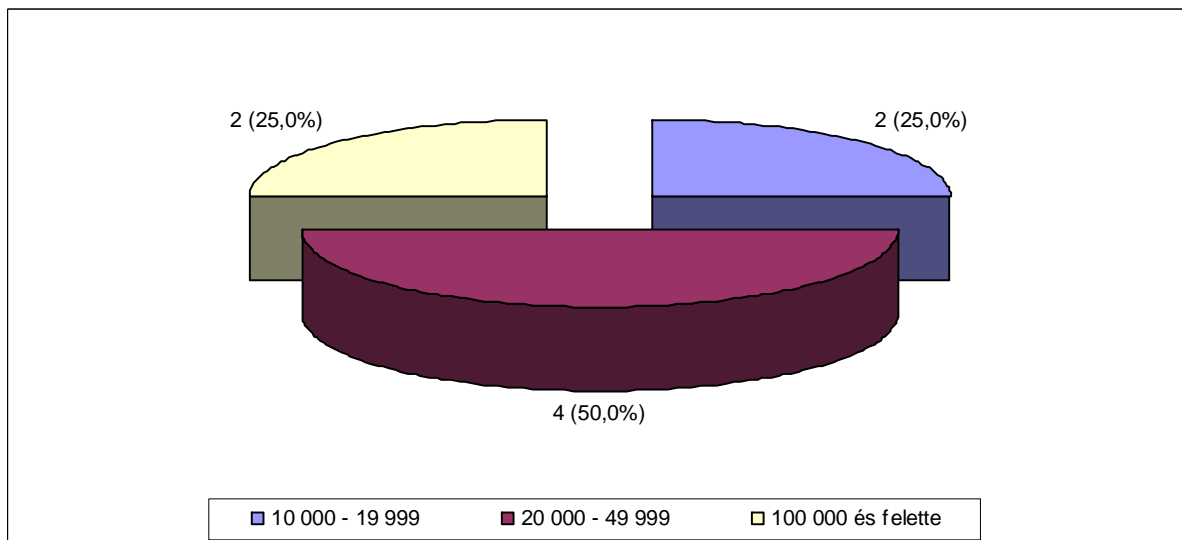
59. számú ábra: Az időszakosférőhely-bővítést alkalmazó átmeneti szállások aránya regionális bontásban (2006. év)

Láthatjuk, hogy csupán az ábrán szereplő öt régióban bővítették a férőhelyek számát 2006-ban.

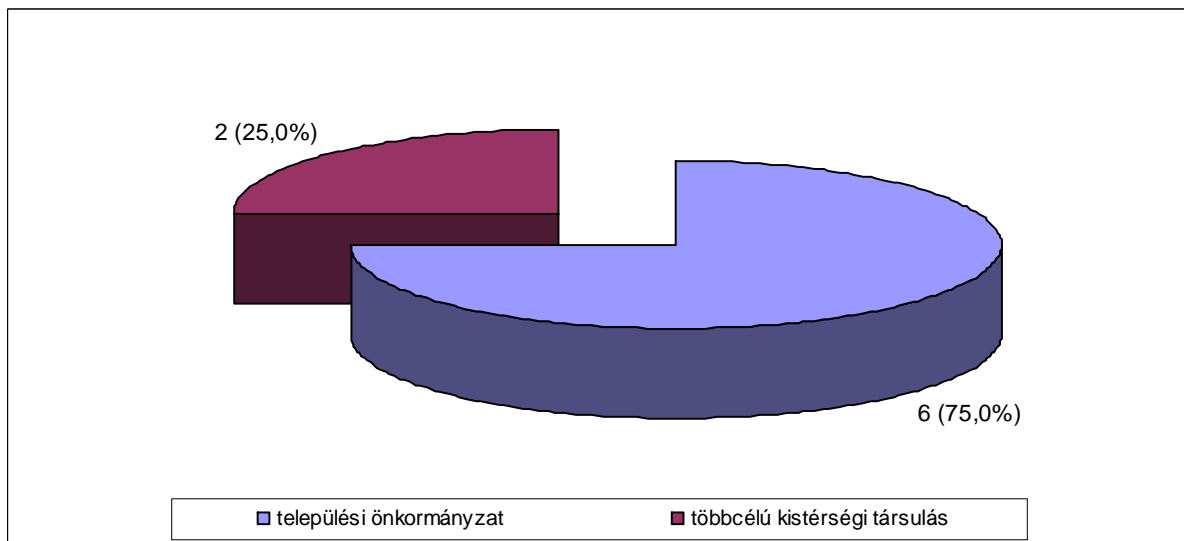
A település nagysága szerint csoportosított adatokból látható, hogy három település kategóriában található intézmények körében került sor időszakos férőhelyszám-bővítésre (lásd 60. számú ábra).

60. számú ábra: Az időszakosférőhely-bővítést alkalmazó átmeneti szállások aránya településnagyság szerinti bontásban (2006. év)

A fenntartó szervezeti formája szerinti csoportosítás az alábbi képet mutatja (lásd 61. számú ábra).

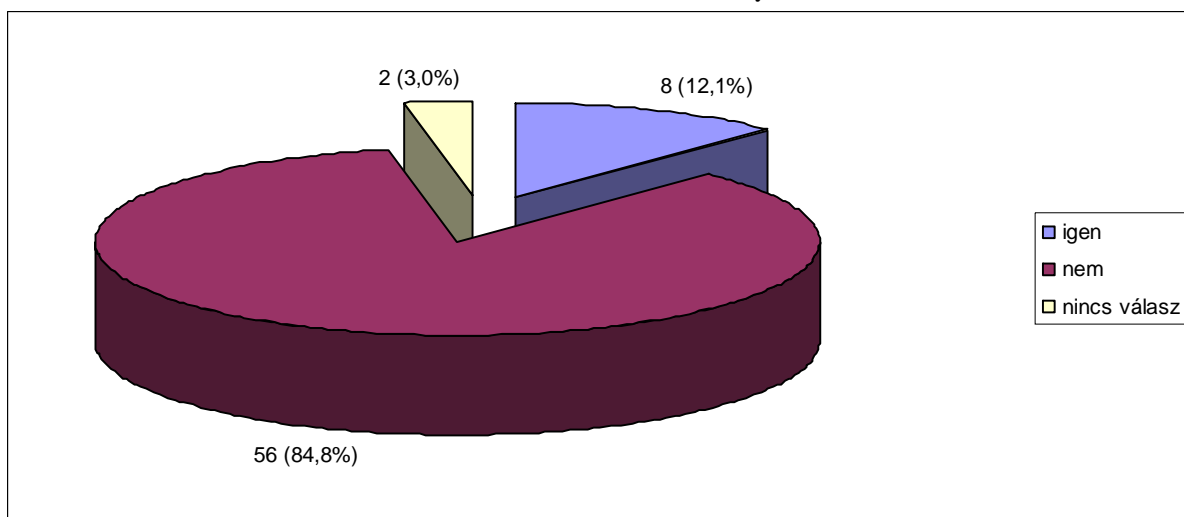
61. számú ábra: Az időszakosférőhely-bővítést alkalmazó átmeneti szállások aránya fenntartó szerinti bontásban (2006. év)

Látható a 61. számú ábrából, hogy kizárólag a települési (és fővárosi) önkormányzatok és a többcélú kistérségi társulások bővítették férőhelyeiket 2006-ban.

Az időszakos férőhelyszám-bővítéssel kapcsolatban azt is megkérdeztük, hogy a 2007. évre terveznek-e időszakos férőhelyszám-bővítést. A kapott válaszokat összesítve a 62. számú ábra mutatja.

62. számú ábra: Terveznek-e a 2007. évben időszakos férőhelyszám-bővítést a téli időszakban?

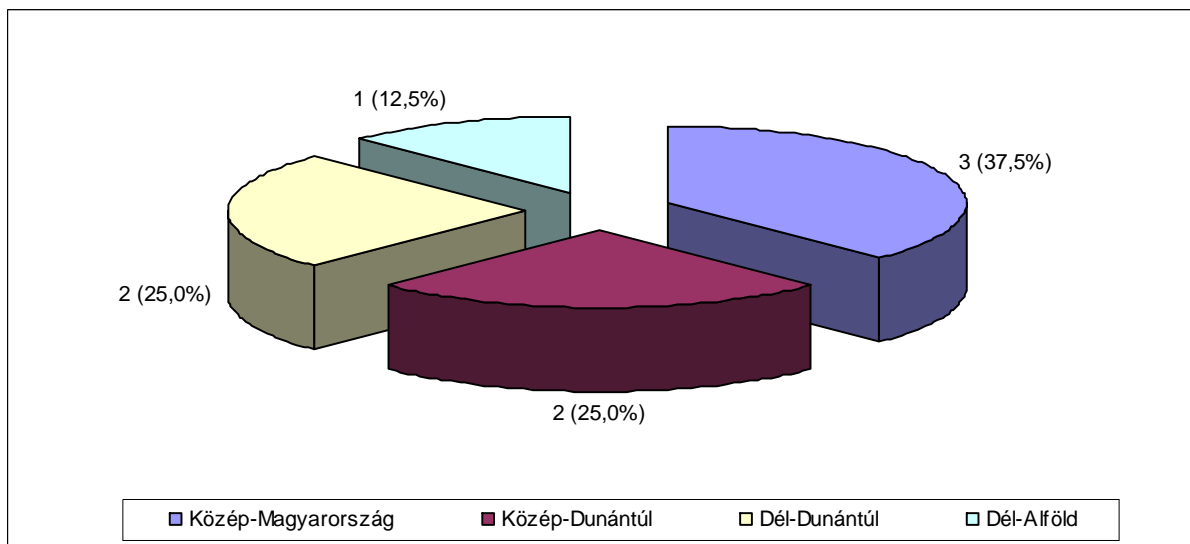

Látható, hogy ugyanolyan arányt tapasztalunk, mint a 2006. évre vonatkozóan: ez esetben is 8 intézmény tervezett az adatfelvétel időpontjában 2007-re férőhelyszám-bővítést. Meg kell jegyeznünk, hogy közülük 5 intézmény az, amely mind a két évben bővítette férőhelyeit. A 2007-

re tervezett bővítés (bár a 8-ból csupán 7 intézmény választ ismerjük) a tervek szerint 137 főt érint, és ezen intézmények működési engedélyben szereplő férőhelyszámához (514) képest 26,7%-os növekményt jelentett. A legkisebb érték ez esetben is 2, a legnagyobb érték pedig 105, ám az átlag: 19,6 férőhely intézményenként.

Az alábbi 63. számú ábra mutatja a 2007-ben időszakos férőhelyszám-bővítést tervező átmeneti szállások regionális megoszlását.

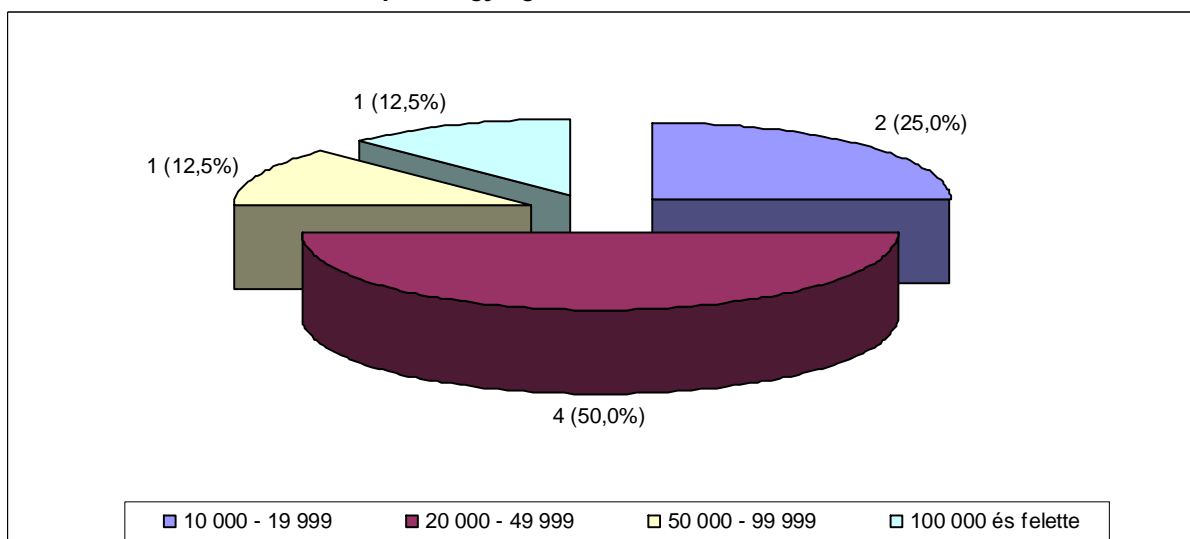
63. számú ábra: Az időszakosférőhely-bővítést alkalmazó átmeneti szállások aránya regionális bontásban (2007. év)

Láthatjuk, hogy ez esetben már csak négy régióból kerülnek ki azok az intézmények, melyek 2007-ben időszakosan bővítik, bővítették férőhelyszámukat. Ezúttal is a Közép-magyarországi régióban van a legtöbb bővítést tervező intézmény.

A különböző lélekszámú települések közötti eltéréseket a 64. számú ábra tartalmazza.

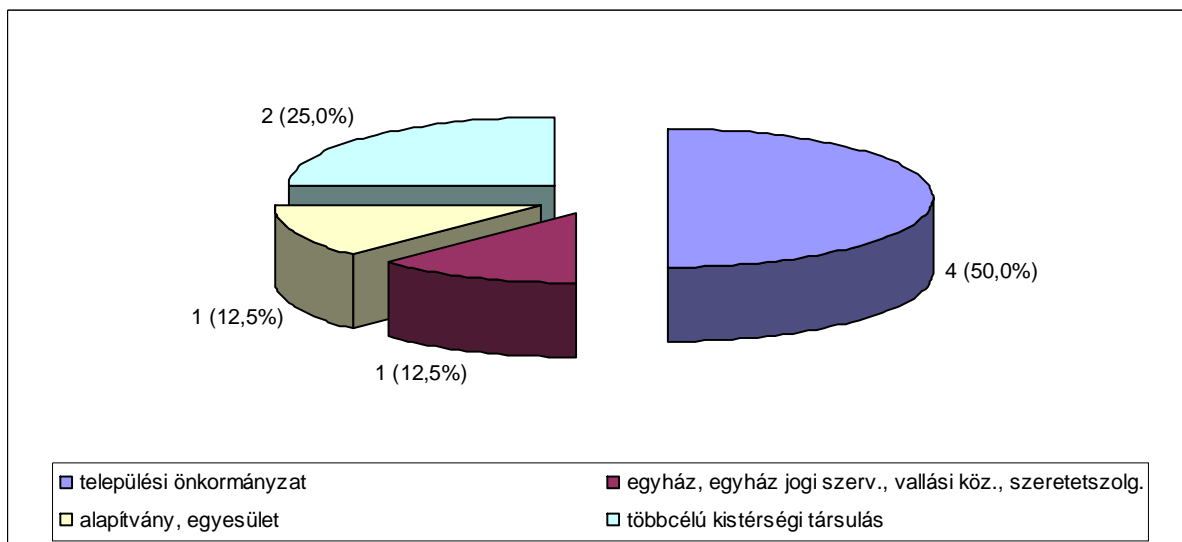
64. számú ábra: Az időszakosférőhely-bővítést alkalmazó átmeneti szállások aránya településnagyság szerinti bontásban (2007. év)

Ezen időszakban már minden tízezer főnél nagyobb településnagyság-kategóriában találunk időszakos férőhelyszám-bővítést alkalmazó intézményeket.

A fenntartó szervezeti formája szerinti csoportosítás pedig az alábbi képet mutatja (lásd 65. számú ábra).

65. számú ábra: Az időszakosférőhely-bővítést alkalmazó átmeneti szállások aránya fenntartó szerinti bontásban (2007. év)

Látható, hogy 2007-re csak a gazdasági társaságok nem számoltak be időszakos férőhelyszám-bővítési terveikről. Ezúttal is a települési (és fővárosi) önkormányzat által fenntartott átmeneti szállások jelezték a legnagyobb számban.

Az átmeneti szállások lakóival kapcsolatos első kérdésünk, hogy az adatfelvétel idején az intézményben élők **honnan érkeztek** az intézménybe, azaz, hol éltek azt megelőzően, hogy ezt az ellátást igénybe vették. Itt emlékeztetőül megjegyezzük, hogy adatfelvétel idején összesen 2492 fő lakott a felmérésben szereplő intézményekben. Arra, hogy a lakók honnan érkeztek, két intézmény egyáltalán nem válaszolt. Az „érkezéssel” kapcsolatban így módon összesen a 2362 főről rendelkezünk információval. A válaszokat a 9. számú táblázat foglalja össze.

9. számú táblázat: Honnan érkeztek az igénybevevők?

Honnan érkezett az igénybevevő?	Az igénybevevők	
	száma (fő)	aránya (%)
otthonából, saját lakásából	285	12,0
idős embereket ellátó intézményből	26	1,1
szenvedélybetegeket ellátó intézményből	47	2,0
pszichiátriai betegeket ellátó intézményből	48	2,0
fogyatékossggal élőket ellátó intézményből	8	0,3
közterületről	347	14,6
másik, hajléktalanokat ellátó intézményből	567	23,9
albérletből, szobabérletből	313	13,2
szívességi lakáshasználatból	233	9,8
munkásszállásról	50	2,1
egészségügyi intézményből	169	7,1
börtönből	60	2,5
állami gondozásból	58	2,4
egyéb helyről	151	6,4
Összes lakó száma az adatfelvétel idején a válaszadó 64 intézményben	2374	100,0

Látható, hogy a válaszadó intézményekben lakók közel egynegyede (23,9%) másik, hajléktalan embereket ellátó intézményből érkezett. A második legmagasabb arány (14,6%) a közterületről beköltözők esetében tapasztalható. De az albérletből, szobabérletből, valamint a saját otthonból érkezők aránya is meghaladja a 10,0%-ot.

Az „egyéb hely” esetében több olyan válasszal is találkozunk, mely megítélésünk szerint besorolható lett volna a felsorolt lehetőségek valamelyikébe, de a kitöltők ezt valamilyen okból nem tették meg. Az egyéb válaszok között a következőket találjuk tehát: éjjeli menedékhelyről, családja albérletéből, családok átmeneti otthonából, családjából/hozzátartozótól, rokontól, kertből, külföldről, szolgálati lakásból, önkormányzati bérlakásból.

Azzal kapcsolatban, hogy a lakók **mióta élnek az átmeneti szálláson**, két intézmény nem válaszolt, így 64 átmeneti szállás összesen 2347 lakójáról van adatunk, melyeket a 10. számú táblázatban láthatunk.

10. számú táblázat: A lakók által az átmeneti szálláson eltöltött idő (az adatfelvétel idején)

A lakó mióta él az intézményben?	A lakók	
	száma (fő)	aránya (%)
kevesebb mint egy hónapja	210	8,9
legalább egy hónapja, de kevesebb mint fél éve	688	29,3
legalább fél éve, de kevesebb mint 1 éve	510	21,7
legalább 1 éve, de kevesebb mint 2 éve	514	21,9
legalább 2 éve, de kevesebb mint 5 éve	308	13,1
legalább 5 éve, de kevesebb mint 10 éve	117	5,0
Összesen	2347	100,0

A táblázat adataiból látható, hogy az adatfelvétel idején az átmeneti szállásokat igénybevevők legnagyobb arányban (29,3%) legalább egy, de kevesebb mint hat hónapot töltöttek el a válaszadó intézményben. Egyaránt egyötöd körüli azoknak az aránya, akik legalább fél, de kevesebb mint egy éve és azoknak, akik több mint egy éve, de kevesebb mint két éve laktak az átmeneti szálláson. De az átmeneti szálláson több mint két évet eltöltők aránya is majdnem eléri az összes lakó egyötödét.

A lakók életkor és nem szerinti megoszlásával kapcsolatban ezúttal is két olyan intézmény van, mely nem válaszolt a kérdésre, így 64 átmeneti szállás 2379 lakójáról rendelkezünk ezen adatokkal. Erről ad összefoglalást a 11. számú táblázat.

11. számú táblázat: Az átmeneti szállásokon élők életkor és nem szerinti megoszlása

A lakó életkora	A lakó neme			
	nő		férfi	
	fő	%	fő	%
0 – 15 év	26	4,9	25	1,4
16 – 17 év	2	0,4	2	0,1
18 – 19 év	5	0,9	9	0,5
20 – 24 év	17	3,2	48	2,6
25 – 29 év	26	4,9	86	4,6
30 – 39 év	69	13,0	276	14,9
40 – 49 év	132	24,9	464	25,1
50 – 59 év	186	35,1	642	34,7
60 – 69 év	57	10,7	255	13,8
70 – 79 év	9	1,7	35	1,9
80 év vagy annál idősebb	1	0,2	7	0,4
Összesen	530	100,0	1849	100,0

Láthatjuk, hogy az egyes életkori csoportoknál található arányok igen hasonlóak a férfiak és nők esetében. Egy szembetűnő eltérés van: a 15 évesnél fiatalabb lakók esetében, ahol a nők körében 4,9% az arányuk. A legnagyobb csoportot – egyharmadot meghaladó arányban – mindkét nem

esetében az 50 és 59 év közötti életkorúak alkotják. Majd ezt követően – szintén mindkét nem esetében – a 40-49 évesek csoportja a legnagyobb, a férfi és nő lakók egynegyedét jelenti.

Az átmeneti szállás lakóinak legmagasabb **iskolai végzettségével** kapcsolatban 63 intézményből összesen 2316 főről van adatunk, melyeket a 12. számú táblázat tartalmaz.

12. számú táblázat: A lakók iskolai végzettség szerinti megoszlása

A lakók iskolai végzettsége	A lakók	
	száma (fő)	aránya (%)
kevesebb mint 8 általános iskolai osztály	198	8,5
általános iskola	923	39,9
szakmunkásképző	770	33,2
szakközépiskolai érettségi	179	7,7
gimnáziumi érettségi	154	6,6
technikum	46	2,0
főiskola	31	1,3
egyetem	15	0,6
Összesen	2316	100,0

Amint látható a 12. táblázatban, az adatfelvétel idején az intézményekben lakók több mint egyharmadának (39,9%) nyolc általános iskolai osztály a legmagasabb végzettsége, egyharmadának szakmunkásképző. Az összes többi iskolai végzettséggel rendelkezők aránya 10,0% alatt van.

Rákérdeztünk arra is, hogy az átmeneti szállások lakói milyen típusú jövedelemmel rendelkeznek. Ez esetben a különböző típusú **jövedelem**mel rendelkezők arányának számításakor az adatfelvétel idején az intézményben élők összesen számát (2492 fő) vettük alapul, tekintettel arra, hogy egy igénybevevő többféle típusú jövedelemmel is rendelkezhet (ezért nem összeadható a 13. számú táblázatban az egyes jövedelem típusoknál megjelenített igénybevevők száma).

13. számú táblázat: A jövedelem típusa az átmeneti szállás lakói körében

A jövedelem típusa	Adott jövedelemben részesülők	
	száma (fő)	aránya (%)
munkából származó	706	28,3
társadalombiztosítási jövedelem	822	33,0
segélyjövödelmek	442	17,7
egyéb jövödelmek	69	2,8
Az összes lakó száma:	2492	100,0

Azt látjuk, hogy az adatfelvétel idején az átmeneti szállókon élők egyharmadának volt valamilyen társadalombiztosítási jövedelme, több mint egynegyedének munkából származó jövedelme és közel egyötödének segélyjövedelme. Egyéb típusú (pl. tartásdíj) csupán 2,8%-uk rendelkezett.

Ebben a fejezetben kérdeztük meg azt, hogy a kérdőív kitöltői szerint az intézmény **hány igénybevevője számára lenne megfelelőbb más típusú szolgáltatás.** (Erre a kérdésre összességében 63 intézmény adott választ.) A kapott válaszokat ez esetben is a kitöltést megelőző napon az intézményt igénybe vevők számához viszonyítottuk (2492 fő). Az összefoglaló adatokat a 14. számú táblázat tartalmazza.

14. táblázat: A más típusú szolgáltatást igénylők száma és aránya az igénybevevők között

Szolgáltatás, melyre a lakónak szüksége lenne	A más típusú szolgáltatást igénylők	
	száma	aránya (%)
egyéb szociális alapszolgáltatás	34	1,4
nappali melegedő	47	1,9
hajléktalanok éjjeli menedékhelye	58	2,3
hajléktalanok otthona	259	10,4
hajléktalanok rehabilitációs intézménye	105	4,2
önálló lakás (lakástámogatás mellett)	306	12,3
szenvedélybetegek ellátását biztosító intézmény	245	9,8
fogyatékosokkal élők ellátását biztosító intézmény	55	2,2
idős emberek ellátását biztosító intézmény	218	8,7
pszichiátriai betegek ellátását biztosító intézmény	133	5,3
egészségügyi ellátást biztosító intézmény	66	2,6
nem igényel intézményi ellátást, csak szociális/gazdasági okokból tartózkodik az intézményben	194	7,8
egyéb szolgáltatás	27	1,1
A más típusú ellátást igénylők összesen	1747	70,1
Az igénybevevők száma összesen	2492	100,0

Láthatjuk a 14. számú táblázat adataiból, hogy a kérdőív kitöltői összesen 1747 fő, azaz a kitöltést megelőző napi igénybevevők 70,1%-a esetében más típusú szolgáltatást (is) látnának szükségesnek. Az adatok azt mutatják, hogy az átmeneti szállás lakóinak legnagyobb arányban az önálló lakás (lakástámogatás mellett) adekvátabb szolgáltatás, elhelyezés lenne, mint az átmeneti szállás a kitöltők megítélése szerint. Hajléktalanok otthona az igénybevevők 10,4%-ának, a szenvedélybetegek ellátását biztosító intézmény pedig 9,8% számára jelentene állapotának megfelelőbb ellátást. A lakók 8,7%-áról vélik úgy a kitöltők, hogy időskorúak ellátását biztosító intézmény nyújtana számunkra adekvátabb szolgáltatást. Fontos adat, hogy az átmeneti szálláson élők 7,8%-ának helyzetét ítélik meg úgy a válaszadók, hogy nem igényelnének intézményi ellátást, és szociális/gazdasági okokból veszik igénybe az intézményt. A legkisebb arányban egyéb ellátást

látnak szükségesnek a válaszadók, mely az alábbiakat takarja: „gyermekotthon”, „bérlakás”, „átmeneti otthon”.

A fentieket regionális bontásban is áttekintettük, mely – a szélső értékeket tekintve – a következőket mutatja: Közép-Magyarországon a legnagyobb arányban (a lakók 9,5%-ára vonatkozóan) azt jelölték meg a kitöltők, hogy nem igényel intézményi ellátást, csak szociális/gazdasági okokból tartózkodik az intézményben, ugyanakkor úgy látják, hogy a jelenlegi bentlakók között nincs olyan, akinek nappali melegedőre vagy egyéb szociális alapszolgáltatásra lenne szüksége. A Közép-Dunántúlon a leggyakrabban megjelölt választ a hajléktalanok otthona, mely az igénybevevők 13,4%-a számára lenne megfelelőbb szolgáltatást, míg a legkevésbé megjelölt válasz a nappali melegedő és az egyéb alapszolgáltatások (0,6%-0,6%). A Nyugat-dunántúli régióban az igénybevevők 10,8%-ánál gondolják úgy a kitöltők, hogy önálló lakásra lenne inkább szüksége, míg nappali melegedő szolgáltatásaira egyetlen lakónak sem. A Dél-dunántúli régióban működő intézmények körében kiemelkedően magas azoknak az igénybevevőknek az aránya (33,3%), akikről a kitöltők úgy vélik, hogy az önálló lakás megfelelőbb elhelyezés lenne számukra, ugyanakkor a jelenlegi lakóik között nincs olyan, akinek nappali melegedőre vagy egyéb szociális alapszolgáltatásra lenne szüksége. Az Észak-magyarországi és Dél-alföldi régiókban található átmeneti szállások igénybevevőinek egyaránt megfelelőbb szolgáltatást nyújtana egy időskorúak ellátását biztosító intézmény, ez mindkét régióban közel egyötödükre igaz. Az Észak-alföldi régióban a kitöltők úgy vélik, hogy az önálló lakás megfelelőbb elhelyezés lenne az igénybevevők egynegyede számára, ugyanakkor az itt található intézmények jelenlegi lakói között nincs olyan, akinek nappali melegedőre vagy egyéb szociális alapszolgáltatásra lenne szüksége. Észak-Magyarországon az egyéb szolgáltatások szükségessége jelenik meg legkisebb arányban (0,6%), a Dél-Alföldön pedig az egyéb szociális alapszolgáltatás (1,1%).

Ha a fenntartó szervezeti formája szerint csoportosítjuk az adatokat, a következő eredményeket kapjuk: a települési (és fővárosi) önkormányzatok által fenntartott intézmények igénybevevői számára leginkább az önálló lakás lenne megfelelő (9,6%), míg mindössze 1,6% azok aránya, akik számára egyéb szociális alapszolgáltatás lenne adekvát megoldás. Az egyházi szervezet által fenntartott intézményeket igénybevevők 42,4%-a számára a hajléktalanok otthona nyújtaná a legmegfelelőbb szolgáltatást, és körükben nincs olyan, akinek nappali melegedő vagy egyéb szociális alapszolgáltatás nyújthatna megfelelő ellátást. A gazdasági társaságok által fenntartott intézmények igénybevevőinek 15,6%-a számára az önálló lakás jelentené a megfelelő megoldást, és körükben nincs olyan, akinek nappali melegedő vagy egyéb szociális alapszolgáltatás vagy éjjeli menedékhely nyújthatna jobb megoldást. A civil szervezetek által fenntartott

intézményekben is az igénybevevők 15,8%-a számára leginkább az önálló lakás jelentené a megfelelő megoldást, és körükben sincs olyan, akinek egy nappali melegedő szolgáltatásai megoldást jelentenének. A többcélú kistérségi társulások igénybevevőinek legnagyobb hányada szenvedélybeteg-ellátásra szorulna (17,2%), és további 17,2%-ának a hajléktalanok otthona jelentene adekvátabb segítséget, ugyanakkor egyáltalán nincs olyan igénybevevőjük, akinek nappali melegedő vagy egyéb szociális alapszolgáltatás vagy éjjeli menedékhely nyújthatna jobb megoldást.

Igyekeztünk körüljárni az igénybevevők **átmeneti szállásról való távozásának** körülményeit. Az alábbi, 15. számú táblázatban az intézményeket elhagyó igénybevevők számát és arányát foglaljuk össze a távozás célhelye szerint. A táblázatban szereplő kérdések két időszakra vonatkoztak: a 2006. évre és a 2007. év I. félévére, mindkét esetben 63 intézményből kaptunk választ.

15. számú táblázat: Az átmeneti szállást elhagyók száma a távozás célhelye szerint

Hova távozott	2006. évben (fő)	2006. évben (%)	2007. I. félévében (fő)	2007. I. félévében (%)
a családjához	236	9,5	101	9,4
saját otthonába, lakásába	129	5,2	23	2,1
bérelt lakásba	448	18,0	191	17,8
közterületre	98	3,9	71	6,6
éjjeli menedékhelyre	181	7,3	117	10,9
hajléktalanok otthona	40	1,6	26	2,4
hajléktalanok rehabilitációs intézményébe	48	1,9	22	2,1
másik hajléktalanok átmeneti szállására	202	8,1	54	5,0
börtönbe	34	1,4	22	2,1
idősek ellátására szolgáló intézménybe	151	6,1	68	6,3
fogyatékossgal élőek ellátására szolgáló intézménybe	10	0,4	6	0,6
pszichiátriai betegek ellátására szolgáló intézménybe	30	1,2	18	1,7
egészségügyi intézménybe	109	4,4	37	3,4
ismeretlen helyre	660	26,6	252	23,5
egyéb helyre	108	4,3	65	6,1
Az intézményből távozók száma összesen:	2484	100,0	1073	100,0

A táblázat adatai azt mutatják, hogy mindkét vizsgált időszakban igen magas az ismeretlen helyre távozók aránya, mely mind 2006-ban, mind a 2007. év I. félévében eléri, illetve megközelíti az intézményből távozók egynegyedét. Ezt követően a legmagasabb értéket a bérelt lakásba költözők körében tapasztaljuk. Az egyéb kategóriába tartozó válaszok igen változatosak pl.:

„munkásszállásra”, „régis ismerőshöz”, „kiléptető lakásba”, „munkája miatt más városba”, „tanyára egy gazdálkodóhoz”, „önkormányzati bérlakásba”, „exitált”, „az intézményen belül más telephelyre”, „családok átmeneti otthonába”.

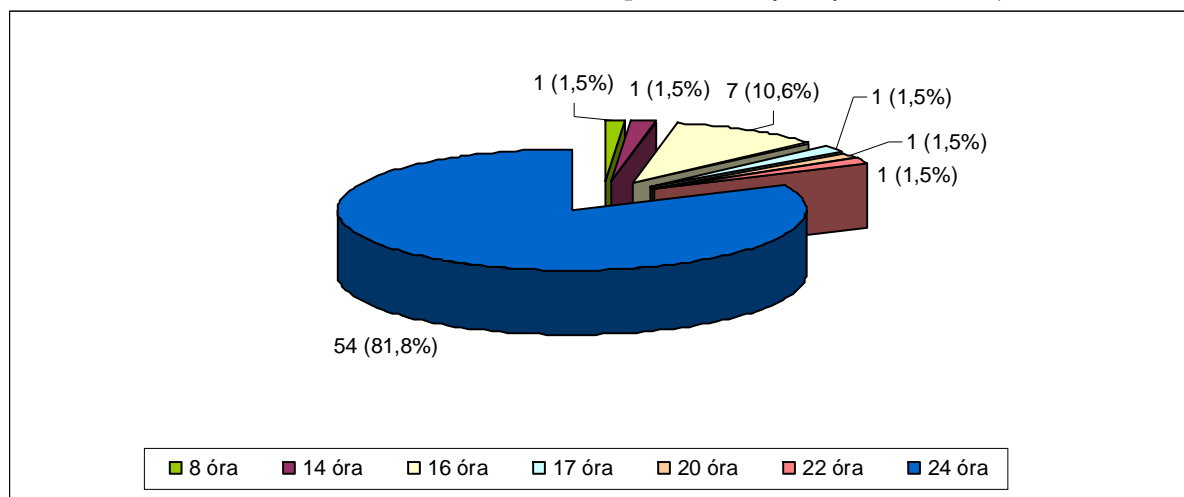
A 2006. évben 57 intézmény összesen 656 lakójának szűnt meg az ellátása azért, mert a lakhatás időtartama lejárt, valamint 59 intézményben összesen 322 főnek fegyelmi okokból.

A 2006. január 1-jétől az adatfelvételig terjedő időszakban 41 intézményben volt elhalálozás az átmeneti szállás lakói körében, összesen 149 fő hunyt el.

VI. Az intézmény szolgáltatásai

Az átmeneti szállások szolgáltatásainak vizsgálatánál elsőként a **nyitvatartási időre** kérdeztünk rá. Az 1/2000. SzCsM rendelet⁴ előírása szerint a hajléktalanok átmeneti szállásának nyitvatartási idejét a gondozási tevékenységnek megfelelően kell meghatározni, azonban az nem lehet kevesebb napi tizenhat óránál. Ezen feltétel érvényesülésére vonatkozó adatokat tartalmazza a 66. számú ábra.

66. számú ábra: Az adatbázisban szereplő intézmények nyitvatartási ideje

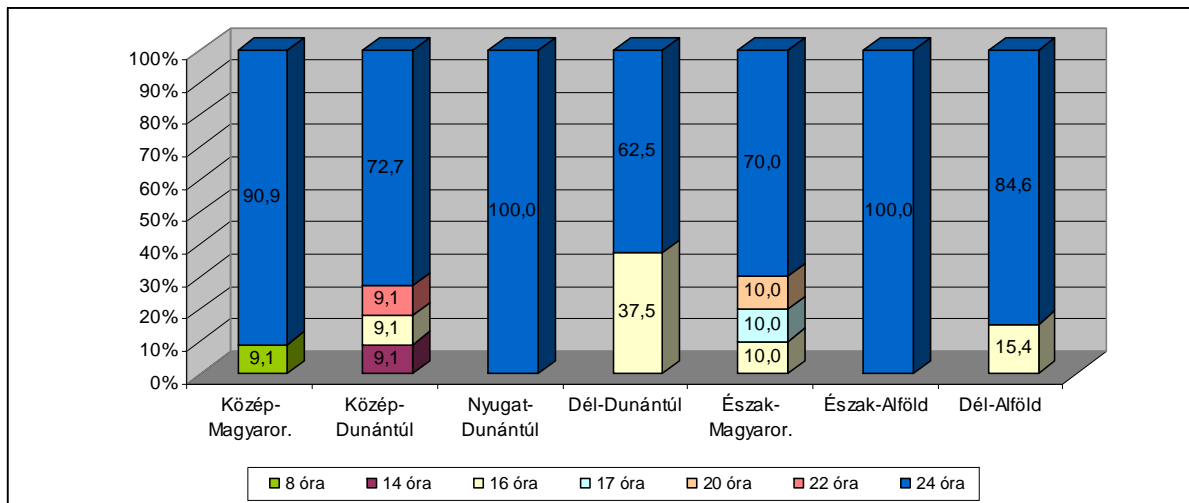

A 66. számú ábra adatai alapján az intézmények igen nagy hányada, 81,8%-a egész napon át nyitva tart. Összességében azt mondhatjuk, hogy az intézmények 97,0%-a igen, míg 3,0%-a nem teljesíti a nyitvatartási időre vonatkozó minimum elvárást.

Az adatok regionális csoportosítását a következő, 67. számú ábra mutatja.

⁴ 1/2000. (I. 7.) SzCsM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről – 106. §. (1)

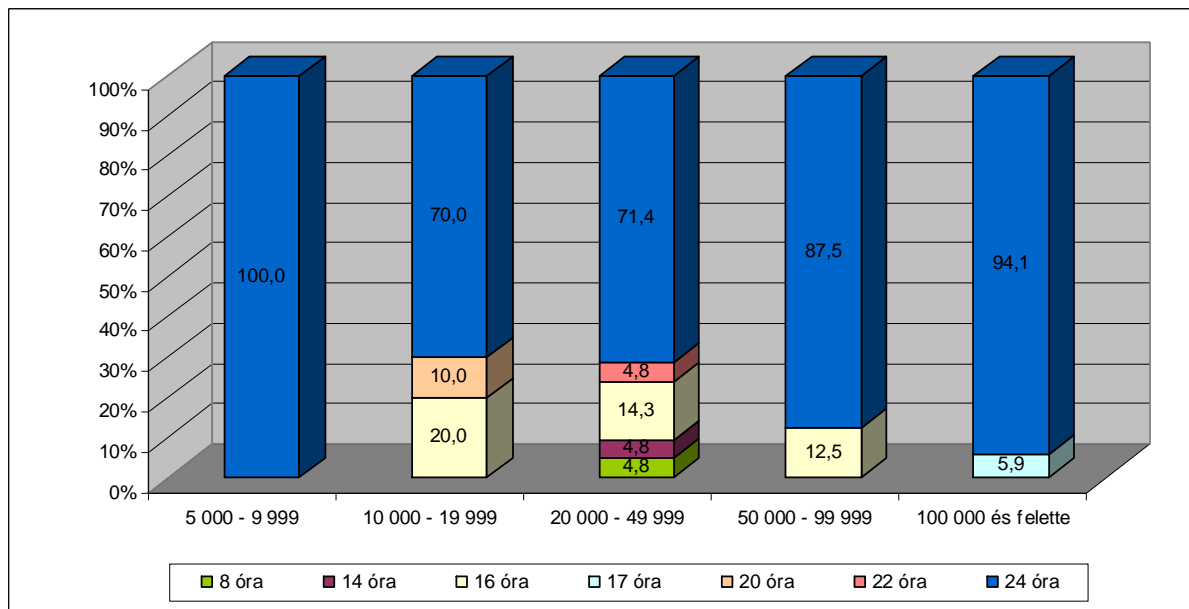
67. számú ábra: Az adatbázisban szereplő intézmények nyitvatartási ideje regionális bontásban

Azt láthatjuk a 67. ábrából, hogy a minimum nyitvatartási időt nem teljesítő intézmények közül az egyik a Közép-magyarországi, a másik a Közép-dunántúli régióban működik. Látható az is, hogy a Nyugat-dunántúli, illetve az Észak-alföldi intézmények mindegyike egész nap nyitva tart, míg az ilyen intézmények aránya a Dél-dunántúli régióban a legalacsonyabb.

A település nagysága szerinti csoportosítás a 68. számú ábrában látható.

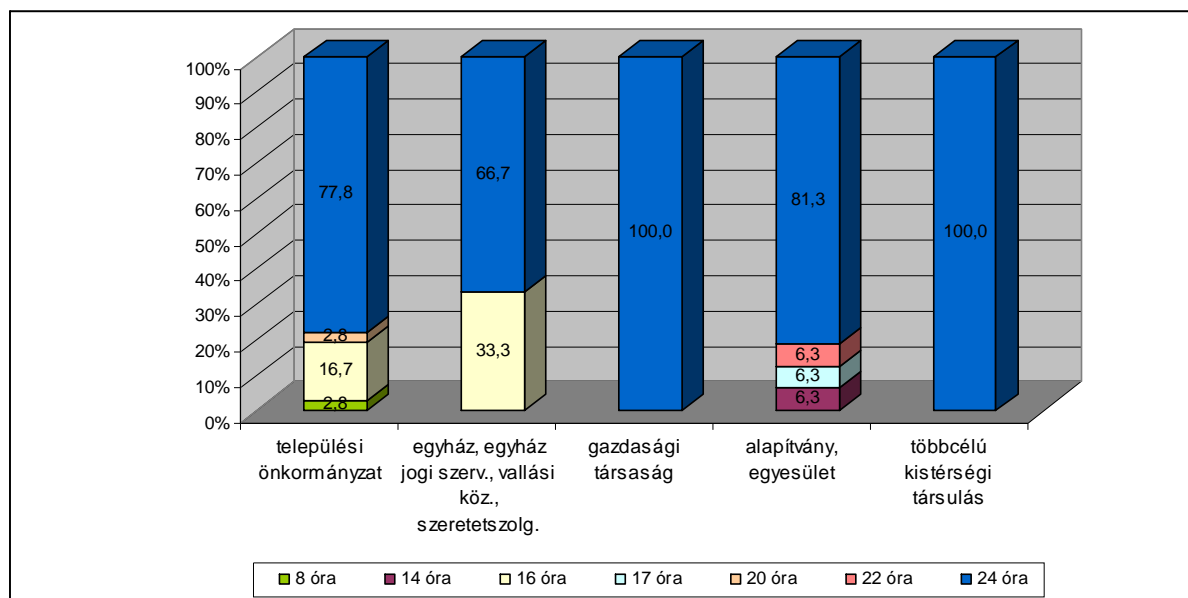
68. számú ábra: Az adatbázisban szereplő intézmények nyitvatartási ideje településnagyság szerinti bontásban

Az adatok alapján a napi 16 óránál kevesebb ideig nyitva tartó két intézmény húsz- és ötvenezer fő közötti lélekszámú településen működik. Az is látható, hogy az egész napos nyitva tartás a legkisebb és a legnagyobb lélekszámú településen működő válaszadókra jellemző leginkább.

Végül lássuk, a fenntartó szervezeti formája szerinti csoportosítás milyen adatokat mutat (lásd 69. számú ábra).

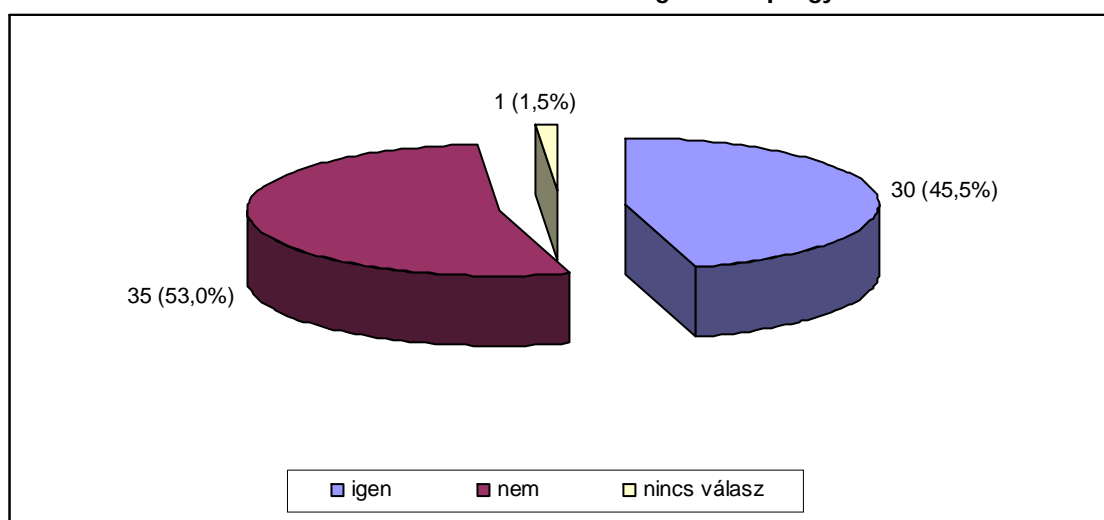
69. számú ábra: Az adatbázisban szereplő intézmények nyitvatartási ideje fenntartó szerinti bontásban

A 69. számú ábra adatai szerint a többcélú kistérségi társulások, illetőleg a gazdasági társaságok által fenntartott intézmények mindegyike esetében az egész napos nyitva tartás a jellemző. A másik végpontot tekintve: a jogszabályban előírt minimum nyitvatartási időt nem teljesítő intézmények egyikét települési önkormányzat, másikat civil szervezet tartja fenn.

A következő kérdés arra vonatkozott, hogy az átmeneti szállás biztosít-e az igénybevevők részére **legalább napi egyszeri étkezést**. Az e kérdésre kapott válaszokat a 70. számú ábra mutatja.

70. számú ábra: Az átmeneti szállás biztosít-e legalább napi egyszeri étkezést?

Az adatok alapján a válaszadók kevesebb, mint fele biztosít naponta legalább egyszeri étkezést az igénybevevők számára. Itt szükséges ugyanakkor figyelembe venni, hogy az étkezés biztosítása nem kötelező az intézményekre nézve.

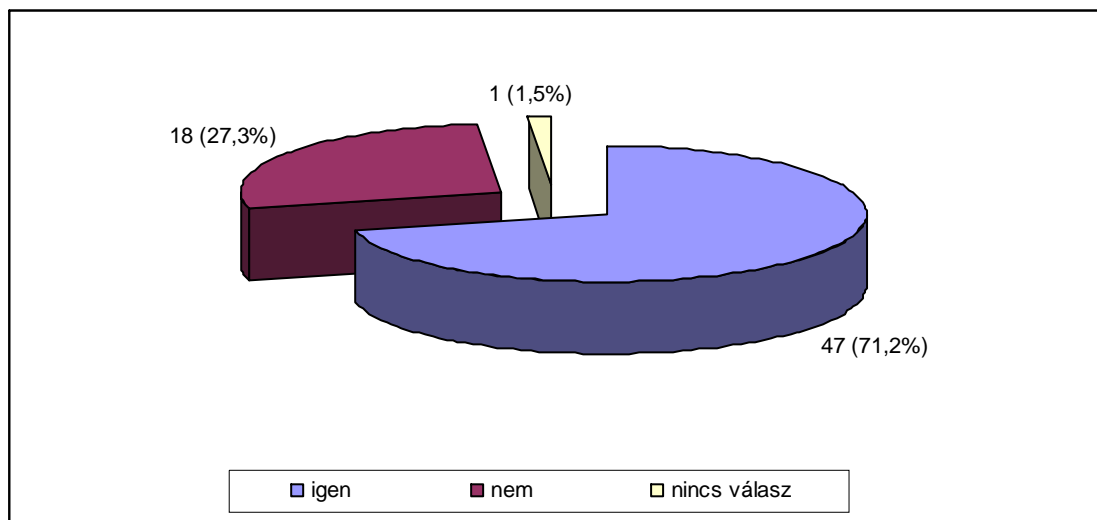
A regionális csoportosításból az derül ki, hogy legkevésbé a Közép-magyarországi régióban működő intézményekben jellemző a napi legalább egyszeri étkezés biztosítása, hiszen a válaszadók 72,7%-a a „nem” választ jelölte meg. Az Észak-alföldi régióban nagyon hasonló, 71,4% ez az arány. Észak-magyarországon ugyanakkor az intézmények 70,0%-a biztosít naponta legalább egyszer étkezést az igénybevevők számára.

A településnagyság szerint csoportosított adatok alapján leginkább a húsz- és ötvenezer fő közötti településeken található intézmények biztosítják ezt az ellátást (66,7%), míg legkevésbé a tíz- és húszezer (30,0%) és az ötven- és százezer fő közötti lélekszámú településen működők (31,3%).

Ugyancsak vannak jelentős eltérések, ha a fenntartó szervezeti formáját tekintjük, ugyanis míg a települési önkormányzatok által fenntartott intézmények 58,3%-a biztosítja a napi legalább egyszeri étkezést, addig a gazdasági társaságok által fenntartott intézmények közül egy sem.

Szintén rákérdeztünk arra, hogy az adatbázisban szereplő átmenti szállások ellátják-e az intézményt igénybevevőket **ruházattal**. Az e szolgáltatás esetében tapasztalt értékeket a 71. számú ábra tartalmazza.

71. számú ábra: Az átmenti szállás biztosítja-e a ruházattal való ellátást?

A 71. számú ábrából az látható, hogy ruházatot már az intézmények sokkal nagyobb hányada, közel háromnegyede biztosít az igénybevevők számára.

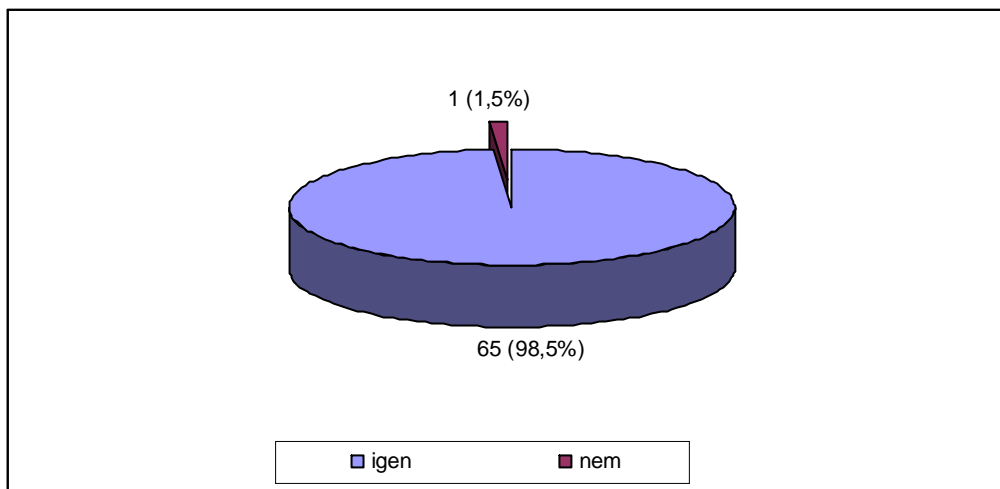
Ha mindezt regionálisan nézzük, az az első fontos információ, hogy nincs egyetlen olyan régió sem, ahol a ruházatot biztosító intézmények aránya ne érnél el az 50,0%-ot, mely értéket egyébként a Dél-dunántúli régióban tapasztaljuk. Ruházatot biztosító intézmények legnagyobb arányban egyébiránt a Közép-dunántúli régióban működnek, ahol 90,9% az arányuk.

A település nagysága úgy tűnik, oly módon befolyásolja az értékeket, miszerint minél nagyobb lélekszámú a település, annál nagyobb azon intézmények aránya, melyek biztosítanak ruházatot. Ez a tendencia a legkisebb településektől (50,0%) az ötven- és százezer fő közötti lélekszámú településekig van jelen (81,3%), ám a legnagyobb lélekszámú települések esetében visszaesést tapasztalunk (64,7%).

Végül a fenntartó szervezeti formája szerint vizsgálódva azt tapasztaljuk, hogy a gazdasági társaságok mindegyike biztosít ruházatot az intézményt igénybevevők számára, a többi fenntartó esetében ez az intézmények 62,5% és 75,0% közötti arányára igaz.

A következő kérdés e csoportban arra vonatkozott, **biztosítanak-e ágyneműt** az intézmények az igénybevevők számára. Az e kérdés kapott válaszokat a 72. számú ábrában láthatjuk.

72. számú ábra: Az átmenti szállás biztosítja-e az ágyneművel való ellátást?

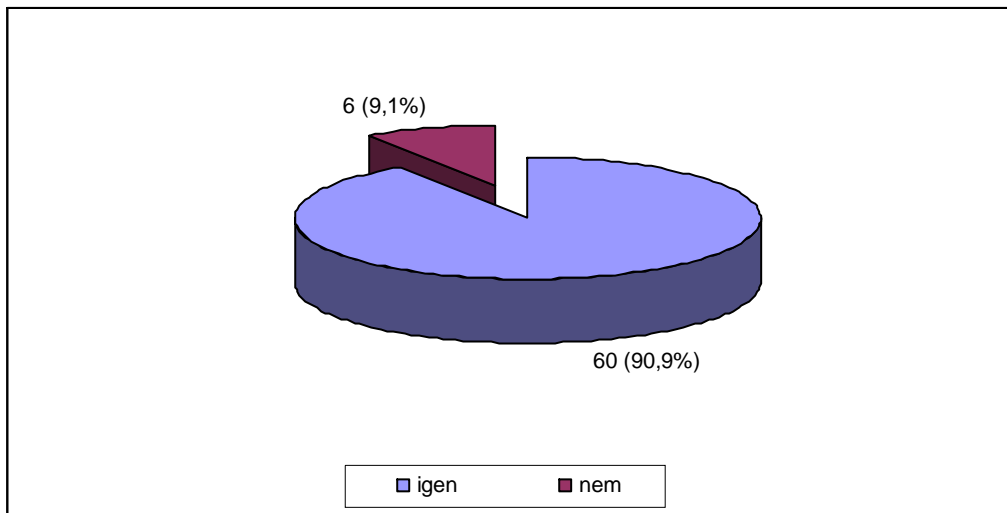

Mint látható, az adatbázisban szereplő intézmények közül mindössze 1 intézmény jelölte meg a „nem” választ a kérdésnél. Ezen adat értelmezésénél szükséges ugyanakkor figyelembe venni, hogy az 1/2000. (I. 7.) SzCsM rendelet „a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről” 105. § 3. bekezdése alapján ez az intézmények számára kötelező előírás.

Az igénybevevők számára ágyneműt nem biztosító egyetlen intézményről azt tudjuk, hogy Dél-Alföldön, húsz- és ötvenezer fő közötti lélekszámú településen működik és fenntartója települési önkormányzat.

Bár a **tisztálkodáshoz szükséges textília biztosítása** az előzőekben elemzett kérdéshez hasonlóan kötelező az igénybevevők számára, az ezzel kapcsolatos adatok valamelyest negatívabb képet mutatnak (lásd 73. számú ábra).

73. számú ábra: Az átmeneti szállás biztosítja-e a tisztálkodáshoz szükséges textíliát?

A 73. számú ábrából látható, hogy 6 olyan átmeneti szállás is van a válaszadók között, mely nem biztosít tisztálkodáshoz textíliát az intézmény igénybevevői számára.

E hat intézmény közül kettő-kettő a Közép-magyarországi, illetve az Észak-alföldi régióban, és egy-egy a Közép-dunántúli és Észak-magyarországi régióban működik. Egy intézmény öt- és tízezer fő közötti, három intézmény ötven- és százezer fő közötti, végül két intézmény százezer fős vagy annál nagyobb lélekszámú településen működik. Tudjuk továbbá, hogy négy intézményt közülük települési önkormányzat, egy intézményt egyház, végül egy intézményt civil szervezet tart fenn.

A következő kérdés arra kereste a választ, hogy az intézmények **biztosítják-e a lakók szociális és mentális gondozását**. Erre a kérdésre minden intézmény pozitív választ adott. Arra a kérdésre azonban, hogy az intézmények ezt napi hány órában teszik, 4 intézmény nem válaszolt (6,1%). A többi intézmény esetében azt mondhatjuk el, hogy a szociális és mentális gondozás biztosításának legkisebb napi időtartama 1 óra (ezt 2 intézmény jelölte meg, arányuk 6,0%), míg leghosszabb időtartama 24 óra (ezt 10 intézmény jelölte meg, arányuk 15,2%). A kapott átlagos időtartam 11,2 óra, míg a leggyakrabban megjelölt válasz a napi 8 óra volt. E helyt szükséges megjegyezni, hogy a korábban már említett 1/2000. (I. 7.) SzCsM rendelet 106. § 2. bekezdése alapján az igénybevevők szociális és mentális gondozását minimum napi 6 órában biztosítani kell. E feltételt figyelembe véve elmondhatjuk, hogy a válaszadók 11,3%-a (7 intézmény) nem teljesíti ezt az előírást.

Regionális szempontból megközelítve e kérdést, elmondhatjuk egyfelől, hogy a Nyugat-dunántúli, valamint az Észak-alföldi régió kivételével minden más régióban találunk olyan intézményt, mely nem teljesíti a minimum időtartamot a szociális és mentális gondozás kapcsán.

Ha az átlagos értékeket nézzük, elmondhatjuk, hogy Közép-Magyarország esetében tapasztalható a legmagasabb érték: 14,5 óra naponta, és itt a leggyakrabban megjelölt válasz 24 óra. A legalacsonyabb átlagos értéket (9,8 óra) Közép-Dunántúlon és Dél-Alföldön kaptuk.

A települések nagysága szerint csoportosított adatok azt mutatják, hogy a legkisebb és legnagyobb lélekszámú településeken nem, az összes többi kategóriában azonban találunk olyan intézményeket, melyek a szociális és mentális gondozás kapcsán nem biztosítják a minimum időtartamot. Ha az átlagokat nézzük: a legmagasabb átlagos értéket is a legkisebb és legnagyobb települések esetében tapasztaltuk: az első esetben 15, míg a második esetben 14,2 óra. A legalacsonyabb átlagos napi időtartamot a tíz- és húsz ezer fő közötti településeken tapasztaltuk (8,7 óra naponta).

A fenntartók szervezeti formáját tekintve: a települési önkormányzatok és a civil szervezetek által fenntartott intézmények között találjuk azokat, amelyek nem biztosítják a jogszabály által előírt minimális időtartamot a szociális és mentális gondozás kapcsán. Az átlagos értékek úgy alakulnak, hogy az egyházi fenntartású intézmények esetében kiugróan magas a kapott érték (18,7 óra naponta), a többi fenntartó esetében az átlag napi 10 és 11,6 óra között mozog.

A szociális és mentális gondozással kapcsolatosan arra is kíváncsiak voltunk, hogy e körben pontosan **milyen szolgáltatásokat nyújtanak** a megkérdezett intézmények. Az erre vonatkozó összesített adatokat a 16. számú táblázat tartalmazza.

16. számú táblázat: A hajléktalanok átmeneti szállásainak a szociális és mentális gondozás keretében biztosított szolgáltatásai

A szociális munka keretében biztosított szolgáltatások megnevezése	Biztosítja-e az adott szolgáltatást?		
	igen	nem	nincs válasz
egyéni esetkezelés	65 98,5%	-	1 1,5%
szociális csoportmunka	46 69,7%	9 13,6%	11 16,7%
közösségi szociális munka	37 56,1%	15 22,7%	14 21,2%
szocioterápia	12 18,2%	29 43,9%	25 37,9%
egyéb	8 12,1%	-	-

A 16. számú táblázat adataiból látható, hogy egyéni esetkezelés – egy válaszhiánytól eltekintve – minden intézményben van. Szociális csoportmunka a válaszadók közel háromnegyedénél, közösségi szociális munka valamivel több, mint felénél, végül szocioterápia az intézmények igen kis hányadában, 18,2%-ában szerepel a szociális és mentális gondozás keretein belül. Az egyéb

kategóriában kapott válaszok az alábbiak: „AA klub, filmklub, ünnepek, zenehallgatás”; „családi és társadalmi kapcsolatok ápolásának segítése”; „egyházi lelki gondozás”; „kiscsoportos beszélgetés”; „kommunikációs tréning”; „pszichológiai foglalkozás”; „pszichológiai tanácsadás”; „rehabilitáció, integráció”.

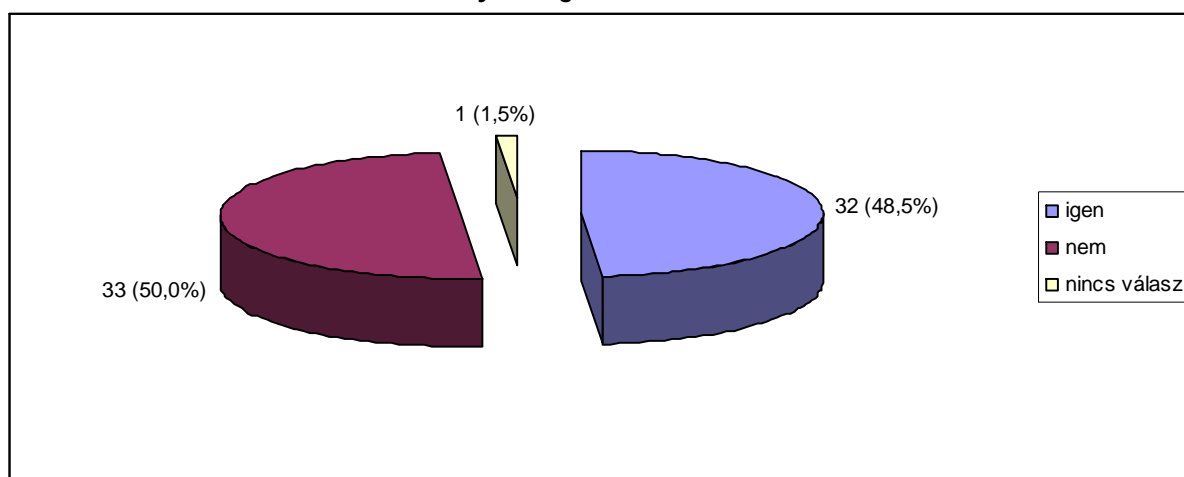
A szociális csoportmunka a Közép-dunántúli régió intézményeiben a leggyakoribb (90,9%), míg a Nyugat-dunántúli intézmények a legritkább (33,3%). Leginkább a legnagyobb lélekszámú településeken működő intézmények körében tapasztaljuk ezt a típusú segítségnyújtást (88,2%), míg legkevésbé a legkisebb településen működő intézményeknél (50,0%).

A közösségi szociális munka az Észak-magyarországi régióban a legkevésbé gyakori (40,0%), és az Észak-alföldi régióban a leggyakoribb (85,7%). A település nagyságát tekintve azt tapasztaljuk, hogy leginkább a százezer fős vagy annál nagyobb lélekszámú településen működő intézmények alkalmazzák a segítség e formáját (70,6%), míg legkevésbé a húsz- és ötvenezer fő közötti lélekszámú települések intézményei (47,6%).

Végül szocioterápiát a Nyugat-dunántúli régióban működő átmeneti szállások egyáltalán nem alkalmaznak, az Észak-magyarországi régió intézményeinek azonban 40,0%-a igen. E szolgáltatás kapcsán a többi régióban tapasztalt arányok 12,5% és 18,2% között mozognak.

Folytatva a szolgáltatások sorát, rákérdeztünk arra, hogy a megkérdezett intézmények biztosítanak-e **utcai szociális munkát**. Válaszaikat a 74. számú ábra mutatja.

74. számú ábra: Az intézmények megoszlása – biztosít-e utcai szociális munkát?

A 74. számú ábrából azt látjuk, hogy a válaszadók közel fele igen, 50,0%-a pedig nem biztosít utcai szociális munkát.

E téren a legaktívabbak a Nyugat-dunántúli régió intézményei, hiszen az itt működő átmeneti szállások 83,3%-a végez utcai szociális munkát. A legalacsonyabb arányú „igen” választ az Észak-alföldi régióból kaptuk (14,3%).

E kérdésnél éles határ húzódik meg a húszezres lélekszám mentén: a legkisebb lélekszámú településeken nincs olyan válaszadó, amely végezne utcai szociális munkát, és a tíz- és húszezer fő közötti lélekszámú települések intézményei is csak 10,0%-ban. A húszezer főnél több lakossal rendelkező településeken működő átmeneti szállások ellenben minimum 50,0% és maximum 64,7%-ban végzik ezt a szolgáltatást. (A legmagasabb arányt a százezer fős vagy annál nagyobb településeken kaptuk.)

Végül a fenntartó szervezeti formája mentén csoportosított adatok kapcsán igen szélsőséges információkat kapunk: amíg ugyanis az egyházi fenntartású intézmények közül egy sem, addig a gazdasági társaságok által fenntartott intézmények közül mindegyik biztosít utcai szociális munkát. Ez az arány a többcélú kistérségi társulások esetében 25,0%, a települési önkormányzatok esetében 44,4%, végül a civil szervezetek esetében 68,8%.

Arra a kérdésre, hogy **van-e lehetőségük az intézményben lakóknak látogatókat fogadni**, mindössze egyetlen intézmény válaszolta, hogy „nem”. Erről az intézményről azt tudjuk, hogy a Dél-alföldi régióban működik, egy tíz- és húszezer fő közötti lélekszámú településen és fenntartója települési önkormányzat.

Az intézmény szolgáltatásainak vizsgálata körében kitértünk arra is, hogy milyen típusú **szabadidős tevékenységeket** és milyen gyakorisággal szerveznek az igénybevevők számára az átmeneti szállásokon. A különböző szabadidős tevékenységeket a 17. számú táblázatban foglaltuk össze.

17. számú táblázat: A hajléktalanok átmeneti szállásain szervezett szabadidős tevékenységek

A szabadidős tevékenység megnevezése	Szervezi-e az adott szabadidős tevékenységet?		
	igen	nem	nincs válasz
előadások, felolvasások	31 47,0%	30 45,5%	5 7,5%
filmklub, filmvetítés	43 65,2%	18 27,3%	5 7,5%
társasjátékok, vetélkedők	49 74,2%	15 22,7%	2 3,0%
rendezvények, ünnepségek	65 98,5%	1 1,5%	-
mozi- és színházlátogatás	16 24,2%	41 62,1%	9 13,7%
kirándulás	21 31,8%	38 57,6%	7 10,6%
sportvetélkedők	22 33,3%	37 56,1%	7 10,6%
egyéb	18 27,3%	-	-

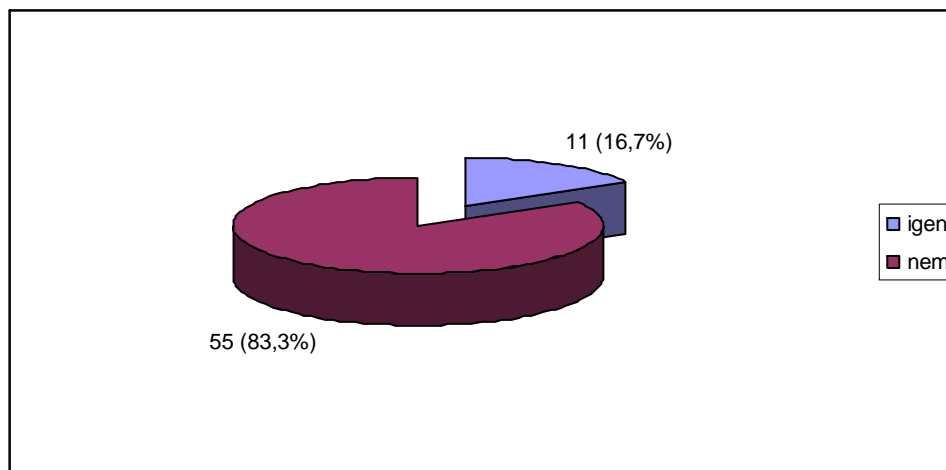
Amint az a 17. számú táblázatból kivehető, rendezvényeket, ünnepeket egy kivétellel minden válaszadó intézményben szerveznek, mégpedig 92,3%-ban alkalmanként. Ugyancsak gyakori a társasjátékok, vetélkedők szervezése – közel az intézmények háromnegyede választotta ezt a választ. E program az intézmények közel felében gyakrabban előfordul, mint havonta, valamivel több mint felében pedig alkalmanként kerül megszervezésre. Legkevésbé gyakran mozi- és színházlátogatást szerveznek az intézmények (24,2%), mégpedig jellemzően (75,0%-ban) alkalmanként, és szintén nem túl gyakori a kirándulás, illetve a sportvetélkedők szervezése, melyeket szintén jellemzően alkalmanként rendeznek meg.

Az egyéb tevékenységek között megtaláljuk pl. a közös sütés-főzést, grillezést, különböző kézimunkákat (pl. hímzés, szalvétakép készítés, varrás), a kerti tevékenységeket (kertgondozás, virágültetés), az imaórát, az AA klubot, a sportmérkőzést és múzeumlátogatást, illetve megyei szintű versenyen való részvételt (lengőteke).

Karácsonyi ünnepséget mindössze egyetlen egy átmeneti szálláson nem szoktak szervezni. Ez az intézmény a Dél-alföldi régióban működik, egy tíz- és húszezer fő közötti lélekszámú településen és fenntartója települési önkormányzat.

A 75. számú ábra azt mutatja, hogy a megkérdezett átmeneti szállások közül hány intézményben van rendszeres **istentisztelet**.

75. számú ábra: Van-e rendszeres istentisztelet az intézményben?

Azt láthatjuk, hogy az intézmények igen kis hányadában, mindössze 16,7%-ában tartanak rendszeresen istentiszteletet.

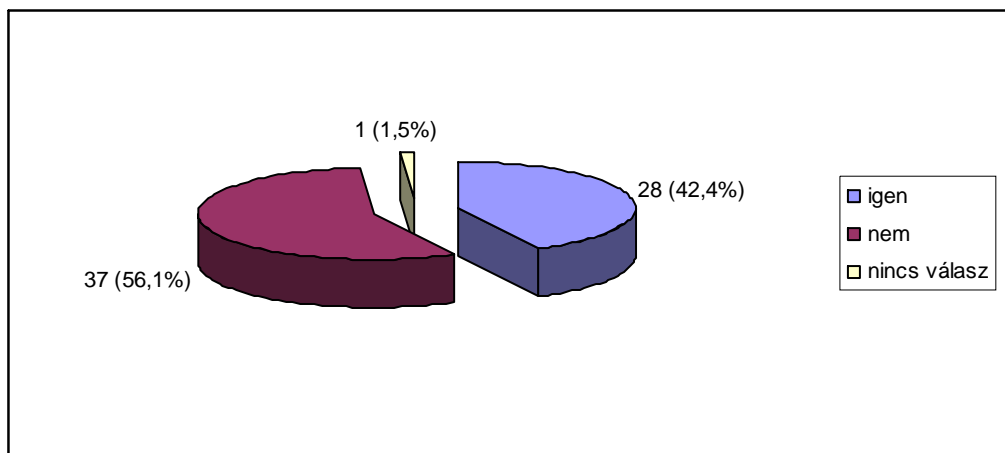
A rendszeres istentisztelet leginkább a Nyugat-dunántúli intézményekben jellemző (33,3%), míg legkevésbé a Dél-alföldi régióban működő átmeneti szállásokon találkozunk vele (7,7%).

A legkisebb lélekszámú településeken működő intézményekre 50,0%-ban jellemző, hogy rendszeresen istentiszteletet tartanak, a húsz- és ötvenezer fős településeken működő intézményeknek azonban csak 9,5%-ára.

Végül a fenntartó szerinti csoportosítás: jelen esetben az egyházi fenntartású intézmények körében tapasztaljuk a legmagasabb arányt, akik között 33,3% az istentiszteletet rendszeresen szervező intézmények aránya, a gazdasági társaságok által fenntartott intézményekben ugyanakkor egyáltalán nem szerveznek ilyen programot.

Azt, hogy az adatbázisban szereplő átmeneti szállások **szerveznek-e valamilyen készségfejlesztő vagy önismereti tréninget** a lakók számára, a 76. számú ábrából kiderül.

76. számú ábra: Szerveznek-e valamilyen készségfejlesztő vagy önismereti tréninget?

Amint a 76. számú ábrából látható, az intézmények közel felében szerveznek a lakók számára készségfejlesztő vagy önismereti tréninget.

Ezen intézmények aránya az Észak-magyarországi régióban a legmagasabb (70,0%) és a Dél-dunántúli régióban a legalacsonyabb (12,5%).

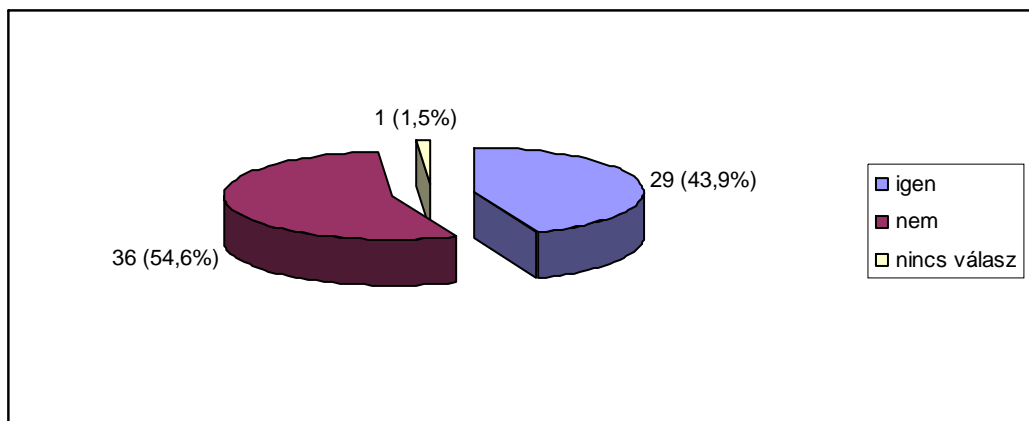
Ha a lélekszám mentén vizsgáljuk az adatokat, azt látjuk, hogy a tízezer főnél kisebb lakosságszámú települések intézményei egyáltalán nem szerveznek ilyen tréningeket, a tíz- és húszezer fő közötti lélekszámú településeken működő intézményeknek azonban 60,0%-ában találkozunk ilyen programmal. Ehhez hasonló arányokkal találkozunk az ötven- és százezer (50,0%), illetőleg a százezer fős vagy annál nagyobb településeken is (52,9%).

A fenntartók közül e téren a gazdasági társaságok által fenntartott intézmények a legaktívabbak: kétharmadukban van ilyen program a lakók részére. Az egyházi fenntartású intézményeknek azonban csak egyharmadára jellemző mindez.

A szolgáltatások témakörön belül arra is rákérdeztünk az intézmények körében, hogy a 2006. év eleje óta **szerveztek-e (szerveznek-e) olyan szolgáltatást vagy programot** az

átmeneti szállás lakói részére, amely a **munkaerő-piaci integrációra / reintegrációra irányul**. Az e kérdés kapcsán kapott válaszokat a 77. számú ábra mutatja.

77. számú ábra: A 2006. év eleje óta szerveztek-e munkaerő-piaci integrációra / reintegrációra irányuló programot?

A 77. számú ábra adatai alapján a vizsgált átmeneti szállások valamivel kevesebb, mint fele szervezett a munkaerő-piaci integrációt, illetve reintegrációt célzó programot a lakók számára.

A Dél-dunántúli régióban működő intézmények között egy sincs, aki ilyen programot szervezett, és arányuk a Nyugat-dunántúli régióban is alacsony: 16,7%. A többi régióban a munkaerő-piaci integrációt, illetve reintegrációt célzó programot megvalósító szervezetek aránya 45,5% (Közép-Dunántúl) és 61,5% (Dél-Alföld) között mozog.

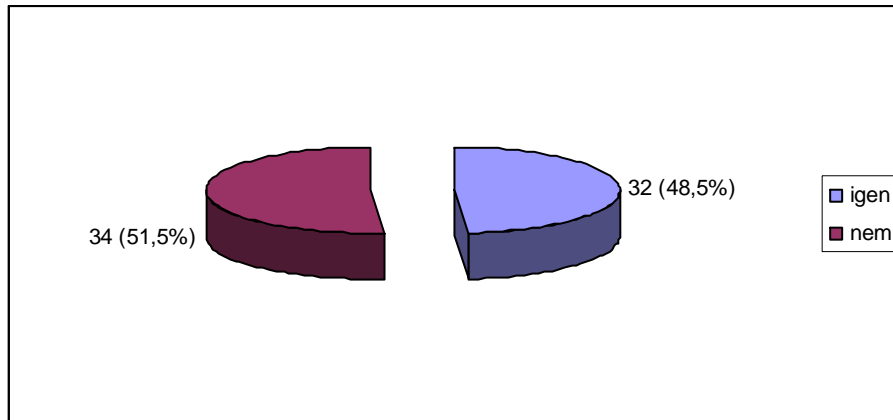
Ha az egyes településnagyság kategóriákat nézzük, a legkisebb arányt a tíz- és húszezer fő közötti települések esetében kapjuk (30,0%), míg a legmagasabb arányt a százezer fős vagy annál nagyobb települések esetében (58,8%).

Végül úgy tűnik az adatok alapján, hogy a fenntartó szervezeti formája sokkal kevésbé differenciálja az adatokat, mint az előző két szempont, ugyanis a tapasztalt eltérések a legkisebb és legnagyobb érték között 20,0%-on belül maradnak. Nevezetesen: az egyházi fenntartású, illetve a gazdasági társaságok által fenntartott intézmények körében egyaránt egyharmad azok aránya, akik az elemzett időszakban szerveztek, szerveznek munkaerő-piaci integrációt / reintegrációt célzó programokat. A civil szervezetek esetében pedig, ahol a legmagasabb értéket kaptuk, ezen intézmények aránya 50,0%.

A programok között meglehetősen sokféléket találunk: pl. álláskeresési technikák elsajátítása, tanfolyamok (szakmák elsajátítása), számítógép-használat, az intézmény által biztosított munkavégzési lehetőség stb. (A programok leírását a 4. számú melléklet tartalmazza.)

A szolgáltatásokat vizsgáló részben arra is választ kerestünk, hogy a válaszadó átmeneti szállásokon **2006. január 1-je óta merült-e fel igény képzésre a lakók körében**. A e kérdésre kapott válaszokat a 78. számú ábra foglalja össze.

78. számú ábra: Az intézményben 2006. január 1-je óta merült-e fel igény képzésre a lakók körében?

A 78. számú ábra szerint közel fele-fele arányban vannak azok az intézmények, ahol a lakók körében merült fel igény képzésre, és azok, amelyek esetében nem.

Ha e szempontból nézzük a területi különbségeket, azt tapasztaljuk, hogy a lakók a Közép-magyarországi régióban a legaktívabbak e tekintetben: az intézmények 81,8%-a jelezte, hogy lakó körében merült fel képzési igény az elemzett időszakban. A Dél-alföldi régióban ugyanakkor ezt csak az intézmények 23,1%-a jelezte.

A települések lélekszáma mentén csoportosított adatokból azt látjuk, hogy a százezer fős vagy annál nagyobb településeken működő intézmények kapták a legtöbb jelzést a képzési igényre vonatkozóan (70,6%-uk), míg a húsz- és ötvenezer fős településeken működő intézmények kaptak legkevésbé (28,6%-uk).

Végül a fenntartó szervezeti formája alapján rendszerezett adatok igen változatosak: leginkább az egyházi fenntartású intézmények számára jelezték a lakók képzési igényüket (100,0% az ezt jelző intézmények aránya), legkevésbé pedig a többcélú kistérségi társaságok által fenntartott intézmények lakói (12,5%).

A felmerült igények közül **iskolarendszerű képzés** iránti igényt 11 intézményben jeleztek a lakók, egész pontosan 25 fő. Az intézmények közül 10 biztosította is az iskolarendszerű képzésen való részvétel lehetőségét, 20 fő számára.

Tanfolyam iránt már sokkal több intézményben, egész pontosan 24 intézményben merült fel igény, 178 lakó részéről. Ezt az igényt 19 intézmény tudta kielégíteni, mellyel 148 fő részére biztosította a tanfolyamon való részvételt.

Végül 5 intézmény 64 lakója jelezte, hogy szeretne **előadáson** részt venni. Ezt a kérést minden intézmény teljesítette, minek keretében 72 fő tudott részt venni a megtartott előadásokon.

A szolgáltatások körében természetesen nem kikerülhető kérdés, hogy **van-e olyan plusz szolgáltatás az intézményben, amiért külön térítési díjat kell fizetniük a lakóknak.** Erre a kérdésünkre 1 intézmény nem adott választ. További 45 intézmény (68,2%) jelezte, hogy nem nyújtanak olyan szolgáltatást, melyért külön térítési díjat kérnének. A fennmaradó 20 intézmény (30,3%) közül 16 intézményben kérnek az étkezésért külön díjat. Egyéb térítéses szolgáltatás pedig 5 intézményben van, melyek az alábbiak: elektronikus berendezések használata; kétfogásos ebéd; mosás, vasalás; szekrényhasználat; tv használata.

Az étkezésért külön díjat kérő intézmények aránya a Dél-alföldi régióban a legalacsonyabb (7,7%), míg a Nyugat-dunántúli régióban a legmagasabb (50,0%).

A település lélekszáma szerint csoportosított adatokból azt láthatjuk, hogy a legkisebb településeken működő intézmények fele kér külön térítési díjat az étkezésért, a többi kategóriában ezen intézmények aránya 20,0% és 30,0% között mozog.

Végül a fenntartó szervezeti formája szerinti csoportosításból az derül ki, hogy a gazdasági társaságok által fenntartott intézmények között egy sincs, amely külön térítési díjat kér az étkezésért, a települési önkormányzatok által fenntartott intézmények között azonban arányuk 34,3%.

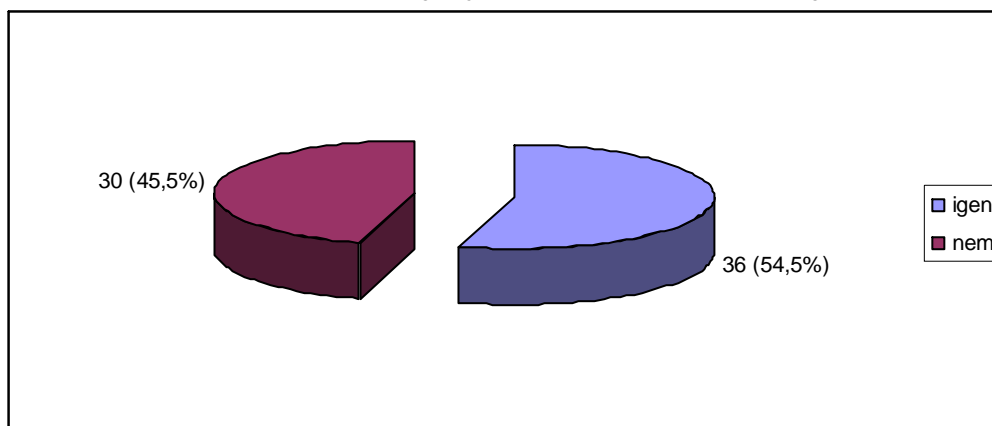
Ugyancsak fontos az a kérdés, hogy az átmeneti szállás **lakóinak van-e lehetőségük személyes használati tárgyaik biztonságos elhelyezésére.** Erre a kérdésünkre mindössze egyetlen intézmény válaszolt „nem”-mel. Erről az intézményről azt tudjuk, hogy a Közép-dunántúli régióban, egy százezer főnél nagyobb lélekszámú településen működik, és fenntartója települési önkormányzat.

A biztonságos elhelyezés jellemzően azt jelenti, hogy a lakóknak saját zárható szekrényük/szekrényeik vannak. E mellé az intézmények több mint egyharmadában egyéb lehetőség is társul, mint pl. páncélszekrény.

Végül az intézmény szolgáltatásait vizsgáló fejezet utolsó kérdése arra vonatkozott, vajon a megkeresett átmeneti szállások **bejelentik-e lakóikat az intézmény címére**⁵. A kérdésre kapott válaszok összefoglalását a 79. számú ábra tartalmazza.

⁵ Az intézmények lakcímbejelentési gyakorlatához háttér információként jegyezzük meg a következőket: az 1992. évi LXVI. törvény (a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról, egységes szerkezetben a végrehajtásáról szóló 146/1993. Kormányrendelettel) 36. § (3) bekezdése értelmében „a hajléktalanszálláson tíz napot meghaladóan tartózkodó lakcím nélküli személyt a szállásadónak a befogadástól számított tizedik napot követő huszonnégy órán belül be kell jelentenie a szálláshely szerint illetékes települési önkormányzat jegyzőjénél.”

79. számú ábra: Az intézmény bejelenti-e a lakókat az intézmény címére?

A 79. számú ábra adatai alapján a válaszadók valamivel több mint fele bejelenti a lakókat az intézmény címére.

Ami a regionális különbségeket illeti: A Nyugat-Dunántúlon minden intézmény bejelenti a lakókat; a Közép-magyarországi, az Észak-magyarországi, valamint az Észak-alföldi intézmények 70,0% és 72,7% közötti arányban; a Dél-dunántúli, a Dél-alföldi és a Közép-dunántúli intézmények pedig 25,0% és 36,4% közötti arányban.

A település lélekszáma mentén csoportosított adatok igen hullámzóak. A legkevésbé (42,9%-ban) a húsz- és ötvenezer fő közötti településen működő intézmények, míg leginkább (68,8%-ban) az ötven- és százezer fő közötti lélekszámú települések intézményei jelentik be lakóikat az intézmény címére.

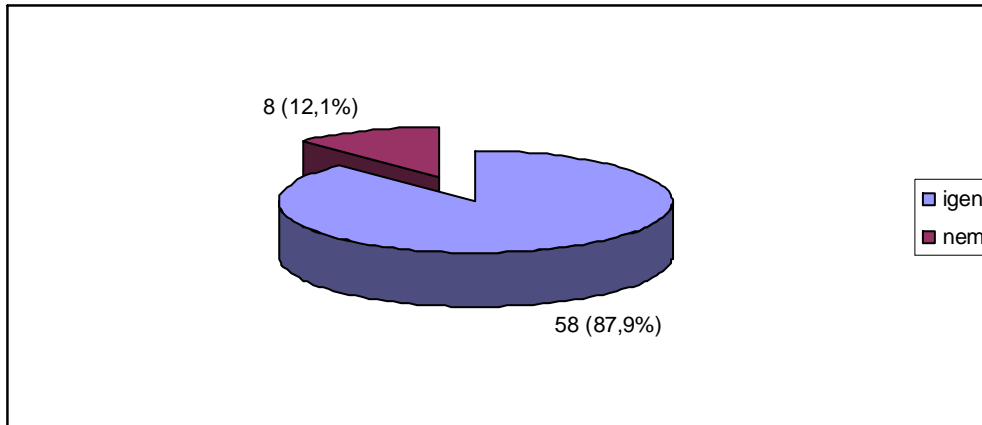
A fenntartó szervezeti formája szerint csoportosított adatokból az derül ki, hogy a gazdasági társaságok által fenntartott intézmények kivétel nélkül bejelentik a lakókat, ellenben az egyházi fenntartású intézmények esetében csak egyharmaduk.

Ez esetben az alapkérdésen túl felvetődik az a kérdés is, hogy ha bejelentik a lakókat, azt **hány nap elteltével** teszik. Erre a kérdésre 9 intézmény nem adott választ. A válaszadók esetében azt tapasztaljuk, hogy legkevesebb 1 nap (5,6%), maximum pedig 30 nap (41,7%) elteltével történik meg a bejelentés. A kapott átlagos érték e kérdésnél 20,4 nap, míg a leggyakrabban megjelölt válasz a 30 nap volt.

VII. Érdekképviselő

A következő fejezetben az érdekképviselő témakörét járjuk körül. Ennek első elemeként rákérdeztünk arra, hogy a megkeresett átmeneti szállásokon **működik-e ellátotti érdekképviselői fórum**. Az e kérdésre kapott válaszokat összesítve a 80. számú ábra mutatja.

80. számú ábra: Az intézményben működik-e ellátotti érdekképviseleti fórum?

A 80. számú ábra alapján elmondhatjuk, hogy a válaszadó átmeneti szállások jelentős részében, 87,9%-ában működik ellátotti érdekképviseleti fórum.

Közép-Magyarországon és Közép-Dunántúlon minden intézményben megtaláljuk az érdekképviselet e formáját, ugyanakkor Nyugat-Dunántúlon, Dél-Dunántúlon és Észak-Alföldön 1-1, Észak-Magyarországon 2, végül Dél-Alföldön 3 intézmény is azt válaszolta, hogy nincs ilyen fórum.

A település lélekszáma alapján csoportosított adatok érdekes képet mutatnak. Azt látjuk ugyanis, hogy azok az intézmények, melyekben nem találunk érdekképviseleti fórum, egytől-egyig ötvenezer főnél kisebb lélekszámú településen működnek. Megoszlásuk ugyanakkor nem egyenletes: az öt- és tízezer, valamint a tíz- és húsz ezer fő közötti lélekszámú településen működő intézmények közül 1-1, a húsz- és ötvenezer fő közötti lélekszámú településen működő intézmények közül azonban 6 (28,6%) is jelezte, hogy hiányzik intézményében az érdekképviseletnek ez a formája.

A fenntartó szervezeti formája szerint csoportosított adatok szintén érdekesnek nevezhetők: azok az átmeneti szállások, ahol nincs ellátotti érdekképviseleti fórum, kivétel nélküli települési önkormányzat által fenntartottak.

Arra a kérdésre, hogy **mióta működik az intézményben érdekképviseleti fórum**, 4 átmeneti szállás esetében nincs adatunk (6,9%). A fennmaradó intézmények 22,4%-ában 1999 előtt kezdte meg működését a fórum (legkorábban 1992-ben), 70,7%-ában pedig 2000-ben vagy azt követően. (Ehhez csak megjegyzésként tesszük hozzá azt a korábban már leírt információt, miszerint az intézmények 81,0%-a 1999 előtt kezdte meg működését.)

Arra vonatkozóan is tettünk fel kérdést, hogy **megalakulása óta összesen hány alkalommal ülésezett** az érdekképviseleti fórum. Az 58 intézményből erre a kérdésünkre 52 átmeneti szállás adott választ, miszerint az ülések összesített száma 763, mely átlagosan 14,7, míg

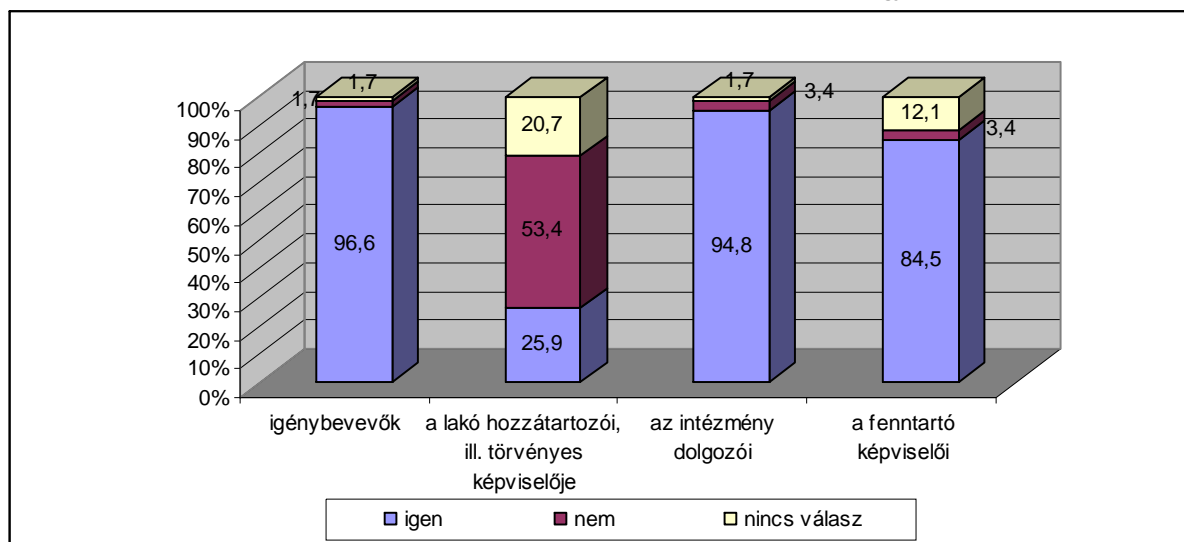
leggyakrabban 0 ülést takar. (A tapasztalt legmagasabb érték 54 ülés volt, egy intézmény esetében.)

Ha ezt a számot ahhoz viszonyítjuk, hogy egyébként az érdekképviseleti fórum hány éve működik, tehát egy kvázi évi átlagos ülésszámot kalkulálunk intézményenként, azt tapasztaljuk, hogy legfeljebb évi 11,7 alkalommal ülésezett egy fórum. Az intézmények 90,0%-ában egyébként ez a kalkulált érték 5 alatt marad.

Ha azt tekintjük, hogy megalakulása óta **hány panasz érkezett az ellátotti érdekképviseleti fórumhoz**, az előbbinél alacsonyabb számot kapunk. Az e kérdésre választ adó 50 intézményben a fórumhoz megalakulása óta összesen 441 panasz érkezett (átlagosan 8,8). A fórumhoz érkező panaszok száma maximum 100 volt (egy intézményben), legkevesebb pedig 0, melyet 22 intézmény jelölt meg (arányuk 44,0%, így egyben ez a leggyakoribb érték is).

Arra vonatkozóan is tettünk fel kérdést, hogy **ki/kik tagjai az érdekképviseleti fórumnak**. A következő ábrában az e kérdésre kapott válaszok összefoglalása olvasható.

81. számú ábra: Az ellátotti érdekképviseleti fórum tagjai

Amint látható a 81. számú ábrából, a legnagyobb arányú jelenlétet az igénybevevők esetében tapasztaljuk, hiszen az intézmények 96,6%-a jelezte, hogy az érdekképviseleti fórumnak a lakók is tagjai. Ezt megközelítő magas arányban vannak jelen a fórumban az intézmény dolgozói. Ettől közel 10,0%-kal maradnak el a fenntartó képviselői, végül a lakó hozzátartozóinak vagy törvényes képviselőjének jelenléte az érdekképviseleti fórumnak csak az intézmények egynegyedében jellemző.

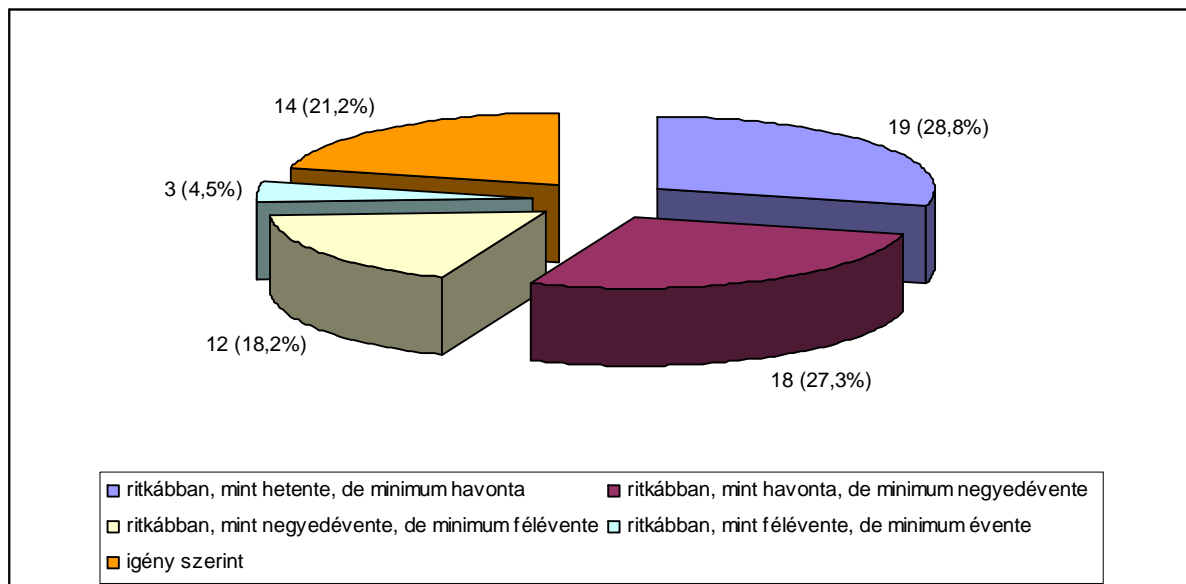
Az intézmények tájékoztatása alapján az érdekképviseleti fórumokban összesen 126 igénybevevő, 16 fő hozzátartozó vagy törvényes képviselő, 67 fő intézményi dolgozó, végül 50 fő fenntartót képviselő személy van jelen.

Ellátotti önkormányzat⁶ a válaszadó 66 intézményből mindössze kettőben működik (3,0%). Közülük az egyik intézmény a Közép-dunántúli, a másik a Dél-dunántúli régióban található, egy tíz- és húszezer, illetve egy húsz- és ötvenezer fő közötti lélekszámú településen. Az egyik válaszadót települési önkormányzat, a másikat többcélú kistérségi társulás működtet.

Az ellátotti önkormányzat az egyik intézményben 2004. óta működik, ám itt még egyetlen ülése sem volt. A másik intézményben azonban a 2007-ben létrejött ellátotti önkormányzat már 3 alkalommal is ülésezett a lekérdezésig.

Lakógyűlést ellenben minden válaszadó átmeneti szálláson gyakorlat szervezni. Ennek gyakoriságát összefoglalóan a 82. számú ábra mutatja.

82. számú ábra: Lakógyűlés szervezésének gyakorisága a válaszadó átmeneti szállásokon

A 82. számú ábra szerint az intézmények valamivel több, mint felében legalább negyedévente összehívják lakógyűlést. Még nagyobb időintervallumot tekintve: az intézmények közel 80,0%-ában évente legalább egyszer szerveznek lakógyűlést, és 21,2% azon intézmények aránya, ahol ez igény szerint történik meg.

A regionális különbségeket nézve, a Közép-dunántúli és a Nyugat-dunántúli régióban a minimum havi rendszerességű lakógyűlés a legjellemzőbb: az első esetben az intézmények 54,5%,

⁶ Az ellátotti önkormányzattal kapcsolatos szabályozást lásd az 1993. III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról 99/A. §-át.

a második esetben 50,0%-a jelölte ezt a választ. A lakógyűlés igény szerinti összehívása pedig az Dél-alföldi régióban működő intézményekre jellemző leginkább (38,5%-ban).

A település lélekszáma mentén csoportosított adatokban egyfajta tendencia fedezhető fel, mely szerint minél nagyobb az intézménynek helyt adó település lélekszáma, annál nagyobb arányban vannak azok, akik minimum havonta összehívják a lakógyűlést, és annál kisebb arányban azok, akik csak igény szerint. Csak a szélső értékeket nézve: az öt- és tízezer fő közötti lélekszámú településen működő intézmények egyikére sem jellemző, hogy minimum havonta összehívna a lakógyűlést, a százezer fő vagy annál nagyobb lélekszámú települések intézményinek azonban 47,1%-ára jellemző ez. A legkisebb településen működő intézmények mindegyike igény szerint szervez lakógyűlést, ám a legnagyobb településen működő intézményeknek már csak 5,9%-ára igaz ugyanez.

Végül a fenntartó szervezeti formája szerint csoportosított adatokból a derül ki, hogy a civil szervezetek által fenntartott intézmények 43,8%-a minimum havonta, míg a többcélú kistérségi társulások által fenntartott intézmények 37,5%-a igény szerint hívja össze ezt a fórumot. Mindkét gyakoriság esetében ez a legmagasabb tapasztalt érték.

Végül e témakörben utolsóként arra kerestük a választ, hogy milyen lehetőségei vannak a lakóknak **problémáik jelzésére** az intézményben. Az e kérdésre kapott adatokat összefoglalóan a 18. számú táblázat tartalmazza.

18. számú táblázat: A hajléktalanok átmeneti szállásain biztosított lehetőségek a felmerülő problémák jelzésére

A probléma jelzésének módja	Átmeneti szállás	
	intézmény	%
panaszláda	12	18,2
intézményvezető felkeresése	64	97,0
bármely munkatárs felkeresése	63	95,5
ellátott jogi képviselő felkeresése	57	86,4
egyéb	11	16,7
A válaszadók összesen	66	100,0

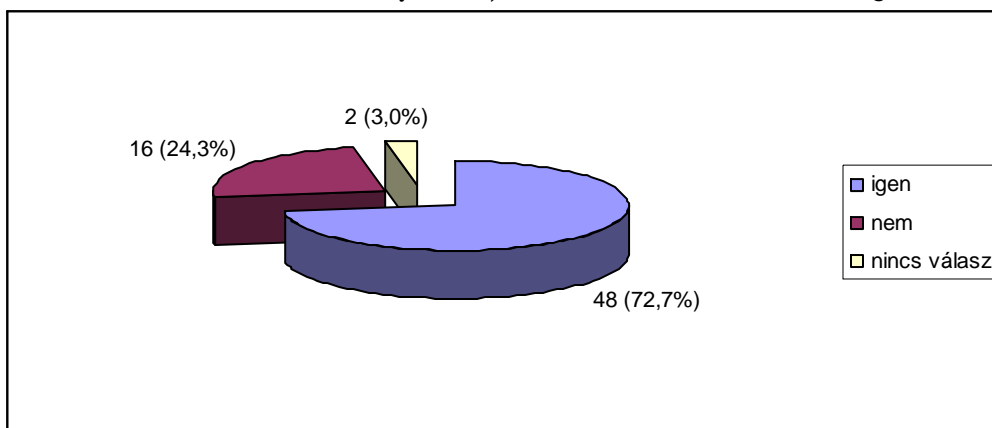
Amint a 18. számú táblázatból is látható, az intézményvezető, illetve a munkatársak felé majdnem minden intézményben élhetnek jelzéssel a lakók, amennyiben problémájuk adódik. Szintén gyakorinak tekinthető az ellátott jogi képviselő felkereshetősége, a panaszláda azonban kevésbé jellemző a válaszadó intézményekre.

Az egyéb kategórián az alábbi válaszokat kaptuk: elégedettségi vizsgálat (kérdőív) kitöltésekor; érdekképviseleti fórum révén, vagy a lakógyűlésen; a fenntartó megkeresésével; a napi megbeszéléseken; a szociális ügyeleten; vagy panaszfüzetben.

VIII. Munkatársak

Bár a munkatársakkal kapcsolatos információkat egy külön tanulmány keretében ismertetjük, pár témát jelen tanulmányban is célunk körüljárni. Például annak kérdését, hogy vajon **az átmeneti szállás vezetője rendelkezik-e szociális szakvizsgával**. Az e kérdésre kapott válaszok összefoglalása a 83. számú ábrában látható.

83. számú ábra: Az intézmény vezetője rendelkezik-e szociális szakvizsgával?

A 83. számú ábra adatai alapján a válaszadó intézmények közel háromnegyedében rendelkezik az intézményvezető szociális szakvizsgával.

A legmagasabb arányt e szempontból az Észak-magyarországi régióban tapasztaljuk, ahol az intézményvezetők 90,0%-a rendelkezik szociális szakvizsgával, a legalacsonyabb arányt pedig Dél-Alföldön, ahol ez az érték 61,5%.

A település nagysága alapján csoportosított adatokból azt mondhatjuk, hogy a legkisebb településeken működő intézmények vezetőinek mindegyike, míg a legnagyobb lélekszámú településeken működő átmeneti szállások vezetőinek 58,8%-a rendelkezik szociális szakvizsgával.

Ha a fenntartó szervezeti formáját nézzük, a legmagasabb arányt a többcélú kistérségi társulásoknál kapjuk (87,5%), a legalacsonyabbat pedig az egyházi fenntartású, illetve a gazdasági társaságok által fenntartott intézmények esetében (66,7%-66,7%).

A munkatársakkal kapcsolatos kérdések között azt is feltettük, hogy az átmeneti szállások a szakmai munka támogatására milyen tevékenységeket biztosítanak. E körben elsőként azt kérdeztük, biztosít-e az intézmény **szupervíziót** a munkatársak részére. E kérdésre a válaszadók valamivel több, mint fele (54,5%-a) válaszolt „igen”-nel, 36,4%-a „nem”-mel, és 9,1% a válaszhiányok aránya.

Erre az esetek felében alkalmanként kerül sor, egyharmadában havonta, 8,3%-ában kéthetente, végül 2,8%-ában hetente.

Az egyes régiók között e téren nem tapasztalunk jelentős különbséget: majdnem minden régióban a szupervíziót biztosító intézmények aránya 50,0% és 57,1% között alakul. Kivétel ez alól a Nyugat-dunántúli régió, melyben az intézmények 83,3%-a, és a Dél-dunántúli régió, ahol viszont csak 37,5%-a biztosítja a szupervíziót a munkatársainak.

A település nagysága szerint csoportosított adatok alapján a legkevésbé a tíz- és húszezer fős településeken működő intézmények körében jellemző a szupervízió (20,0%), míg a leginkább az ötven- és százezer fő közötti lélekszámú települések intézményei körében (75,0%).

A szupervízió biztosítása legkevésbé a civil fenntartású intézmények esetében jelenik meg (43,8%), ugyanakkor a egyházi fenntartású, valamint a gazdasági társaságok által fenntartott átmeneti szállások kétharmadában jellemző.

Szintén körbejártuk az **esetmegbeszélés** kérdését. E támogató tevékenység már sokkal több intézményben van jelen, szám szerint 62 válaszadónál (94,0%), 2 intézményben azonban nincs (3,0%), és 2 intézmény nem adott választ a kérdésre (3,0%).

Az esetmegbeszélés kapcsán a legnagyobb arányban megjelölt válasz a heti vagy annál nagyobb gyakoriság (40,3%). Kéthetente az átmeneti szállások 11,3%-ában, havonta 22,6%-ában, alkalmanként az intézmények 21,0%-ában szerveznek esetmegbeszélést. Az egyéb gyakoriságot egy intézmény jelölte meg (1,6%), és nem adott választ 2 intézmény (3,2%).

Az esetmegbeszélést szervező intézmények aránya kizárólag a Nyugat-dunántúli régióban nem éri el a 90,0%-ot (pontosan 83,3%).

Ugyanez igaz a százezer fős vagy annál nagyobb lélekszámú települések esetében, ahol az esetmegbeszélést szervező intézmények aránya 88,2%.

A fenntartói csoportosítás alapján pedig e kérdésnél a gazdasági társaságok „maradnak el” a többi fenntartótól: az általuk fenntartott intézmények 66,7%-ában van esetmegbeszélés, ez az érték ugyanakkor a többi fenntartói csoportban minimum 90,0%.

A szakmai munka támogatására természetesen **egyéb módok** is adódnak, melyet 10 intézmény is jelzett. E kategóriában az alábbiak találhatóak például: csoportfoglalkozás, stáb-ülés; szakmai műhelyek; tanfolyamok; team megbeszélés. Az egyéb támogató tevékenységekre az esetek felében hetente vagy annál gyakrabban sor kerül.

Végül e kérdéscsoportban igyekeztünk megtudni az intézményektől, hogy munkatársai körében tapasztalható-e a **kiégés** tünetei. Erre az intézmények közel fele (42,4%-a, 28 intézmény) adott igenlő választ, 36 intézmény (54,5%) nem tapasztalja kollégái körében a kiégés tüneteit, és 2 intézmény (3,0%) nem adott a kérdésre választ.

A regionális különbségek e kérdés kapcsán meglehetősen nagyak nevezhetők: míg a Nyugat-dunántúli intézmények kétharmadában tapasztalható a kiégés a munkatársak körében, addig a Közép-dunántúli intézmények esetében ez az arány mindössze 9,1%.

A kiégés tüneteit 26 intézményben összesen 69 munkatárs esetében tapasztalják a válaszadók. Az érintett munkatársak száma egy intézményen belül 1 és 9 fő között mozog.

IX. Az intézmény tárgyi feltételei

E kérdéscsoportban elsőként arra kérdeztünk rá, hogy **az átmeneti szállások épülete/épületei mikor és milyen célból épültek**. Arra a kérdésünkre, hogy az épület mikor épült, 52 intézmény adott választ, melyekből megtudtuk, hogy az intézmények 48,1%-ának épülete (25 intézmény) 1900 és 1950 között, szintén 48,1%-ának épülete 1950 és 2000 között, végül 3,8%-ának épülete (2 intézmény) 2001-ben vagy azt követően épült.

A régiók között e téren újfent jelentős eltérés mutatkozik, hiszen míg pl. Észak-Alföldön egyáltalán nincs olyan intézmény, mely 1950 előtt épült volna, addig Észak-Magyarországon 85,7% az ilyen intézmények aránya. E régióban találjuk azonban az egyik 2001-ben vagy azt követően épült átmeneti szállást is, a másikat pedig a Közép-dunántúli régióban.

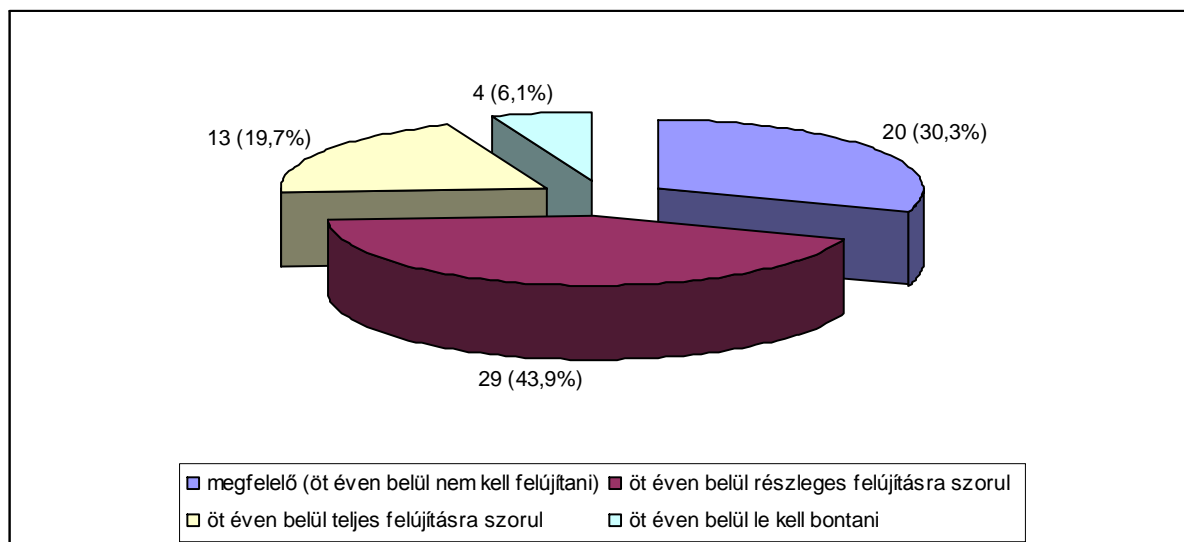
Az egyházi fenntartású intézmények mindegyike 1950 előtt épült, míg a települési önkormányzatok által fenntartott intézményeknek csak 32,0%-a. A legújabb épületek egyébként települési önkormányzat által fenntartott intézményeknek adnak helyt.

Az épületek igen változatos céllal jöttek létre. Az eredetileg hajléktalan emberek ellátására épített épületek száma mindössze 4 (6,4%) e csoportban. Összesen 12 (19,4%) intézmény adta az a választ, hogy eredetileg lakóháznak épült az épület (családi ház, villa, bérlakás stb.), további 6 intézmény (9,7%) egy eredetileg katonai objektumban (pl. laktanya, felvonulási épület stb.) működteti az átmeneti szállást. Az e kérdésre kapott további válaszok igen változatosak: megtaláljuk az iskolát, bölcsődét, irodaházat, raktárt, munkásszállót, műhelyt stb. közöttük. (A részletes válaszokat lásd az 5. számú mellékletben.)

A válaszadók között azonban 7 olyan intézmény is van, melynek nem csak egy épülete van. Egész pontosan: 4 válaszadó két épületben, 3 válaszadó pedig három épületben működik. Ezen épületek között egyetlen egy van, amely még 1950 előtt épült, és kettő olyan, amely 2001-ben vagy azt követően. Ebből a tíz épületből 6 eredetileg is a célcsoport ellátására épült: vagy új épület felhúzásával, vagy a régi épület kibővítésével, átalakításával. További két épület családi háznak épült, egy irodának, egy pedig munkásszállónak.

A következő információ, amit megtudtuk, az **épületek állapotára** vonatkozik. Az összesített adatokat a 84. számú ábra tartalmazza.

84. számú ábra: Az átmeneti szállásoknak helyet adó épületek állapota

A 84. számú ábra adatai alapján az intézmények kevesebb mint egyharmadának az épülete van megfelelő állapotban, közel felének épületét már 5 évben belül részlegesen fel kell újítani. Jelentősnek tekinthető azon intézmények aránya, melyeknek épületét 5 éven belül teljes mértékben fel kell újítani, végül van 4 intézmény, mely 5 éven belül lebontásra kerülő épületben működik.

A megfelelő állapotú intézmények aránya a Közép-magyarországi régióban a legmagasabb: 45,5%, és a Dél-dunántúli régióban a legalacsonyabb: 12,5%. A lebontásra váró épületek közül 1 a Nyugat-dunántúli, 2 a Dél-dunántúli, és 1 a Dél-alföldi régióban található.

Megfelelő állapotú épülettel leginkább az egyházi fenntartású intézmények rendelkeznek (66,7%), a gazdasági társaságok által fenntartott átmeneti szállások épületei között azonban egyáltalán nem találunk ilyet. Az öt éven belül lebontandó épületek közül 3 települési önkormányzat, 1 pedig többcélú kistérségi társulás által fenntartott intézménynek ad helyet.

Az épületek **műszaki állapotának** árnyaltabb megismerése céljából tettünk fel kérdéseket a tetőszerkezetre, nyílászárókra, burkolatokra, valamint a fűtés-, víz-, elektromos- és csatorna-rendszerre vonatkozóan. Az épület műszaki állapotát felmérő kérdésblokkra 1 intézmény (1,5%) egyáltalán nem válaszolt, de az egyes műszaki elemekre vonatkozó kérdéseknél is eltérő számú válasz érkezett, ezért az érvényes válaszok számát minden esetben külön jelezzük.

Az adatbázisban szereplő átmeneti szállásoknak helyet adó épületek **tetőszerkezeteiről** tudjuk, hogy 34,9%-ban (15 intézmény) 1950-ben vagy az előtt készültek (legkorábban 1902-ben),

48,8%-uk (21 intézmény) 1951 és 2000 között, végül 16,3%-uk (7 intézmény) 2001-ben vagy az után (legkésőbb 2006-ban).

A tetőszerkezet felújításáról 32 intézmény számolt be, mely szerint 28,1%-uk 1990 és 2000 között, 71,9%-uk pedig 2001-ben vagy azt követően újította fel az épület ezen részét.

Összesen 63 intézményből érkezett válasz arra vonatkozóan, hogy milyennek ítélik az épület tetőszerkezetének állapotát az adatfelvétel időpontjában. Válaszukat egy hatfokozatú skálán kértük jelölni, ahol a skála 1-es értéke azt jelentette, hogy a tetőszerkezet állapota egyáltalán nem megfelelő, a 6-os értéke pedig azt, hogy a tetőszerkezet állapota teljes mértékben megfelelő. (A jelzett skála értékei minden, később elemzésre kerülő műszaki elem kapcsán azonos jelentéssel bírnak, így ennek ismételt leírásától a későbbiekben eltekintünk.) Nos, a válaszadó intézmények (jelen esetben 63) megközelítőleg fele-fele arányban adtak 3-as vagy annál rosszabb (49,3%), illetőleg 4-es vagy annál jobb (50,7%) értékelést a tetőszerkezet állapotával kapcsolatban. A leggyakrabban megjelölt érték e műszaki elem állapotával kapcsolatosan a 3-as, az átlag pedig 3,8.

A tetőszerkezet állapotára vonatkozó kérdés azt is vizsgálta, vajon mekkora összegbe kerülne a felújítás. Erre a kérdésre 28 intézmény nem válaszolt (43,1%), 15 intézmény azt jelezte, hogy nem szükséges felújítani a tetőszerkezetet (23,1), és 22 intézmény adott összegszerű választ. Ezek alapján a tetőszerkezet felújítására fordítandó legkisebb összeg 100.000 Ft, a legnagyobb összeg 5.000.000 Ft. Átlagosan 2.482.000 Forintba kerülne a felújítás, összesen pedig 54.600.000 Ft-os ráfordítást igényelne.

A nyílászárók elkészültének idejére vonatkozóan 43 intézménytől rendelkezünk adatokkal, melyek szerint 27,9%-ban 1902 és 1950 között, 55,8%-ban 1951 és 2000 között, 16,3%-ban pedig 2001 és 2007 között kerültek beépítésre a nyílászárók a vizsgált intézményekben.

Ezen műszaki elemek felújításáról 26 intézmény közölt információt: egy intézményben nem került sor felújításra, 12 intézményben (46,2%) 1970 és 2000 között zajlott felújítás e téren, 13 intézményben pedig (50,0%) 2002 és 2007 között.

Az előbbi kérdésnél ismertetett skálát alkalmazva e műszaki elemmel kapcsolatosan is: a válaszadók (jelen esetben 62) közel kétharmada (64,5%-a) jelölt 3-as vagy annál rosszabb, és egyharmada (35,5%-a) 4-es vagy annál jobb értéket. A nyílászárók állapotát a válaszadók átlagosan 3,2 pontra ítélték, leggyakrabban pedig a 2-es értéket jelölték meg.

A nyílászárók felújítási költsége legkevesebb 100.000 Ft, legtöbb 300 millió Forintba kerülne. Az átlagos felújítási költség 12 millió 170 ezer Forint, az összes megjelölt költség pedig 377 millió 280 ezer Forint. Ezek az értékek 31 intézmény adatait tartalmazzák. További 9 intézményben nincs szükség a nyílászárók felújítására, 25 intézmény pedig nem adott erre választ.

A **külső és belső burkolatok** elkészültével kapcsolatosan 40 intézmény adott tájékoztatást. E szerint 25,0%-ban 1902 és 1950 között, 55,0%-ban 1951 és 2000 között, végül 20,0%-ban 2001-ben vagy azt követően (legkésőbb 2006-ban) készült el az intézmény burkolása.

A burkolatok felújításáról 37 intézmény szolgáltatott adatot. Közülük 1 intézmény jelezte, hogy még nem voltak felújítva a burkolati elemek, 12 intézmény esetében (32,4%) 1970 és 2000 között, 24 intézményben pedig (64,9%) 2001 és 2007 között.

A külső és belső burkolatot állapotával kapcsolatosan 61 intézmény nyilatkozott. Azt tapasztaltuk, hogy az intézmények 55,7%-a 3-as vagy annál alacsonyabb, és 44,3%-a 4-es vagy annál jobb értéket jelölt meg a burkolatok állapotát illetően.

Végül a felújítási költségek az alábbiaképp alakulnak abban a 32 intézményben, mely e kérdésre választ adott: legkevesebb 400.000 Forint, maximum 15 millió Forintba, átlagosan 3 millió 300 ezer Forintba, és összesen 104 millió 100 ezer Forintba kerülne a burkolatok felújítása a válaszadó intézményekben. Ezen intézményeken túl 7 jelezte, hogy nem szükséges burkolatainak felújítása, 26 intézmény pedig nem válaszolt.

A **fűtésrendszer, illetve a gáz bevezetésével**, kialakításával kapcsolatosan 39 intézmény adataival rendelkezünk. Közöttük mindössze két olyan intézmény van (5,1%), melynek fűtésrendszerét még 1950 előtt (egész pontosan 1930-ban és 1937-ben) alakították ki. A válaszadók kétharmadának azonban 1960 és 2000 között. Végül 28,2% azon intézmények aránya, melyekben a fűtésrendszert 2001-ben vagy azt követően alakították ki.

A felújítással kapcsolatosan 28 válasszal rendelkezünk. Egy intézményben még nem volt felújítva a fűtésrendszer, 12 intézményben 1990 és 2000 között (42,8%), és 15 intézményben (53,6%) 2001 és 2007 között.

A fűtés- és gázrendszer állapotával kapcsolatosan 61 válaszunk van. A már szokásos felosztást alkalmazva: a válaszadók 45,9%-a 3-as vagy annál alacsonyabb, és 54,1%-a 4-es vagy annál magasabb értéket jelölt meg e rendszer állapotával kapcsolatosan. A kapott átlagos érték 3,9, a leggyakoribb érték pedig 3.

A fűtés- és gázrendszer állapotával kapcsolatosan 31 intézmény nem adott választ a felújítás költségeire vonatkozóan, 10 intézmény pedig azt jelezte, hogy nem szükséges a felújítás. A fennmaradó 24 intézményben legkevesebb 50.000 Forintot, legtöbb 300 millió Forintot, átlagosan 14 millió 400 ezer Forintot, összesen pedig 344 millió 750 ezer Forintot emésztene fel a fűtés- és gázrendszer átalakítása.

A **vízrendszer** a válaszadó intézmények (ez esetben 39) 10,3%-ában (4 intézmény) 1912 és 1937 között került kialakításra, 71,8%-ában (28 intézmény) 1955 és 1997 között, végül 17,9%-ában (7 intézmény) 2002 és 2006 között.

Felújítással kapcsolatosan 29 válaszunk van: 1 intézménybe még nem volt felújítva a vízrendszer, 16 intézményben (55,2%) 1980 és 2000 között és 12 intézményben (41,4%) 2001 és 2007 között.

A már eddig is használt 6-os skálán a kapott értékeink (61 válaszadó esetében): 3-as vagy annál alacsonyabb a válaszadók 44,2%-a, 4-es vagy annál magasabb a válaszadók 55,8%-a esetében. A kapott átlagos érték 3,7, a leggyakoribb érték pedig a 4-es.

A vízrendszer felújításának költségeivel kapcsolatosan 28 intézményről nem rendelkezünk adattal, 9 intézményben pedig nem szükséges a felújítás. A fennmaradó 28 intézményben legkevesebb 20.000 Forintba, legtöbb 50 millió Forintba, átlagosan 3 millió 500 ezer Forintba és összesen 97 millió 500 ezer Forintba kerülne, hogy a vízrendszert felújítsák.

Az **elektromos rendszer**rel kapcsolatosan 36 intézménytől van adatunk annak kialakításáról, miszerint 5 intézményben (13,9%) 1910 és 1950 között, 23 intézményben (63,9%) 1955 és 1997 között, végül 8 intézményben (22,2%) 2003 és 2006 között került kialakításra.

Felújításról 28 intézmény számolt be. Közöttük pontosan 50,0% azok aránya, akiknek intézményében 1980 és 2000 között, és 50,0% azok aránya, akiknél 2001 és 2007 között került sor felújításra.

Az elektromos rendszer állapotát tekintve: 62 intézmény válasza alapján e rendszer állapota 53,2%-ban 3-as vagy annál rosszabb, 46,8%-ban 4-es vagy annál jobb. Az átlagos érték ez esetben 3,7 és a leggyakoribb 3.

E rendszer felújításával kapcsolatosan 28 intézmény (43,1%) semmilyen választ nem adott, 6 intézményben pedig (9,2%) nem szükséges felújítás. A fennmaradó 31 intézménynek minimum 50.000 Forintot, maximum 10 millió Forintot, átlagosan 1,4 millió Forintot, összesen pedig 42 millió 100 ezer Forintot kellene az elektromos rendszer felújítására költenie.

Végül e kérdéscsoportban utolsóként a **csatornarendszer** állapotát jártuk körül. A válaszadók száma 33, amennyiben a csatornarendszer kialakításának idejét nézzük. Ezen intézmények 9,1%-ában (3 intézmény) 1912 és 1950, 75,7%-ában (25 intézmény) 1955 és 1997, végül 15,2%-ában (5 intézmény) 2003 és 2006 között alakították ki a csatornarendszert.

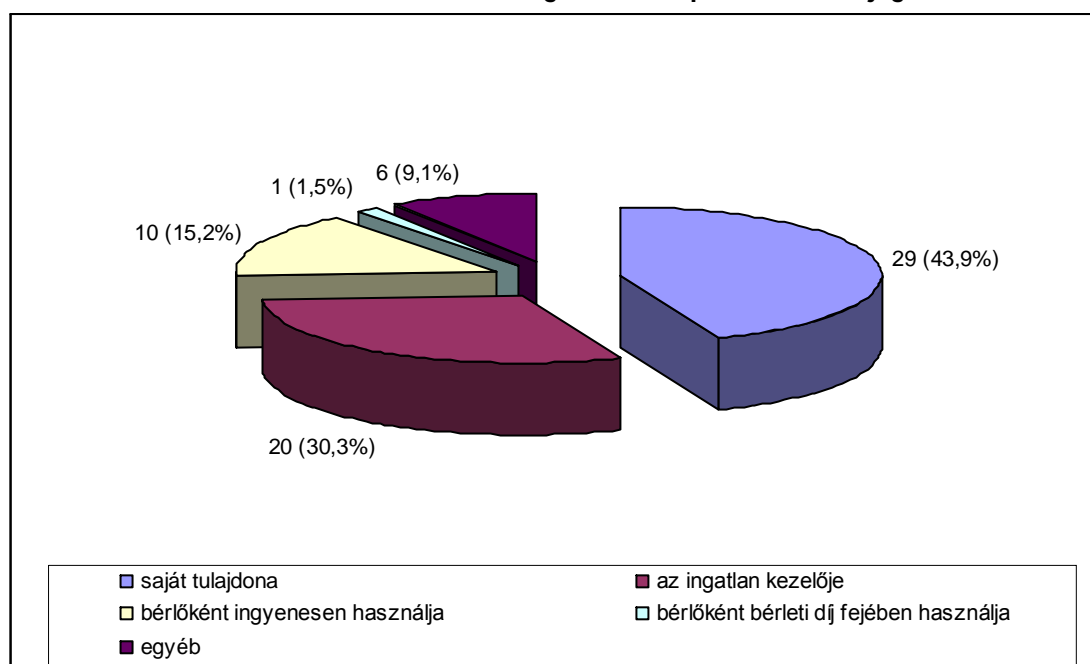
Felújításról ez esetben 22 intézmény szolgáltatott információt: közülük 1 intézményben még nem volt felújítás, 14 intézményben (63,7%) 1970 és 2000 között, 7 intézményben pedig (31,8%) 2003 és 2007 között került sor a csatornarendszer felújítására.

E műszaki elem állapotát a válaszadó intézmények (60) 46,6%-a 3-asra vagy annál rosszabbra, 53,4%-a 4-esre vagy annál jobbra értékelte. Átlagosan 3,7 pontot, leggyakrabban pedig 2 pontot kaptunk.

A csatornarendszer felújításával kapcsolatosan 33 intézmény (50,8%) nem nyilatkozott, 9 intézményben pedig (13,8%) nem szükséges a felújítás. A fennmaradó 23 intézményben a csatornarendszer felújítására fordítandó összeg legkevesebb 10.000 Forint, maximum 50 millió Forint, átlagosan 4 millió 200 ezer Forint, végül összesen 95 millió 500 ezer Forint.

A következő kérdés arra vonatkozott, hogy az átmeneti szállás milyen jogcímen használja azt az épületet, amelyben működik. Az e kérdésre kapott válaszok összefoglalását a 85. számú ábra tartalmazza.

85. számú ábra: Az átmeneti szállások megoszlása az épület-használat jogcíme szerint

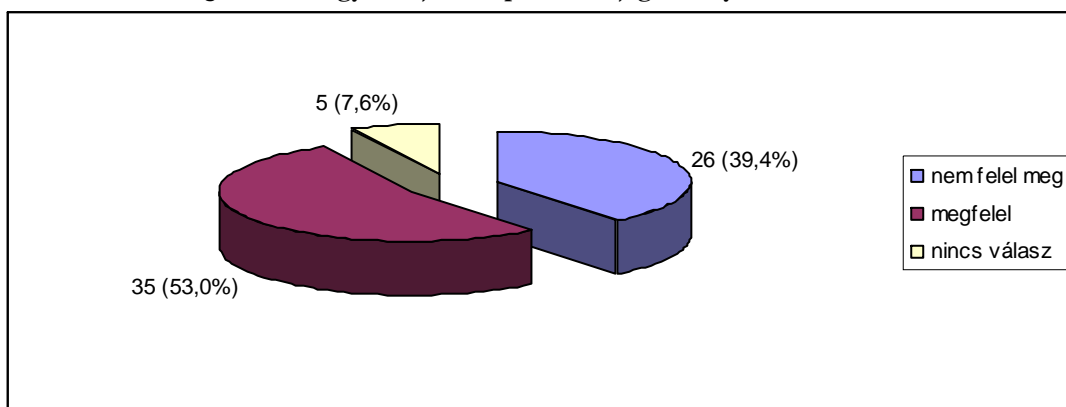
A 85. számú ábra adatai szerint az a legjellemzőbb, hogy az intézmény saját tulajdonú épületben működteti az átmeneti szállást. A válaszadók közel egyharmada az ingatlan kezelője, 15,2%-a pedig bérliként ingyenesen használhatja az épületet. Bérleti díjat mindössze egy válaszadónak kell fizetnie. Egyéb jogcímet (pl. tulajdonszerzés folyamatban, haszonélvezeti jog, adomány stb.) pedig 6 intézmény esetében tapasztaltunk.

A tárgyi feltételek között kérdeztünk rá továbbá a jogszabály által előírt helyiségek meglétére és azok nagyságára.

Elsőként az **egy főre jutó lakóterületet** vizsgáljuk, azaz azt, hogy hogyan alakul a felmérésben szereplő intézmények körében a jogszabály által előírt minimum 4 m² lakóterület. A

vonatkozó kérdésekre 61 intézmény válaszolt, melynek alapján az átmeneti szállásokon az átlagos egy főre jutó lakóterület $4,3 \text{ m}^2$. (Az értékeket intézményenként a lakószobák összes alapterülete és a működési engedélyben szereplő férőhelyszámból számítottuk.) A legkisebb tapasztalt érték az egy főre jutó lakóterület kapcsán $1,6 \text{ m}^2$, a legnagyobb $9,1 \text{ m}^2$. A válaszadók megoszlása a szerint, hogy intézményükben megvan-e az egy főre jutó minimum 4 m^2 a 86. számú ábrában látható. (Ez esetben az egy főre jutó lakóterületet a lakószobák összes alapterülete és az intézmény engedélyezett férőhelyszáma alapján számítottuk.)

86. számú ábra: Megfelel-e az egy főre jutó alapterület a jogszabály által előírt minimum 4 m^2 -nek?

A 86. számú ábra adataiból látható, hogy az intézmények valamivel több, mint fele teljesíti a minimum lakóterületre vonatkozó előírást, ugyanakkor 39,4%-a nem, és 7,6%-ukról nem rendelkezünk a vonatkozó adatokkal.

Ha a vizsgált információt regionálisan nézzük, azt tapasztaljuk, hogy legnagyobb arányban a Közép-magyarországi intézmények felelnek meg a vonatkozó előírásnak: 72,7%-uk esetében az egy főre jutó lakóterület eléri vagy meghaladja a 4 m^2 -t. A Nyugat-dunántúli régióban ugyanakkor, ahol e szempontból a legalacsonyabb arányt tapasztaltuk, ez csak az intézmények egyharmadáról mondható el.

A település lélekszáma mentén csoportosított adatok igen hullámzóak, bár az ingadozás 305,0%-on belül marad. Azt mondhatjuk el, hogy a legkevésbé azokban az intézményekben éri el az egy főre jutó lakóterület nagysága az jogszabályban előírt mértéket, amelyek ötven- és százezer fő közötti lélekszámú településen működnek (arányuk 25,0%), míg leginkább azok az intézmények felelnek meg ezen elvárásnak, melyek húsz- és ötvenezer fő közötti lakosság számú településen található (arányuk 52,4%).

Végül a fenntartók közötti különbség még ennél is kisebb: legkevésbé az egyházi fenntartású, illetőleg a gazdasági társaságok által fenntartott intézmények felelnek meg a minimum 4 m^2 -es lakóterület elvárásnak (mindkét fenntartó esetében 33,3% a „megfelelő” intézmények

aránya), leginkább pedig a civil fenntartású intézmények (köztük 43,8% a „megfelelő” intézmények aránya).

A vonatkozó jogszabály azt is előírja, hogy az átmeneti szálláson **egy lakószobában maximum 15 fő helyezhető el**. Arra a kérdésünkre, hogy hány darab ágy van abban a szobában, ahol a legtöbb ember lakik, minden intézmény adott választ. Ezek szerint az egy szobában elhelyezett személyek legmagasabb száma átlagosan 7,7 fő. E szempontból 65 intézmény megfelel a jogszabálynak, és mindössze egy olyan válaszadónk volt, aki esetében a legtöbb elhelyezett ágy száma 18.

Erről az intézményről tudjuk, hogy a Dél-alföldi régióban működik, százezer fős vagy annál nagyobb településen, és fenntartója települési önkormányzat.

Az eddig is idézett jogszabály azt is előírja, hogy tizenöt lakóra legalább egy **zuhanyzó** és illemhely kell, hogy jusson. A zuhanyzók és kádak szempontjából azt tapasztaltuk, hogy mindössze 2 intézmény nem felel meg ennek az elvárásnak: az egyikben 19, a másikban 20 fő használ egy zuhanyzót/kádat. Az átlagos értékünk ez esetben 8,2.

A jogszabály elvárásait e szempontból nem teljesítő intézmények a Nyugat-dunántúli és az Észak-magyarországi régióban találhatók, húsz- és ötven, illetőleg ötven- és százezer fő közötti településen, és mindkettő fenntartója települési önkormányzat.

Az **illemhelyek** szempontjából adataink egyeznek az előzőekben leírtakkal, azaz ez esetben is két olyan intézmény van, mely nem teljesíti az egy illemhelyre jutó lakók maximum számára vonatkozó előírást. (Ennél a helyiségnél azt tapasztaljuk, hogy átlagosan 8,5 fő használt egy illemhelyet.)

A jogszabályi előírásokat nem teljesítő intézmények a Közép-magyarországi, illetve a Nyugat-dunántúli régióban találhatók, ötven- és száz, illetve százezer fős vagy annál nagyobb településen. Az egyik intézményt települési önkormányzat, a másikat pedig civil szervezet tart fenn.

Az adatbázisunkban szereplő intézmények 92,4%-ában (61 intézményben) van **közösségi együttlétre szolgáló helyiség**, 7,6%-ában pedig (5 intézmény) nincs.

A közösségi helyiséggel nem rendelkező intézmények közül 1-1 a Közép-magyarországi, az Észak-magyarországi és a Dél-alföldi régióban, 2 intézmény pedig a Dél-dunántúli régióban található. Egy közülük húsz- és ötvenezer, 2 intézmény ötven- és százezer, és további 2 intézmény százezer fős vagy annál nagyobb lélekszámú településen működik. Ezen intézmények

közül 3 fenntartója települési önkormányzat, és 1-1 intézményt gazdasági társaság, illetőleg civil szervezet tart fenn.

Bentlakásos intézményekről lévén szó, rákérdeztünk, hogy az átmeneti szállásokon található-e **intimszoba**. Erre a kérdésünkre mindössze 4 intézmény (6,1%) válaszolt „igen”-nel, 62 intézmény azonban „nem”-mel (93,9%).

Az intimszobát fenntartó intézmények közül kettő a Közép-magyarországi, 1-1 pedig a Dél-dunántúli és az Észak-alföldi régióban található. Egy-egy intézménynek tíz- és húsz, illetve ötven- és százezer fő közötti lélekszámú település, míg kettőnek százezer fős vagy annál nagyobb lélekszámú település ad helyet. Elmondhatjuk továbbá, hogy mind a 4 intézmény fenntartója települési önkormányzat.

Betegek elkülönítésére szolgáló helyiség az intézmények háromnegyedében található, 24,2%-ában (16 intézmény) nem.

A betegszobát is fenntartó intézmények legmagasabb arányban Észak-Magyarországon és Észak-Alföldön található: itt minden intézményben megtaláljuk ezt a helyiséget. A Nyugat-dunántúli intézményeknek ellenben csak a felében.

A település lélekszáma mentén csoportosított adatok igen hullámzóan alakulnak. Itt is csak a szélső értékeket jelölve: legkisebb arányban az ötven- és százezer fő közötti lélekszámú településeken működő intézményeknél (62,5%), míg legnagyobb arányban (94,1%) a százezer fős vagy annál nagyobb lélekszámú településeken működő intézményekben van betegek elkülönítésére szolgáló helyiség.

Az egyházi fenntartású, valamint a gazdasági társaságok által fenntartott intézmények mindegyikében megtaláljuk ezt a helyiséget, a civil fenntartású intézményekben azonban csak 68,8%-ában.

Végül **étel melegítésére, elfogyasztására** szolgáló helyiség 2 intézmény (3,0%) kivételével minden válaszadónál megtalálható (97,0%).

E két intézmény közül az egyik a Dél-dunántúli, a másik az Észak-magyarországi régióban működik, ötven- és százezer fő közötti lélekszámú településen, és mindkettő fenntartója települési önkormányzat.

A felmérésben szereplő intézmények 87,9%-ától (58 intézmény) kaptunk arra vonatkozó információt, hogy milyen **szolgáltatások és helyiségek** található az éjjeli menedékhelyeken,

amelyeket a lakók önállóan, külön szervezés nélkül is igénybe vehetnek. Erről nyújt tájékoztatást a 20. számú táblázat. (Több válasz megjelölése is lehetséges volt.)

20. számú táblázat: A lakók által önállóan igénybe vehető szolgáltatások / helyiségek

A szolgáltatás/helyiség megnevezése	Adott szolgáltatást / helyiséget megjelölő intézmények	
	száma	aránya (%)
büfé	1	1,7
étel-, italautomata	15	25,9
szórakoztató eszközök (pl. csocsó, ping-pong)	46	79,3
nyilvános telefonfülke	9	15,5
postaláda	12	20,7
internet	30	51,7
könyvtár	36	62,1
kápolna, imaterem	2	3,4
egyéb	14	24,1

A 20. számú táblázat adatai alapján az intézmények több mint háromnegyedében a lakók rendelkezésére állnak különböző szórakoztató eszközök, közel kétharmadában könyvtár, és az intézmények több mint felében a lakók önállóan használhatnak számítógépet internetezés céljából. A válaszadók egynegyedében található étel- vagy italautomata, illetőleg egyéb helyiség vagy szolgáltatás. Az egyéb válaszok között pl. az alábbiak szerepeltek: konditerem; mosókonyha szárítógéppel; napilap, hirdetési újság, televízió; sportpálya, park; kerti grillező-szalonnasütő; kreatív szoba; konyha; varrógép használata.

X. Az intézmény költségvetése

A pénzügyi vonatkozású kérdések között elsőként arra kerestük a választ, hogy a felmérésben szereplő intézmények **mekkora összegből gazdálkodtak a 2006-os költségvetési évben**. E kérdés kapcsán 49 intézménytől rendelkezünk információval, melyek szerint legkevesebb 6 millió Forint, legtöbb 150 millió Forint, átlagosan 32 millió Forint és összesen 1 milliárd 566 millió Forint volt az a keret, melyből az intézmények gazdálkodhattak a 2006. évben.

Nem csak a 2006. évben rendelkezésre álló összegre kérdeztünk rá, hanem arra is, hogy **ez a keret milyen forrásokból, milyen arányban tevődött össze**. Erre a kérdésünkre 50 intézmény (75,8%) adott választ.

Az adatok szerint az állami normatív hozzájárulás aránya a 2006. évi gazdálkodási keretben 0% és 99,0% között mozog, azaz igen változatosan alakul. (Mindkét szélső értéket egyébként 1-1 intézmény jelölte meg.) Átlagosan e forrás aránya 69,7% volt a válaszadó

intézményekben. (Arra a kérdésre, hogy az intézmény hány százalékát kapta meg a neki járó állami normatív hozzájárulásnak a 2006. évben, összesen 49 intézmény adott választ, amely egytől-egyik 100,0%-ot takart.)

Önkormányzati támogatást 15 intézmény (30,0%) egyáltalán nem kapott, 1 intézmény azonban (2,0%) 99,0%-ban ebből a keretből gazdálkodott. Átlagos értékünk ez esetben 17,9%.

A térítési díjak aránya a 2006. évi gazdálkodási keretben 0% (3 intézmény esetében, arányuk 6,0%) és 16,0% (1 intézménynél, aránya 2,0%) mozgott. A térítési díj átlagosan a gazdálkodási keret 5,9%-át tette ki.

Saját alapítvány, egyesület vagy gazdasági társaság tevékenységéből származó bevétellel összesen 7 válaszadó rendelkezett. Esetükben a 2006. évben e bevétel aránya 4,0% és 11,0% között mozgott, átlagosan pedig 1,1%-ot tett ki.

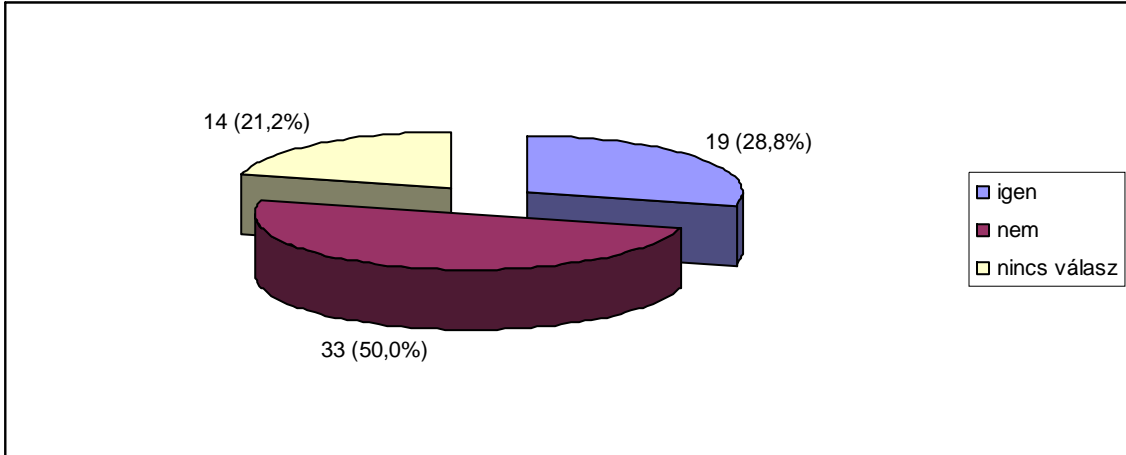
Pályázati forrásból származó pénzüsszeg a válaszadók 42,0%-a (21 intézmény) esetében volt jelen a bevételek között. E forrás aránya 1,1% és 36,0% között alakult, átlagosan pedig 3,6%-ot jelentett.

Adomány mindössze 10 (20,0%) intézmény 2006. évi bevételei között jelent meg. Ennek aránya 1,0% (3 intézmény esetében, arányuk 6,0%) és 20,0% között alakult (1 intézménynél). Az adományok aránya átlagosan 0,9% volt a válaszadók körében.

Végül egyéb bevételről 5 intézmény számolt be (10,0%). Ennek aránya 2,0% és 22,0% között alakult, átlagosan pedig 1,0%-ot jelentett. Az itt felsorolt bevételek nevezetesen: 2005. évi pénzmaradvány; egyházi kiegészítő támogatás (2 intézménynél); külföldi támogatás; munkaügyi bértámogatás.

A bevételekhez kapcsolódó kérdés az is, hogy a felmérésben szereplő átmeneti szállások a jelenlegi (lekérdezéskori) **bevételi forrásaikból optimálisan** (azaz az igényeknek megfelelően) **tudnak-e működni**. Az e kérdésre kapott válaszokat a 87. számú ábra szemlélteti.

87. számú ábra: Az átmeneti szállás jelenlegi bevételi forrásaiból optimálisan tud-e működni?

Látható a 87. számú ábrából, hogy a válaszadó intézmények kevesebb mint egyharmada itéli úgy, úgy optimálisan tud működni abból az összegből, mely a rendelkezésére áll. Ugyanakkor 50,0% azok aránya, akik szerint nem elegendő ez az összeg, és 21,2% a választ nem adó intézmények aránya.

E téren jelentős regionális eltérések tapasztalhatók. Közép-Magyarországon például az intézményeknek mindössze 9,1%-a válaszolta azt, hogy működése optimálisan biztosítható a rendelkezésére álló összegből, a Nyugat-dunántúli régióban azonban az intézmények 66,7%-a.

E szempontból a legkisebb településeken működő intézmények mindegyike úgy látja, működésük optimálisan fenntartható a rendelkezésre álló forrásokból, ám ugyanezt a tíz- és húszezer fő közötti lélekszámú településeken működő intézményeknek már csak 10,0%-a mondta.

Az egyházi fenntartású, illetve a többcélú kistérségi társulások által fenntartott intézmények közül egy sem válaszolta azt, hogy optimális működése biztosított lenne a jelenlegi forrásokból, a gazdasági társaságok által fenntartott intézmények azonban jellemzően elégedettek, hiszen kétharmaduk „igen” választ jelölt e kérdésre.

Az e kérdésre „nem” választ adó intézmények közül 27 azt is jelezte, hogy **hány százalékkal kellene intézményük bevételeit növelni** ahhoz, hogy az átmeneti szállás optimálisan, azaz az igényeknek megfelelően tudjon működni. A legkisebb érték, amit kaptunk 10,0% volt, melyet 2 intézmény jelölt meg (7,4%), a legmagasabb érték pedig 100,0% (ezt 1 intézmény jelezte). A 27 válaszadó esetében összesítve átlagosan 26,9%-kal lenne szükséges a bevételeket növelni az optimális működés biztosítása érdekében.

A felmérésben szereplő átmeneti szállások mindegyikében kell **tértési díjat** fizetnie a lakóknak. Ennek összesen 36 intézményben (54,5%) egységes, 30 intézményben (45,5%) pedig nem egységes.

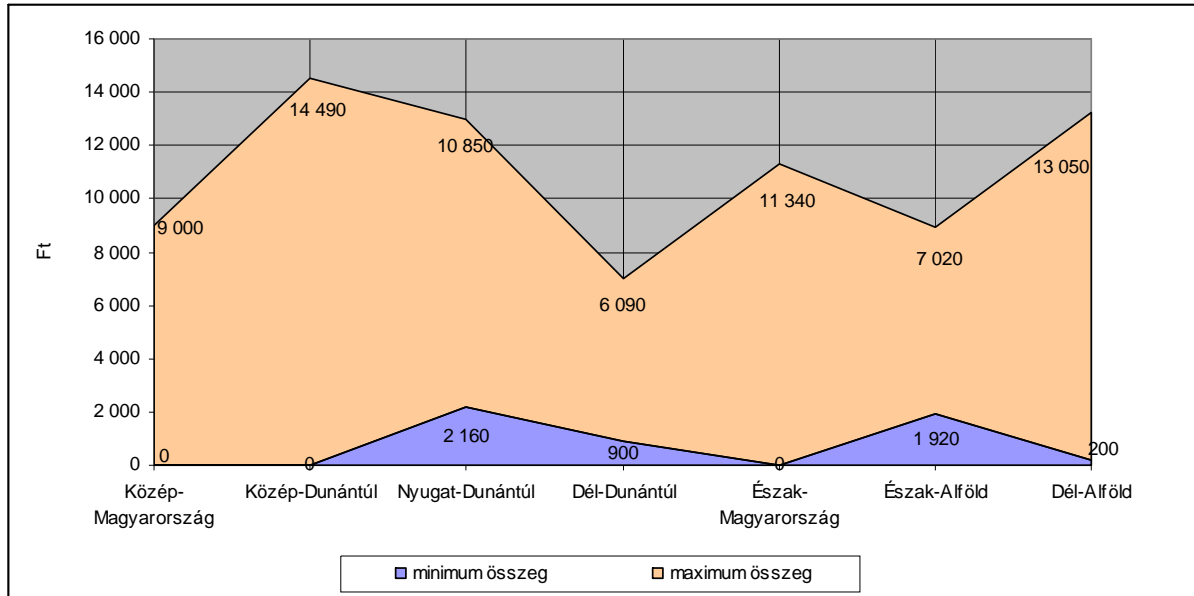
Egységes térítési díjakat legnagyobb arányban a Közép-magyarországi régióban találunk, az itteni intézményeknek ugyanis 90,9%-a nem differenciálja a térítési díjakat. A Dél-Dunántúlon ezen intézmények aránya ugyanakkor mindössze 25,0%.

A térítési díj leginkább az egyházi fenntartású intézményekben (66,7%), legkevésbé pedig a gazdasági társaságok által fenntartott intézményekben (33,3%) egységes.

Abban a 30 intézményben, amelyben a térítési díj összege nem egységes, jellemzően (77,3%-ban, 22 int.) a lakó jövedelme alapján kerül meghatározásra a fizetendő összeg. A fennmaradó 8 intézményben eltérő a gyakorlat: van, ahol az határozza meg, hogy a lakó betöltötte-e már a 18. életévét; van olyan intézmény, ahol a dolgozók, illetve a nyugdíjasok között tesznek különbséget e téren; van, ahol az öregségi nyugdíjminimumhoz igazítják; akad olyan intézmény, amely további szociális szempontokat vesz figyelembe; van olyan, amely az intézményben eltöltött időt veszi alapul; végül van olyan válaszadó, amely az intézmény kiadásából levonja a normatív állami támogatás összegét és a fennmaradó részt osztja fel a lakók között.

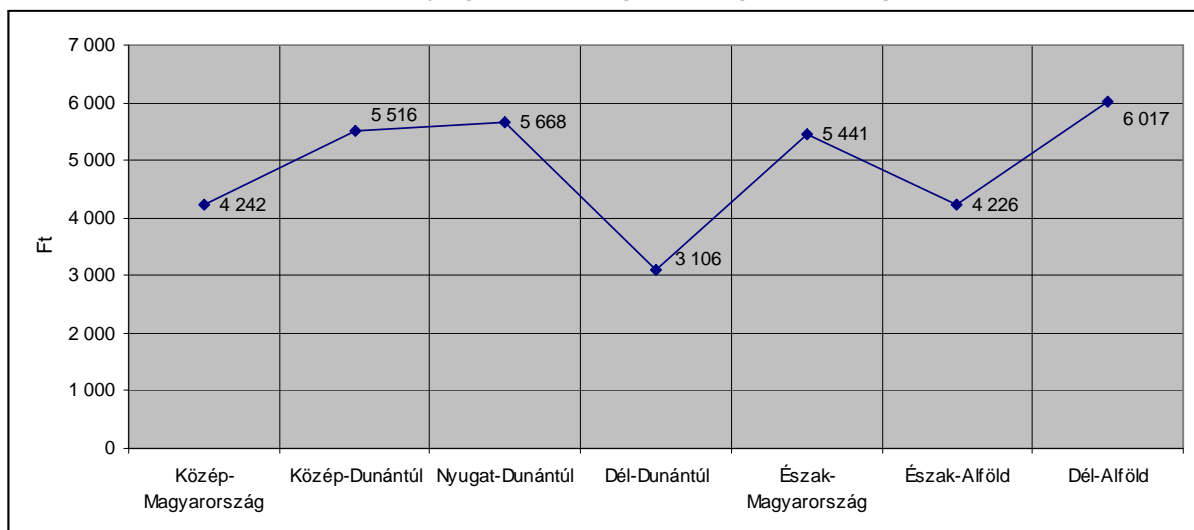
A térítési díjjal kapcsolatosan természetesen fontos kérdés, hogy mennyi az a legkisebb és legnagyobb összeg, amit havonta egy személynek ki kell fizetnie. A **térítési díj legkisebb összegére** vonatkozóan 61 intézménytől kaptunk választ. Ezen adatok alapján a térítési díj legkisebb összegének minimális értéke 0 Ft, legmagasabb értéke pedig 14.490 Ft., tehát van olyan intézmény, ahol minimum ezt az összeget kell kifizetni havonta egy személynek. A térítési díj legalacsonyabb összegének átlaga a válaszadó intézményekben 4976 Forint. A térítési díj legkisebb összegére vonatkozóan bővebb tájékoztatást ad a 88. számú ábra, melyben az adatokat regionálisan ismertetjük.

88. számú ábra: A térítési díj legkisebb összegének alsó és felső határa regionális bontásban

A 88. számú ábrából jól látható, hogy a Közép-magyarországi, a Közép-dunántúli, illetve az Észak-magyarországi régióban előfordul, hogy a lakóknak nem kell térítési díjat fizetnie, hiszen a térítési díj legkisebb összege 0 Ft. Ugyanakkor a Közép-dunántúli régióban tapasztaljuk a legnagyobb különbséget az alsó és felső értékek között, azaz e régióban találjuk azt az intézményt is, amely legkevesebb 14.490 Ft-ot is elkér a lakóktól. A maximum összeg legalacsonyabb értékét a Dél-dunántúli régióban találjuk. Ha a térítési díj legkisebb összegének átlagos értékeit tekintjük, az alábbiakat tapasztaljuk (lásd 89. számú ábra).

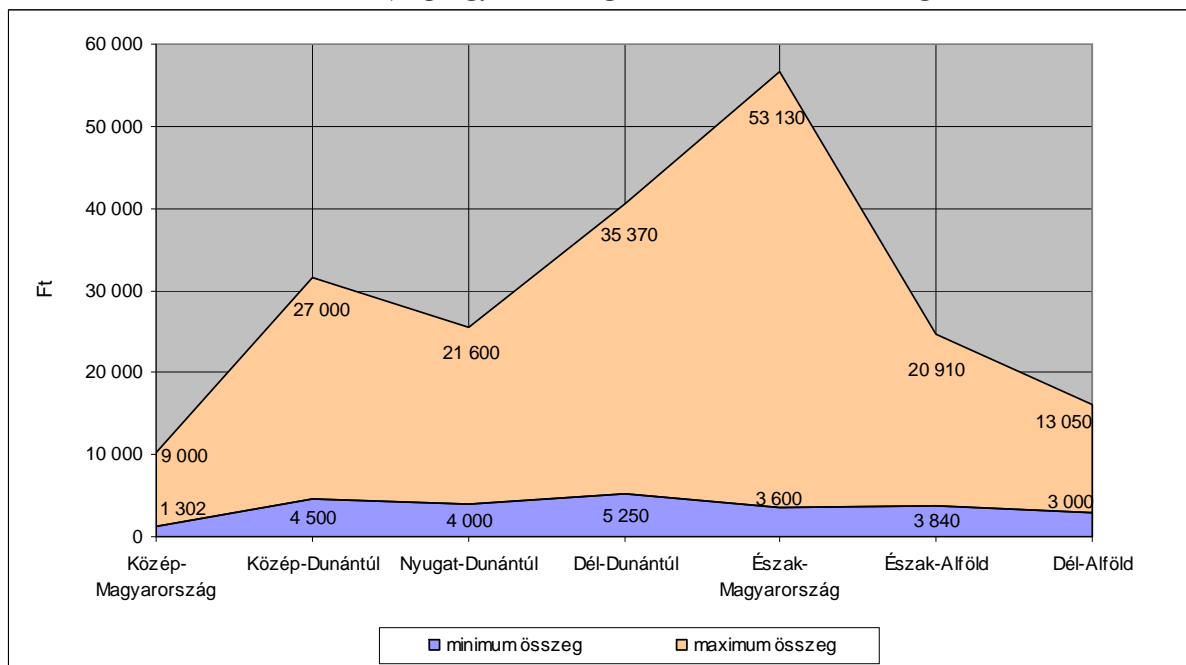
89. számú ábra: A térítési díj legkisebb összegének átlagos értéke regionális bontásban

Tehát a térítési díj legkisebb összegének átlagos értéke a Dél-dunántúli régióban a legalacsonyabb (3106 Ft), míg a Dél-alföldi régióban a legmagasabb (6017 Ft).

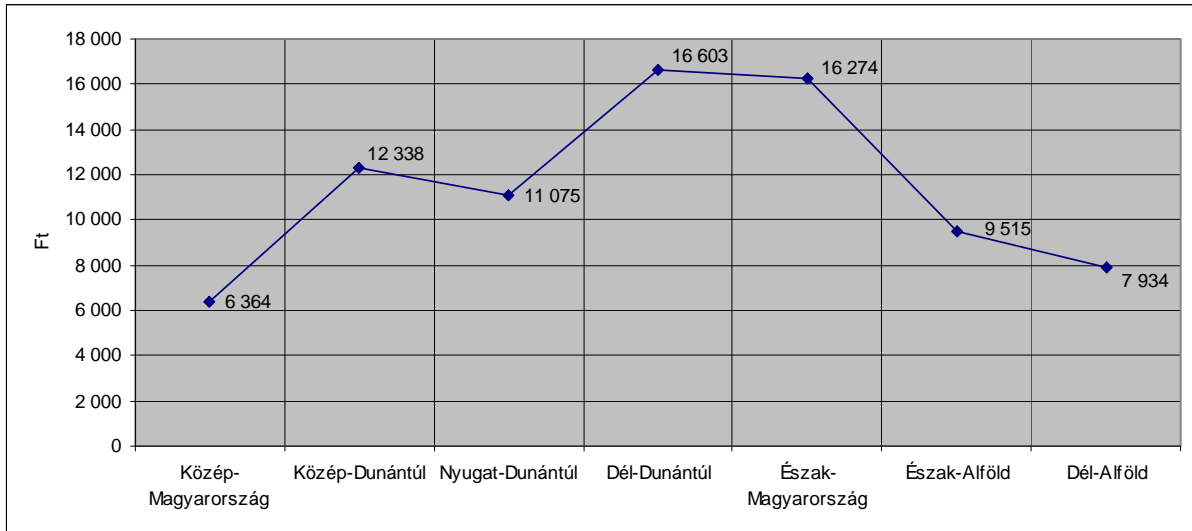
A **térítési díj legnagyobb összege** adataink szerint legkevesebb 162 Ft, legtöbb 53.130 Ft havonta, személyenként. Az e kérdésre is választ adó 59 intézmény átlagában legfeljebb 10.438 Forintot kell havonta fizetnie egy lakónak térítési díjként. A regionális különbségeket ezen összegnél a 90. számú ábra mutatja be.

90. számú ábra: A térítési díj legnagyobb összegének alsó és felső határa regionális bontásban

A 90. számú ábrából jól látható, hogy Közép-Magyarországon mindent egybevéve legfeljebb 9.000 Forintot kérnek el a lakóktól az átmeneti szálláson havonta, térítési díj gyanánt, tehát e szempontból egyértelműen e régióban jelenti e legkisebb terhet a lakóknak az átmeneti szállás kifizetése. Ehhez képest rendkívül magas maximális díjat találunk az Észak-magyarországi régióban, mely régióban egyben a legnagyobb a különbség is a térítési díj maximális összegének legkisebb és legnagyobb értéke között. Ezúttal is megvizsgáltuk az átlagos értékeket, melyeket a 91. számú ábra mutat be.

91. számú ábra: A térítési díj legnagyobb összegének átlagos értéke regionális bontásban

A 91. számú ábra alapján tehát a havonta fizetendő térítési díj maximális összegének átlagos értéke a Közép-magyarországi régióban a legalacsonyabb, a Dél-dunántúli és Észak-magyarországi régiókban pedig a legmagasabb.

A térítési díj mértéke más szempontból is megközelíthető, nevezetesen, hogy a lakó jövedelmének mekkora hányadát teszi ki. Az erre vonatkozó adatokat 1716 fő esetében ismerjük, ezt foglalja össze a 21. számú táblázat.

21. számú táblázat: A térítési díj mértéke a lakó jövedelméhez viszonyítva

Személyi térítési díj mértéke	Hány fő esetében?	%
a lakó jövedelmének több, mint 80%-a	2	0,1
a lakó jövedelmének 80%-a	22	1,3
több, mint a lakó jövedelmének 60%-a, de kevesebb, mint 80%-a	1	0,1
a lakó jövedelmének 60%-a	17	1,0
kevesebb, mint a lakó jövedelmének 60%-a	1 556	90,7
nem fizet térítési díjat	118	6,9
Összesen	1 716	100,0

A 21. számú táblázat alapján elmondhatjuk, hogy a legjellemzőbb, hogy a lakó jövedelmének kevesebb, mint 60,0%-át fordítja az átmeneti szállás térítési díjára. Láthatjuk azt is, hogy 118 lakó (a válaszadók 6,9%-a) egyáltalán nem fizet térítési díjat az e kérdésre is választ adó 52 intézményben.

A felmérésben szereplő átmeneti szállások 63,6%-ában (42 intézmény) végeznek **értékelést a szakmai munka eredményességére vonatkozóan**. További 22 intézményben (33,3%) azonban nem, és 2 intézmény (3,0%) nem adott erre a kérdésre választ.

Regionálisan vizsgálva azt mondhatjuk, hogy legkevésbé a Nyugat-dunántúli intézményekre jellemző, hogy értékeljék munkájukat, ugyanis mindössze egyharmaduk jelezte ezt. A Dél-Dunántúlon azonban az intézmények háromnegyedében folyik valamilyen értékelés a szakmai munka eredményessége tekintetében.

A település lélekszáma mentén csoportosított adatokban a fentihez hasonló nagyságrendű eltérés nem mutatkozik. Azt ugyanakkor elmondhatjuk, hogy a település lélekszámának növekedésével emelkedik azon intézmények aránya, melyek értékelik saját munkájukat. Míg ugyanis a legkisebb településeken a válaszadók 50,0%-a, addig a legnagyobb településeken már 76,5%-a végez valamilyen értékelés a szakmai munka eredményességére vonatkozóan. (E tendencia alól az ötven- és százezer fős településeken működő intézmények képeznek kivételt, mert esetükben némi visszaesés tapasztalható: a húsz- és ötvenezer fő közötti lélekszámú településen működő intézmények 61,9%-a, az ötven- és százezer fős településen működő intézményeknek már csak 56,3%-a végez értékelést.)

A fenntartó szervezeti formája szerint csoportosított adatokból az derül ki, hogy az egyházi fenntartású szervezetek mindegyike értékeli saját szakmai tevékenységét, a többi fenntartó esetében azonban ezen intézmények aránya 61,1% és 66,7% közötti, tehát jelentős különbség a másik négy fenntartói csoport esetében nincs.

Az értékelés módszerére nyitott kérdés formájában kérdeztünk rá. A válaszok alapján kiderül, hogy igen változatos módszerekkel zajlik az értékelés az intézményekben és jellemzően több módszer kombinálódik. Nem találtunk egyetlen olyan értékelési eljárást sem, mely a válaszadók nagyobb részére jellemző lenne, ezért válaszaikat a 6. számú mellékletben mutatjuk be.

Azzal kapcsolatosan, hogy **milyen gyakorisággal végeznek értékelést**, 32 intézménytől van adatunk. A kérdést nyitott formában tettük fel, így természetesen egy-egy intézmény többféle választ is megadhatott. Ezek szerint jellemzően (12 válaszadónál, 37,5%) évente kerül sor az ellenőrzésre. Félévente történik értékelés 6 intézményben (18,8%), negyedévente 9 intézményben (28,1%), havonta 4 intézményben (12,5%), alkalmanként és konkrétan meg nem nevezett időszakonként 1-1 intézményben (3,1%-3,1%).

Arra is rákérdeztünk (szintén nyitott kérdés keretében), hogy a válaszadó intézmények **mit tekintenek az eredményesség kritériumainak**. Az e kérdésre kapott válaszok rendkívüli változatosságot mutatnak. Megjelenik pl. az etikai kódex betartása, a DIN EN ISO 9001 minőségirányítási rendszer által dokumentált követelményrendszer teljesülése, a kigondozás, a

szálló jó légköre, a társszervezetekkel való együttműködés és még sorolhatnánk. Az összes, e témakörben beérkezett választ a 7. számú mellékletben részletesen is bemutatjuk.

Végül a kérdőívben feltett utolsó kérdés arra vonatkozott, hogy a kitöltő véleménye szerint az általunk megadott **különböző tényezők milyen mértékben befolyásolják az intézményükben folyó szakmai munka eredményességét**. Véleményük megismerése érdekében arra kértük a válaszadókat, hogy jelöljék egy hatfokozatú skálán, hogy egy-egy tényező milyen mértékben gyakorol hatást munkájuk eredményességére. A skála 1-es értéke jelenti, hogy adott tényező egyáltalán nem befolyásolja, a 6-os pedig, hogy teljes mértékben befolyásolja a szakmai munka eredményességét a válaszadó intézményében. Az összesített (jelen esetben 64 intézmény által megjelölt) adatokat a 22. számú táblázat mutatja.

22. számú táblázat: A szakmai munka eredményességét befolyásoló tényezők

A szakmai munka eredményességét befolyásoló tényező	Átlagos érték
a jogszabályi környezet	4,97
a személyzet képzettsége	5,30
a személyzet létszáma	4,94
a személyzet elkötelezettsége	5,67
az infrastruktúra minősége	4,68
a finanszírozás módja	4,84
a finanszírozás mértéke	5,08
pályázati lehetőségek	5,11
a lakók viszonyulása az ellátáshoz	5,14
az intézmény szakmai programja	4,73
az intézmény vezetése	5,14
a fenntartó elvárásai	4,51

Amint az a 22. számú táblázatból is kivehető, a válaszadók szerint a személyzet elkötelezettsége az a tényező, ami a leginkább befolyásolja a szakmai munka eredményességét, és ugyancsak fontos a személyzet képzettsége (5,30). A fenntartó elvárásai ezzel szemben a legkevésbé vannak hatással az eredményességre. Megjegyeznénk továbbá, hogy a leggyakoribb érték négy tényező kivételével a 6-os volt. E kivételek: a személyzet létszáma, az infrastruktúra minősége, az intézmény szakmai programja (ezek esetében az 5-ös volt a leggyakoribb válasz), valamint a fenntartó elvárásai (ahol a 4-es értéket jelölték legtöbben).